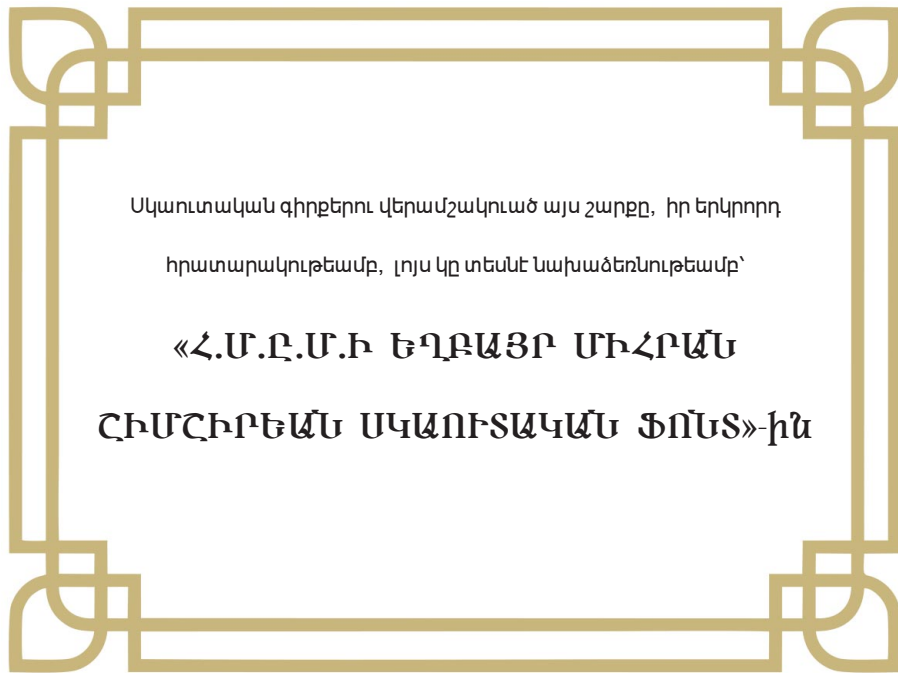


Հ.Մ.Ը.Մ.

Արի - Արեւոյշ



Բ. ԿԱՐԳ



Պատրաստեց եւ խմբագրեց՝ Կարպիս Գապասագալեան

Բ. ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

**ՎԵՐԱՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԱՄԷՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔ
ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԾ Է Հ.Մ.Ը.Մ.Ի
ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ**

Կողքի ձեւաւորում եւ էջադրում՝
Եղբ. Յովհաննէս Փամբալեան

ՆԱԽԱԲԱՆ

Սիրելի եղբայր-քոյր,
Այս գրքոյկը քեզի կը պատրաստէ Բ. կարգի սկաուտ ըլլալու:

Այս գիրքը կարդալ-սորվելու սովորական գիրք մը չէ, այլ՝ անհկա աշխատանքի տետրակ մըն է: Էջերուն մէջ պիտի հանդիպիս պարտականութիւններու, փնտռտուքներու եւ գծագրութիւններու, զորս պիտի կատարես:

Պիտի հանդիպիս նաեւ գրութիւններու, որոնք պիտի սերտես, իւրացնես եւ պետք եղած պարագային իբրեւ աղբիւր գործածես:

Հաւանաբար հանդիպիս դժուարութիւններու. դիմէ խմբապետիդ, դաստիարակիդ կամ ծնողքիդ, վստահաբար անոնք քեզի կու տան պետք եղած ցուցմունքները:

Այս անձնական տետրակդ է: Մաքուր պահէ զայն, որպէսզի ան ըլլայ օգտակար աղբիւր մը եւ լաւ յիշատակարան մը:

Բ. կարգի արի-արեւոյշի մը փորձառական շրջանին հսկողութիւնը եւ գիտելիքներուն փոխանցումը կը ստանձնէ խումբին խմբապետութիւնը:

Բ. ԿԱՐԳ

Նորընծան պարտի յաջողութեամբ աւարտել փորձառական շրջանը եւ գիտելիքները:

Նուազագոյնը 6 ամսուան նորընծայ արի/արեւոյշ ըլլայ:

Նուազագոյնը 13 տարեկան ըլլայ:

Սկաուտական ոգի եւ լաւ գործունեութիւն ցոյց տայ:

ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ

<i>ԱՉԳԱՅԻՆ</i>	Էջ
1.- Գիտնալ ազգային քայլերգին մեկնաբանութիւնը	9
2.- Գիտնալ Պատմական Հայաստանի աշխարհագրութիւնը	12
3.- Ծանօթ ըլլալ 1918-1920 շրջանի Հայաստանի անկախութեան պատմութեան	17
4.- Գաղափար ունենալ տեղւոյն հայ գաղութի պատմութեան մասին	25
5.- Գիտնալ հինգ հայ հերոսներու կեանքն ու գործունեութիւնը	27
 <i>ԿՐՕՆԱԿԱՆ</i>	
1.- Ծանօթանալ հայ եկեղեցւոյ նուիրապետական աթոռներու կառոյցին	35
2.- Գիտնալ, թէ ինչո՞ւ հայաստանեայց	38

Եկեղեցին Ս. Ծնունդը Յունուար 6-ին կը տօնէ	
3.- Գիտնալ աղօթքի իմաստն ու խորհուրդը	42

ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ

1.- Գիտնալ սկաուտական գաղափարը եւ Յ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտութեան նպատակը	43
2.- Ճանչնալ իր խումբի, միաւորի եւ մասնաճիւղի դրօշակները, ինչպէս նաեւ՝ քոյր մասնաճիւղերու դրօշակները իրենց գոյներով	57

ՔԱՂԱՔԱՅԻԱԿԱՆ

1.- Գիտնալ տիպար ազգային քաղաքացիի կենցաղը	60
2.- Բժախնդիր ըլլալ իր բնակած շրջանի մաքրութեան	63
3.- Գեղեցկացնել իր բնակած շրջանին մէջ գտնուող տարածութիւնները	64

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ

1.- Գիտնալ պահակութեան իմաստը, նպատակը, օգտակարութիւնը, ինչպէս նաեւ՝ գիշերային արշաւանքներու օրէնքները եւ ձեւերը	66
2.- Գիտնալ արշաւ-բանակումի պատրաստութեան եղանակը եւ հիմնական օրէնքները, ինչպէս նաեւ՝ գնահատելի արդիւնք ձեռք ձգել	71
3.- Գիտնալ 3 հոգիով վրան լարել եւ գաղափար ունենալ վրաններու այլազան	74

տեսակներուն մասին	
4.- Գիտնալ դանակ, կացին, սղոց գործածելու եւ խնամելու ձեւերը	77
5.- Գիտնալ բացօթեայ կրակ վառել, օճախի եւ փուռի տեսակներ շինել	82
6.- Գիտնալ խոհանոցի մէջ ուտեստեղէնները պահելու ձեւը եւ բծախնդիր ըլլալ անոնց մաքրութեան	86
7.- Գիտնալ եփել 3 տեսակ ճաշեր	88
8.- Գիտնալ հեռաւորութիւն եւ բարձրութիւն չափել	91
9.- Գիտնալ կողմնացոյցի գործածութեան եղանակը եւ 16 կողմերը	96
10.- Գիտնալ սկաուտական հանգոյցները, կապերը, հիւսքերը եւ փաթթուածքները	98
11.- Գիտնալ միջազգային մորսի այբուբենը, մորսով հաղորդակցելու առաւելութիւնները եւ եղանակը, ինչպէս նաեւ՝ մորսով հաղորդակցիլը	105
12.- Գիտնալ եւ գործածել հետախուզական նշանները	107
13.- Գիտնալ եւ գործադրել կարգապահական հրահանգները ձեռքով եւ սուլիչով, ինչպէս նաեւ՝ կարգապահական վարժութիւններն ու տողանցքի ձեւը	110
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ	
1.- Գիտնաք խմբակային դրութեան կարելորութիւնը եւ անոր առաւելութիւնները, ինչպէս նաեւ	128

խմբակեն ներս ստանձնել պաշտօն մը եւ այդ մարզին մէջ ձեռք ձգել գնահատելի արդիւնք մը	
2.- Գիտնալ սկաուտական աստիճանաւորական կառոյցը	131
3.- Լաւապես ըմբռնել աստիճանաւորական ժողովի կարելորութիւնը եւ առհասարակ ժողովականութեան ընթացքը	133
 <i>ԱՌՈՂՋԱՊԱՅԱԿԱՆ</i>	
1.- Գիտնալ կենսանիւթերը	137
2.- Գիտնալ նախնական օգնութիւնը	142
3.- Գիտնալ հիւանդ փոխադրելու ձեւերը	149
4.- Պատրաստել խմբակի մը անհրաժեշտ Կարմիր Խաչի պայուսակը	150
 <i>ՄԱՐԶԱԿԱՆ</i>	
1.- Գիտնալ եւ կիրարկել շուէտական մարզանքներ	151
2.- Աթլետիզմի մէջ գնահատելի արդիւնքներ ձեռք բերել՝ երկար վազք, կարճ վազք, մէկ քայլ ոստում, բարձրութիւն ցատկել, պարան մագլցիլ, գունտ նետել	158

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՅԼԵՐԳԻ ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

«Մեր Հայրենիք» ազգային քայլերգը գրուած է Միքայէլ Նալպանտեանի կողմէ, 1859 թուականին, «Իտալացի աղջկան երգը» խորագիրով երկարաշունչ բանաստեղծութիւն մը, որ հետագային բարեփոխուած եւ խտացուած ձեւով ընդունուած է իբրեւ ազգային քայլերգ:

Նալպանտեան կը բացատրէ, որ երկիրը, հայրենիքը թշուառ եւ անտէր դարձած է թշնամիներու հալածանքներուն եւ բռնութեան պատճառով, որուն ի տես՝ հայ ժողովուրդը կոչ կ'ընէ, որ իր զաւակները լուծեն վրէժը այն թշնամիներէն, որոնք քէն ու ոխ կը տարածեն:

1991-ին, Բ. Հանրապետութեան կողմէ որդեգրուելէ ետք, «Մեր Հայրենիք»-ի Ա. տունը բարեփոխուեցաւ եւ «Թշուառ անտէր»-ը վերածուեցաւ «Ազատ անկախ»-ի:

Երկրորդ տունին մէջ, քոյրը եղբօրը կը յանձնէ ժողովուրդի «նուիրական նշանը»՝ ազատութեան խորհրդանիշ դրօշակը, որ հայրենիքին հաւատարիմ մնալու երդում է: Այսինքն, քոյրը եղբօր կը թելադրէ պատերազմի դաշտ երթալ եւ մահուան գնով ազա-



տել հայրենիքը: Աւելի յուզիչ է այն բաժինը, որ քոյրը, անձամբ, ինք հիւսած է դրօշակը, գիշերները արթուն մնալով: Արտասուքով լուալու վերջին նախադասութիւնը կ'ակնարկէ քրոջ յուզումին: Քոյրը այդ դրօշակը պատրաստելու ընթացքին լացած եւ արցունքով լուացած է դրօշակը, որովհետեւ գիտեր, որ պատերազմի գացողը կրնար նաեւ մեռնիլ, բայց եղբօրը պիտի յանձներ դրօշակը, որպէսզի կռիւի եր-

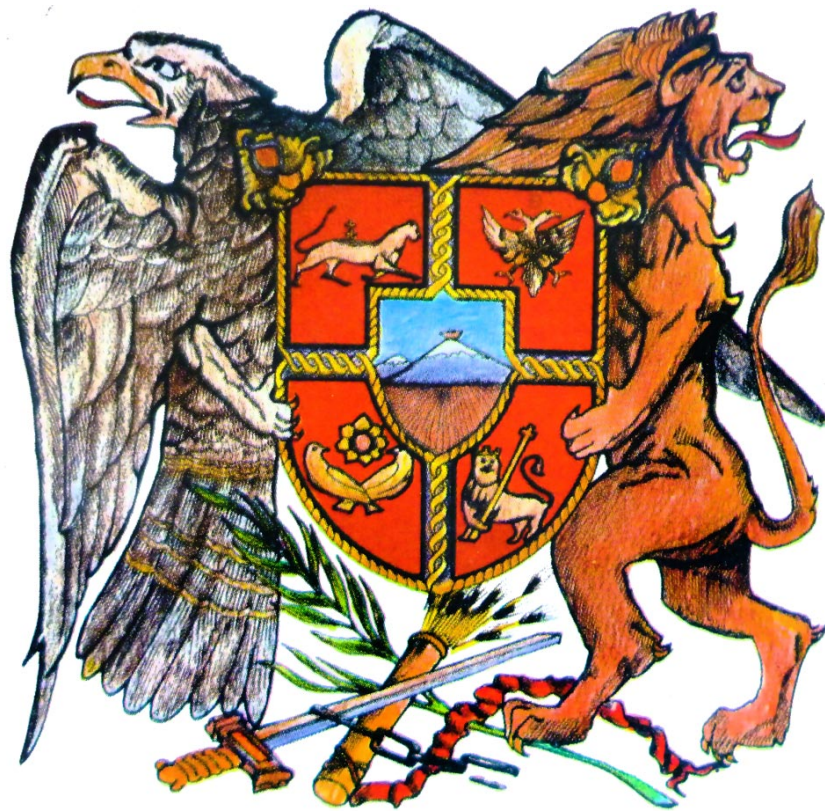


թար թշնամիին դէմ:

Երրորդ տունին մէջ կը յանձնարարուի եղբօր, որ նայի Եռագոյնին, ազգային պատիւը խորհրդանշող այդ դրօշակին եւ կը թելադրէ, որ դրօշակը ծածանի պատերազմի դաշտին վրայ, թշնամիին դէմ կռիւ մղելու ընթացքին:

Չորրորդ տունին մէջ կայ մահուան գաղափարը եւ թելադրանքը, որ մարդ կը ծնի մեռնելու համար: Հայաստանի մէջ տիրող պայմաններէն մեկնելով, քոյրն է կրկին, որ կը բացատրէ, թէ նախընտրելի է

հայրենիքի ազատութեան համար մղուող կռիւներուն մեռնիլ, քան՝ բնական մահով, որ հասարակ ռեւէ մարդու մահն է:



ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Պատմական Հայաստանը ունի մօտաւորապէս 300.000 քառակուսի քիլոմէթր տարածութիւն: Անիկա կը գտնուի Արեւմտեան Ասիոյ մէջ: Լեռնային երկիր մը ըլլալով, Հայաստան կոչուած է բարձրաւանդակ եւ լեռնաշխարհ:

Պատմական Հայաստանի գլխաւոր լեռնաշղթաներն են

1) Փոքր Կովկաս: Անոր գլխաւոր լեռներն են Բազումի, Բամպակի, Գեղամայ, Չանգեզուրի եւ Մեղրիի լեռները:

2) Հայկական Տաւրոս: Կը գտնուի Հայաստանի հարաւը:

3) Լազիստանի լեռներ: Կը կազմեն Հայաստանի հիւսիս-արեւմտեան սահմանը:

4) Արսիան Մեծրաց եւ Կոտուր Չագրոշ: Կ'երկարին հիւսիսէն հարաւ:

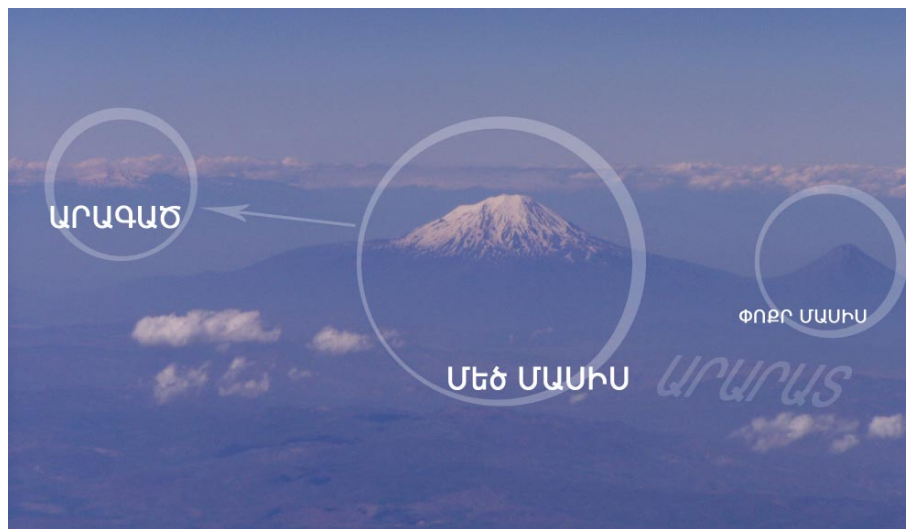
5) Հայկական Պար: Կը կազմէ Հայաստանի սիրտը: Մասիսներէն դէպի արեւմուտք կ'երկարի: Ունի բարձր գագաթներ:

6) Շարիան Ծաղկանց եւ Մնձուր Բիւրակնեան լեռներ:

Յիշեալ լեռնաշղթաներու կողքին, Հայաստան ունի առանձին լեռներ, որոնց կարգին են Արարատ, Արագած, Նեմրուժ եւ Սիփան:

Արարատ կամ Մասիսները: Մեծ Մասիսի բարձրությունը կը հասնի 5156 մետրի: Անոր գագաթը ծածկուած է յաւերժական ձիւնով: Իսկ փոքր Մասիսը ունի 3965 մետր բարձրութիւն:

Արագած (4095 մ.) Յայաստանի երրորդ բարձրագոյն գագաթն է: Արագած ունի չորս գագաթ եւ այս պատճառով կը կոչուի քառագագաթ:



Նեմրութ (3050 մ.) եւ Սիփան (4434 մ.) կը նկատուին Վանայ լիճին պահակները:

Լեռներու կողքին, Պատմական Յայաստան ունի նաեւ հարթ տարածութիւններ, ինչպէս՝ Արարատեան դաշտը եւ Եփրատի հովիտները:

Յայաստան հեռու ըլլալով ծովերուն եւ ովկիանոսներու ազդեցութենէն, ունի ցամաքային կլիմայ: Ձմեռը շատ խիստ է, յատկապէս բարձր շրջաններուն մէջ: Իսկ աւելի ցած շրջաններուն ամառը կիզիչ է ու չոր:

Գետերն ու լիճերը

Յայաստանի մէջ գետերը քիչ են: Եփրատն ու Տիգրիսը կը բխին հայկական բարձրաւանդակէն, սակայն կը հոսին դէպի Միջագետք, թափելու համար

Պարսից Ծոց: Ճորոխը եւս կը բխի Հայաստանէն, սակայն կը թափի Սեւ Ծով:

Արաքսը Հայաստանի մայր գետն է, որ կը կոչուի նաեւ Արագ եւ Երասխ: Ունի 933 քլմ. երկարութիւն: Կը բխի Բիւրակնեան լեռներէն, կը ճեղքէ Հայկական Պարը եւ կը մտնէ Արարատեան դաշտ, ապա կը մի-



**ՊԱՏՄԱԿԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԳԵՏԵՐՆ ՈՒ ԼԻՃԵՐԸ**

անայ Կուր գետին ու կը թափի Կասպից Ծով: Արաքսի գլխաւոր հարկատուներն են Ախուրեան, Զասախ, Հրազդան, Ագատ, Արփա եւ այլն:

Հայաստան ունի գլխաւոր երեք լիճեր:

- Ուրմիոյ լիճը.- չափազանց աղի է:
- Վանայ լիճը.- աղի է, սակայն հարուստ է ձուկերով: Նշանաւոր է Տառեխ ձուկով:
- Սեւանայ լիճը.- կը գտնուի ներկայ Հայաստանի մէջ՝ 1900 մ. բարձրութեան վրայ: Նշանաւոր է իշխանաձուկով:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ 1918-1920

1918-էն 1920-ի միջեւ երկարող ժամանակաշրջանը կը ներկայացնէ մեր նորագոյն պատմութեան ամենէն լուսաւոր եւ հետաքրքրական մէկ շրջանը, թէեւ անհկա եղաւ սովի, համաճարակի, սահմանաւէճերու, ներքին կռիւներու եւ պահերագմներու շրջան մը: Հայ ժողովուրդը ստրկութեան եւ օտարի տիրապետութեան իր երկար դարերէն ետք, կ'ունենար պետականութիւն: Ազգութեան եւ պետականութեան գաղափարին այս վերահաստատումը անկիւնադարձ մըն է մեր պատմութեան մէջ:

1917, 27 Փետրուարին կը պայթի ռուսական յեղափոխութիւնը:

27 Սեպտեմբերին, Թիֆլիսի մէջ կը գումարուի հայոց ազգային խորհրդաժողովը, որուն տնօրինումով կարճ ժամանակ ետք կը կազմուի Ազգային ժողովն ու Ազգային Խորհուրդը: Առաջինը կը զբաղի հայ կեանքը յուզող հարցերով, իսկ երկրորդը՝ իբրեւ գործադիր մարմին, կը ստանձնէ ազգային բոլոր գործերուն ղեկավարութիւնը:

13 Դեկտեմբերին, Ազգային Խորհուրդի ջանքերով կը հիմնուի հայ ազգային բանակը՝ զօր. Թովմաս Նազարբեկեանի հրամանատարութեամբ: Նոյն թուականին, ռուս ղեկավարները հրահանգ կու տան

Թրքահայաստանի մեջ գործող ռուսական բանակին՝ լքելու ճակատը: Թուրքերը կ'անցնին հակա-յարձակողականի ու կը գրաւեն Երզնկան, Տրապիզոնը, Բաբերդը, Կարինը եւ կը յառաջանան դէպի Ռուսաստանի սահմանները: Այս շրջանին է ահա, որ կը կազմուի Անդրկովկասի Սէյմը:

3 Մարտին, կը ստորագրուի Պրեսթ Լիթովսկիի դաշնագիրը, ըստ որուն՝ Կարսի, Արտահանի եւ Պա-



ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐՆԵՐ

Չախեն աջ (նստած) .- 1. ԳՐՕ, Բաշ Արարանի գորարամնի երամանատար. 2. Զօրավար ՍԻԼԻԵՆԱՆ, Սարգսյանցատ - Բաշ Արարանի նախառնելու ընդի. երամանատար. 3. Զօրավար ՆԱԶԱՐԲԻԿԵՆԱՆ, սպարապետ հայկական բանակի. ընդի. զեկավար Ղարաբիլիսէի նախառնելու. 4. Զօրավար ԴԱՆԵՂ, ԲՅԿ ՓԻՐՈՒՄԵՆԱՆ, Սարգսյանցատի գորարամնի երամանատար:

թումի շրջանները կը յանձնուին Թուրքիոյ: Ապրիլին, Արարատեան դաշտին մեջ, Արամի եւ Դրոյի գլխաւորութեամբ հայերը հերոսական կռիւներ կը մղեն թուրք կանոնաւոր բանակին դէմ:

15 Մայիսին, Ազգային Խորհուրդի սիրտը հանդիսացող եւ Հայաստանի տիրապետոր հռչակուած Արամ Մանուկեան ստանձնած է արդէն հայրենիքի պաշտպանութեան դժուարին պարտականութիւնը:

24 Մայիսին, զօր. Նազարբեկեան հրաման կու տայ հայկական զօրաբաժիններուն ընդհանուր յարձակումի անցնիլ: 24-էն 26 Մայիսին տեղի կ'ունենան Սարդարապատի եւ Ղարաքիլիսէի հերոսական կռիւները: Հայերը միակամ ու խիզախ, մէկ մարդու պէս կը հարուածեն թշնամին: Թուրքերը կը կրեն չափազանց ծանր կորուստներ եւ կը պարտուին բոլոր ճակատներու վրայ: Մինչեւ 28 Մայիս, կը շարունակուին հայկական բանակին ջախջախիչ հար-



ուածները եւ տեղի կ'ունենան Բաշ Ապարանի պատմական կռիւները: Պարտուած բոլոր ճակատներուն վրայ՝ թուրքերը կը նահանջեն: Արամի ընդհանուր հրամանատարութեան տակ եւ զօրավարներ Նազարբեկեանի, Սիլիկեանի, Արարատեանի եւ Դրոյի վճռական հարուածներով նոր էջ մը կը բացուի հայոց պատմութեան մէջ: Հայոց Ազգային Խորհուրդը

ինքզինք կը յայտարարե ժամանակաւոր կառավարութիւն: Մայիս 28 կը դառնայ Հայաստանի անկախութեան օր:

4 Յունիսին, կը ստորագրուի խաղաղութեան դաշնագիր՝ Հայաստանի Հանրապետութեան եւ Թուրքիոյ միջեւ: Հայաստանի տարածութիւնը կը հասնէր 12000 քառ. քմ.: Յովհաննէս Քաջազնունի կը կազ-



մէ առաջին կառավարութիւնը:

1919, 5 Օգոստոսին, Ալեքսանդր Խատիսեան կը կազմէ երկրորդ կառավարութիւնը:

5 Մայիսին, Խատիսեան խորհրդարանին կը ներկայացնէ իր հրաժարականը: Իշխանութեան գլուխը կ'անցնի Համօ Օհանջանեան, իբրեւ երրորդ վարչապետ:

10 Օգոստոսին, Հայաստանի Հանրապետության անունով Ալետիս Ահարոնեան կը ստորագրէ Սելրի դաշնագիրը, որուն հիման վրայ Հայաստան կ'ունենայ մօտաւորապէս 162000 քառ. քմ. տարածութիւն:

23 Սեպտեմբերին, կը սկսի հայ-թրքական պատերազմը: 20-26

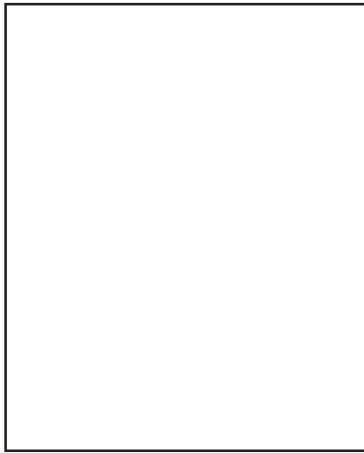
Հոկտեմբերին տեղի կ'ունենան արիւնահեղ կռիւներ Սուրմալուի ճակատին վրայ: Դրոյի ղեկավարութեամբ հայկական բանակը կը ջախջախէ թուրքերը: 30 Հոկտեմբերին Հայաստանի կառավարութիւնը կը դիմէ դաշնակիցներուն, որոնք, սակայն, օգնութեան չեն հասնիր:



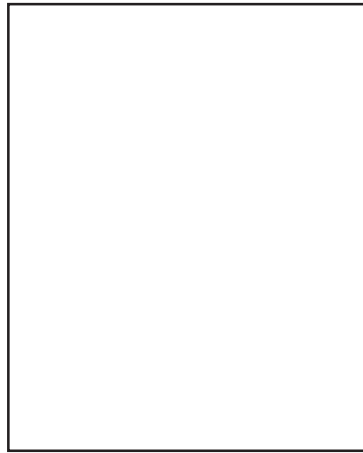
23 Նոյեմբերին, Օհանջանեանի կառավարութիւնը կը հրաժարի: Երկու օր ետք, Սիմոն Վրացեան կը կազմէ չորրորդ եւ վերջին դահլիճը:

2 Դեկտեմբերին, պաշտօնական համաձայնութեամբ, Հայաստանի Հանրապետութեան վարիչները երկիրը կը յանձնեն համայնավարներուն, թուրքերու եւ ռուսերու միջեւ «Երկու չարեաց փոքրագոյն»-ի ընտրութիւն մը կատարելով: Հայաստան կը դառնայ Խորհրդային Հանրապետութիւն:

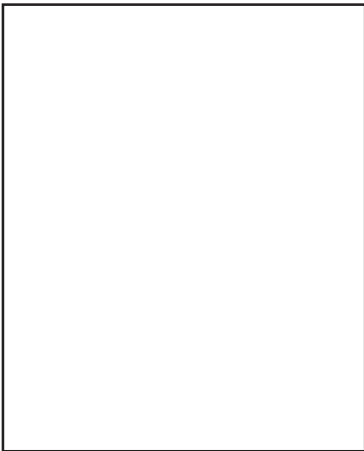
Գտի՛ր եւ հոս գետեղէ՛ հետեւեալ
անձնատրութիւններուն նկարները.



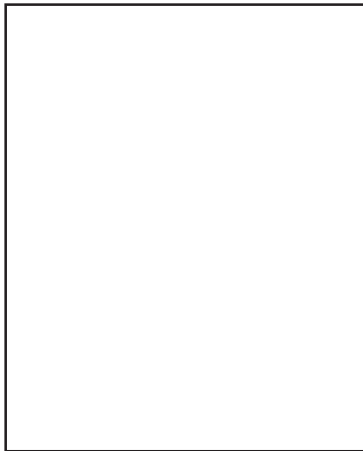
Արամ Մախուկեան



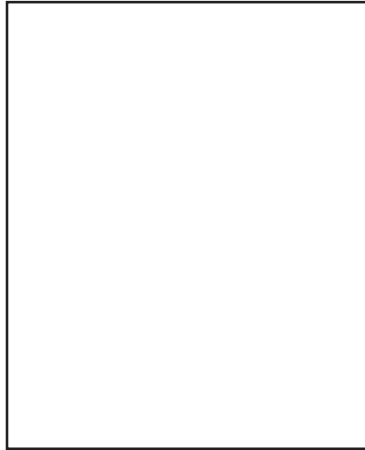
Յ. Քաջագունի



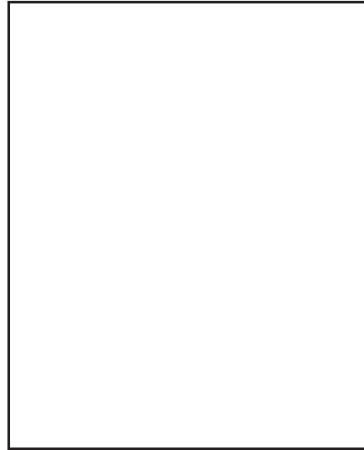
Ալ. Խատիսեան



Յ. Օհանջանեան



Ս. Վրացեան



Դրօ

**Թուէ՛ 1918-1920 Հայաստանի Հանրապետութիւնը՝
ներկայացնելով 4 դեպքանկերու անուններ եւ այն
երկիրները, ուր անոնք գործեցին:**

Դեպքանի անուն	Երկիր
ա.	
բ.	
գ.	
դ.	

ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅ ԳԱԴՂՈՒԹԸ

Վստահաբար դուն ալ յաճախ դուն քեզի հարց կու տաս, որ ի՞նչպէս կազմուած է ապրած երկրիդ հայ գաղութը: Հաւանաբար դուն ալ յաւելեալ ման-



րամասնութիւններ չունիս, հետեւաբար լաւ կ'ըլլայ եթէ ստորեւ տրուած հարցումները, իբրեւ ուղղութիւն ստանալով, որոշ փնտռումներ ընես եւ ամփոփ տեղեկութիւն ունենաս գաղութիդ մասին:

Մտաւորապէս ո՞ր թուականէն ի վեր հայեր ապրած են ----- մեջ: Ներկայիս, մտաւորապէս քակի՞ հոգի կը հաշուէ ապրած երկրիդ՝ -----

----- հայ գաղութը: Քանի՞ դպրոց
եւ եկեղեցի ունի (առաքելական, կաթողիկէ, ավետա-
րանական) գաղութը: -----

Հայկական բարեսիրական միութիւններ կը գոր-
ծե՞ն (Կարմիր խաչ եւ այլն), եթէ այո՛, թուե՛ գանոնք: -

Թուե՛ նաեւ գաղութին մէջ գործող հայկական մար-
զական միութիւններու անունները: -----

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՐՈՍՆԵՐ

Իբրեւ Բ. կարգի հայ սկաուտ, քեզմէ կը պահանջուի ամփոփ գիծերու մէջ սերտել եւ ներկայացնել կեանքն ու գործունեութիւնը հինգ հայ հերոսներու:

Կատարէ՛ ընտրութիւններդ եւ ճշդէ՛ հինգ հերոսներ, զորս պիտի ներկայացնես: Ապա հետեւէ՛ հարցարանին, ամբողջացնելով զայն իւրաքանչիւր հերոսի պարագային. միացո՛ւր նաեւ հերոսին նկարը:

1. Հարցարան

Հերոսի անուն -----

Մականուն -----

Ծածկանուն -----

Ո՞ւր ծնած է ----- Ե՞րբ ----

Քանի տարեկանին սկսած է իր գործունեութեան -----

Կամաւո՞ր կերպով, թէ պատահմամբ մաս կազմած է յեղափոխական շարժումին -----

Քաղաքական կուսակցութեան մը անդամակցա՞ծ է -----

Ի՞նչպես եւ ե՞րբ նահատակուած է -----

Թուէ՛ անոր մասնակցած եւ կամ ղեկավարած գլխաւոր կռիւներն ու գործողութիւնները, ապա քանի մը տողով ներկայացո՛ւր անոր ամենէն նշանաւոր կռիւը:

2. Հարցարան

Հերոսի անուն -----

Մականուն -----

Ծածկանուն -----

Ո՞ւր ծնած է ----- ե՞րբ ----

Քանի տարեկանին սկսած է իր գործունեութեան



Կամաւո՞ր կերպով, թէ պատահմամբ մաս կազմած է յեղափոխական շարժումին -----

Քաղաքական կուսակցության մը անդամակցած
է -----
Ի՞նչպէս եւ ե՞րբ նահատակուած է -----

Թուէ՛ անոր մասնակցած եւ կամ ղեկավարած
գլխաւոր կռիւներն ու գործողութիւնները, ապա
քանի մը տողով ներկայացո՛ւր անոր ամենէն
նշանաւոր կռիւը:

3. Հարցարան

Հերոսի անուն -----
Մականուն -----
Ծածկանուն -----
Ո՞ր ծնած է ----- ե՞րբ ----



Քանի տարեկանին սկսած է իր
գործունեութեան

Կամաւո՞ր կերպով, թէ պատահմամբ մաս
կազմած է յեղափոխական շարժումին -----

Քաղաքական կուսակցութեան մը անդամակցած է

Ի՞նչպէս եւ ե՞րբ նահատակուած է -----

Թուէ՛ անոր մասնակցած եւ կամ ղեկավարած
գլխաւոր կռիւներն ու գործողութիւնները, ապա
քանի մը տողով ներկայացո՛ւր անոր ամենէն
նշանաւոր կռիւը:

4. Հարցարան

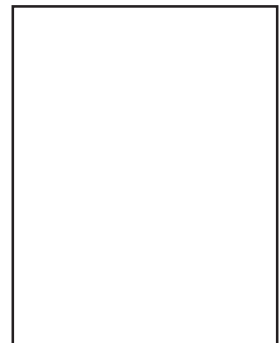
Հերոսի անուն -----

Մականուն -----

Ծածկանուն -----

Ո՞ւր ծնած է ----- ե՞րբ ----

Քանի տարեկանին սկսած է իր
գործունեութեան



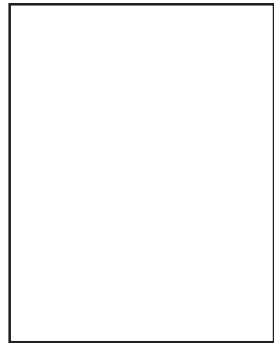
Կամաւո՞ր կերպով, թէ պատահմամբ մաս
կազմած է յեղափոխական շարժումին -----

Քաղաքական կուսակցութեան մը անդամակցա՞ծ
է -----
Ի՞նչպէս եւ ե՞րբ նահատակուած է -----

Թուէ՛ անոր մասնակցած եւ կամ ղեկավարած
գլխաւոր կռիւներն ու գործողութիւնները, ապա
քանի մը տողով ներկայացո՛ւր անոր ամենէն
նշանաւոր կռիւը:

5. Հարցարան

Հերոսի անուն -----
Մականուն -----
Ծածկանուն -----
Ո՞ր ծնած է ----- ե՞րբ ----



Քանի տարեկանին սկսած է իր
գործունեութեան

Կամաւո՞ր կերպով, թէ պատահմամբ մաս
կազմած է յեղափոխական շարժումին -----

Քաղաքական կուսակցութեան մը անդամակցա՞ծ
է -----
Ի՞նչպէս եւ ե՞րբ նահատակուած է -----

Թուէ՛ անոր մասնակցած եւ կամ ղեկավարած
գլխաւոր կռիւներն ու գործողութիւնները, ապա
քանի մը տողով ներկայացո՛ւր անոր ամենէն
նշանաւոր կռիւը:

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՆՈՒԻՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱԹՈՌՆԵՐԸ

Հայոց կաթողիկոսական Աթոռը պատմության ընթացքին տեղ մը կապուած չմնաց, այլ՝ քաղաքական ղեկավարության հետ փոխադրուեցաւ քաղաքէ քաղաք:

Հայրապետական աթոռը հաստատուեցաւ հոն, ուր կը գտնուէր ազգին քաղաքական իշխանության



կեդրոնը, կամ ժամանակին տիրող կառավարության գլխաւոր քաղաքը: Այսպէս, երբ արքունիքը կը գտնուէր Վաղարշապատ, Դուին, Անի կամ Սիս, կաթողիկոսարանն ալ կը փոխադրուէր հոն:

Այն օրերուն, երբ Էջմիածինը դարձաւ քրիստոնէության առաջին ոստանը, Հայաստանի մէջ, չորրորդ դարու սկիզբն էր (301) եւ թագաւորության մայրաքաղաքն ալ Վաղարշապատն էր: Ապա, երբ արաբա-

կան տիրապետութեան օրերուն Դուինի մէջ իշխանութեան մը կը հաստատուի, կաթողիկոսութեան աթոռն ալ կը փոխադրուի Դուին: Բագրատունեաց թագաւորութեան շրջանին, Անի հաստատուելէ առաջ, Յովհաննէս Ե. կաթողիկոսը շատ մը փորձեր կատարեց վերանորոգելու համար Դուինի աթոռը, սակայն չյաջողեցաւ: Ի վերջոյ, երկար թափառումներէ ետք, եւ կարճ ատեն մը Աղթամար հաստատուելէ ետք, կաթողիկոսարանը փոխադրուեցաւ Անի եւ մնաց հոն, մինչեւ Բագրատունեաց թագաւորութեան անկումը՝ 1045:

Անիի անկումով, կաթողիկոսական աթոռն ալ բռ-



նեց գաղթի ճամբան եւ ուղղուեցաւ Կիլիկիա, ուր զանազան շրջաններու մէջ թափառելէ ետք, հաստատուեցաւ Սիս, ու հոն մնաց մինչեւ 1915: Սիսի մէջ, Կիլիկիոյ վերջին կաթողիկոսը եղաւ Սահակ Բ. Խապայեան, որ իր ժողովուրդին հետ թափառական շրջեցաւ Սուրիոյ մէջ բազմաթիւ տարիներ եւ վերջապէս յաջողեցաւ Լիբանանի մէջ (Անթիլիաս) հաստատել Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսարանը եւ 1930-ին հիմը դրաւ Ս. Աթոռին:

Մինչեւ Կիլիկիոյ թագաւորութեան անկումը (1375), Յայաստանի մէջ կաթողիկոսական աթոռ չկար: 1441 սկսեալ է, որ Յայաստանեայց եկեղեցին կաթողիկոսական երկու աթոռ ունեցաւ՝ Էջմիածինի եւ Կիլիկիոյ մէջ: Գրեթէ այս նոյն ժամանակաշրջանին (1461) Պոլսոյ մէջ կը հաստատուի Կոստանդնուպոլսոյ պատրիարքութիւնը, որ մաս կը կազմէ Յայաստանեայց եկեղեցւոյ նուիրապետական աթոռներուն, իրեն հետ ունենալով նաեւ Երուսաղէմի պատրիարքութիւնը:

**Որո՞նք են ներկայիս Էջմիածինի Ամենայն Յայոց եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսները:
Գտի՛ր անոնց նկարները եւ նշէ,
թէ ո՞ր թուականէն ի վեր ընտրուած են**

Ընտրուած է

Ընտրուած է

ԻՆՉՈՐԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ
ԵԿԵՂԵՑԻՆ Ա. ԾՆՈՒՆԴՐ
ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԵՒՆ ԿՐ ՏՕՆԷ

Հայաստանեայց առաքելական եկեղեցին Ա. Ծնունդը Յունուար 6-ին կը տօնէ, միևնրեք քրիստոնէական մնացեալ բոլոր եկեղեցիները թէ՛ Արեւել-



քի, եւ թէ Արեւմուտքի մէջ, Ա. Ծնունդը Դեկտեմբեր 25-ին կը տօնեն: Շատ բնական պարագայ մըն է, որ

այս երկու թուականները մարդոց մտքերուն մեջ հարցականներ յառաջացնեն:

Եկեղեցւոյ աւանդութեան համաձայն, առաջին դարուն, քրիստոնեաները յիշատակելի գըլխաւոր միակ տօն մը ունէին, այդ ալ Յիսուսի Յարութեան դէպքն էր: Աւելի ետք, երկրորդ դարուն, երբ Աւետարանները գրուած են, Քրիստոսի կեանքէն քաղուած այլ յիշատակներ ալ սկսած են կարելոյ նկատուիլ քրիստոնեաներու կեանքին եւ դաստիարակութեան համար. այս բոլոր յիշատակները միասնաբար սկսած են տօնել նոյն օրը, Աստուածայայտութեան անունին ներքեւ:

Եկեղեցւոյ հայրապետները որոշեցին այս նոր տօնը հաստատել Յունուար 6-ին: Պարզ ենթադրութիւն մը չէ հաստատել Յունուար 6 թուականը, այլ՝ պատմական իրողութիւն մը, զոր կը հաստատեն եկեղեցւոյ հայրերու գործերէն քաղուած վկայութիւնները:

Պատմական տուեալներով յստակ է, ուրեմն, թէ առաջին շրջանի եկեղեցին Յիսուսի ծնունդն ու մկրտութիւնը հաստատեց Յունուար 6-ին: Եթէ այդպէս է, ուրկէ՞ եկաւ Դեկտեմբեր 25-ը իբրեւ տօն՝ Յիսուսի ծննդեան:

Ս. Ծնունդը Դեկտեմբեր 25-ին սկսաւ տօնուիլ հետեւեալ գլխաւոր պատճառով:

Հեթանոս ժողովուրդներու մօտ, արեւու աստուածը, մեծ ժողովրդավարութիւն եւ յարգանք կը վայելէր Հռոմեական կայսրութեան մեջ. Դեկտեմբեր 25-ին, ժողովրդային մեծ տօնախմբութիւն տեղի կ'ունենայ «Անյաղթելի արեւ աստուծոյ տարեդարձ»ին առիթով:

Եկեղեցւոյ հայրերը ճիգ թափեցին Դեկտեմբեր

25-ի այս տոնախմբութիւնները մոռցնել տալու քրիստոնեաներուն, բայց չյաջողեցան: Քրիստոնեաները շարունակեցին մասնակցիլ այս խանդավառ տոնախմբութեան: Որպեսզի յաջողին այս տօնը խափանել, արեւմտեան եկեղեցիներ, 336-ին, Դեկտեմբեր 25-ին արեւ աստուծոյ տոնախմբութիւնը յայտարարեցին «Արդարութեան արեւու տարեդարձ»ի օր, Քրիստոսը ներկայացնելով իբրեւ ճշմարիտ եւ յաւիտենական լոյսը մարդկութեան:

Այս գլխաւոր պատճառէն անկախ, կայ այլ պատճառ մը, որ անելի նպաստեց այս նոր թուականին տարածման, Արեւելքի մէջ: Պաղեստինի մէջ, քրիստոնեաները Ս. Ծնունդն ու Մկրտութիւնը նոյն օրը, Յունուար 6-ին կը տօնէին: Ծննդեան յիշատակը Բեթղեհեմի մէջ կը տօնէին, ապա Յորդանան գետ երթալով Մկրտութեան յիշատակը կը տօնէին: Յոգնեցուցիչ էր այս երկու տօները իրարմէ հեռու տարբեր վայրերու մէջ տօնել նոյն օրուան մէջ: Երբ Հռոմի եկեղեցին Յիսուսի ծնունդը Դեկտեմբեր 25-ին փոխադրեց, Պաղեստինի քրիստոնեաներուն համար անելի նպաստաւոր եղաւ, որովհետեւ դիւրութեամբ սկսան Ս. Ծնունդը Բեթղեհեմի մէջ տօնել Դեկտեմբեր 25-ին եւ տասներեք օր ետք, Յունուար 6-ին, Յորդանան գետ երթալով Մկրտութիւնը տօնել:

Այսպէս, 4-րդ դարուն հաստատուած Դեկտեմբեր 25-ի Ս. Ծննդեան տօնակատարութիւնը կամաց-կամաց սկսաւ տարածուիլ եւ գործադրուիլ բոլոր եկեղեցիներու կողմէ, իսկ Հայ Առաքելական եկեղեցին մինչեւ այսօր Ս. Ծնունդն ու Մկրտութիւնը կը տօնէ նոյն օրը, Յունուար 6-ին:

ԱՂՕԹՔԻՆ ԻՄԱՍՏՆ ՈՒ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Ի՞նչ կը նշանակէ աղօթք եւ աղօթել:

Աղօթք կը նշանակէ աղաչանք Աստուծոյ, հետեւաբար աղօթել՝ աղաչանքով Աստուծմէ բան մը խնդրել:

Մենք, որեւէ պարագայի անձերու չենք աղօթեր, կ'աղօթենք Աստուծոյ: Աղօթքը ուրեմն խօսակցութիւն մըն է Աստուծոյ եւ մարդու միջեւ:



Կեանքի ամենէն իմաստալից պահերէն է աղօթքի պահը, երբ կ'առանձնանաս եւ կը սկսիս մտածել, թէ ո՞վ ես, ի՞նչ լաւ գործ կատարած ես եւ ի՞նչ՝ վատ: Այդ առանձնութեանդ մէջ պիտի զգաս ներկայութիւնը Աստուծոյ, որ քեզի մտիկ կ'ընէ:

Մեր պապերը դարերով աղօթեցին: Աղօթեցին իրենց նեղութեան եւ տառապանքին մէջ, աղօթեցին ուրախութեան եւ ցնծութեան մէջ, աղօթեցին մահուան եւ պարտութեան եւ յատկապէս՝ յաջողութեան եւ յաղթանակներու ատեն, գոհունակութիւն եւ շնորհակալութիւն յայտնելու Աստուծոյ: Դուն ալ անոնց թոռներէն ըլլալով, անոնց պէս մի՛շտ աղօթե՛...

**ՍԿԱՈՒՏՈՒԹԵԱՆ
ԳԱՂԱՓԱՐԸ ԵՒ Հ.Մ.Ը.Մ.Ի
ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ**

- Ա. Սկաուտութեան գաղափարին ծագումը**
- Բ. Պէյտըն Փաուըլի տեսութիւններուն գլխաւոր յատկանիշները**
- Գ. Սկաուտական խումբեր**
- Դ. Սկաուտութեան համաշխարհային տարողութիւնը**
- Ե. Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտութեան նպատակը**

Ա. ՍԿԱՈՒՏՈՒԹԵԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐԻՆ ԾԱԳՈՒՄԸ

Սկաուտութեան գաղափարը յղացաւ անգլիացի զօրավար՝ Սըր Ռոպերթ Սթիվենսըն Սմիթ Պէյտըն Փաուըլ Օֆ Ճիլուել 1900-ական թուականներուն, անգլիական բանակին մէջ, Աֆղանիստանի, Հնդկաստանի եւ մասնաւորաբար Ափրիկէի մէջ երկար արկածախնդրութիւններէ եւ փորձառութիւններէ ետք:

Սկզբնական շրջանին իր տեսութիւնները, որոնք անձնական փորձառութեան արդիւնք էին, մասնաւորա-



բար կեդրոնացած էին զինուորական հարցերու վրայ, զինուորական առօրեայ պահանջին, ինչպես՝ կռիւներու եւ զօրանոցներէ ներս մարզումներուն շուրջ:

Այս ուղղութեամբ զինուորներու համար գրած էր քանի մը գիրքեր՝ գործնական եւ օգտակար գիտելիքներու մասին, որոնց գլխաւորներէն էր ՅԵՏԱԽՈՒ-ՉՈՒԹԵԱՆ գիրքը, ուր կը խօսեր հետախուզական հետքեր մեկնաբանելու, առանց թշնամիէն նշմարուելու կարենալ տեղափոխելու, զայն լրտեսելու եւ տեղեկութիւններ քաղելու մասին:

1885-ին, ՈՒՂԵՅՈՅՑ ՁԻԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՅԱՄԱՐ գիրքով Պէյտըն Փաուըլ կը կեդրոնանար յատկապէս խումբի մը կազմակերպչական կառոյցին վրայ, անելի յստակացնելով բանակելու, հետախուզելու, նշմարելու, պատկերներ գծելու եւ տեղեկագիր պատրաստելու ձեւերը:

1899-ին, Պէյտըն Փաուըլի գաղափարները սկսան տարածուիլ, երբ գրեց ՅԱՌԱՋԱՊԱՅՆԵՐՈՒ ՅԱՄԱՐ գիրքը, որ ատենին մեծ աղմուկ հանեց թէ՛ զինուորական, եւ թէ կրթական մարզերուն մէջ:

Այս գիրքին արժէքը կը կայանայ ո՛չ միայն տրուած գործնական գիտելիքներուն մէջ, ինչպէս՝ ճամբայ գտնել, հետքերու հետեւիլ եւ զանոնք մեկնաբանել, գծել, պահուըտիլ, տեղեկագրել եւ լրտեսել, այլ՝ բոլոր կարողութիւնները զինուորին մօտ զարգացնելու համար ընդլայնուած բացատրութեան մէջ: Այս գործունեութիւնը պայմանաւորուած էր կազմութեամբը 5-6 անձերէ բաղկացած խմբակներու, որոնք իրարու միջեւ կը մրցին յիշեալ մարզերուն մէջ, ինչպէս՝ գծագրութեամբ, ուշադիր դիտե-

լու, նշմարելու, հետախուզութեամբ եւ խաղերով: Այսպէսով Պէյտըն Փաուըլ կը կիրարկէր ԽԱՂԸ գի- նուորի դաստիարակութեան համար:

Այս վերջին գաղափարներն էին, որոնք տարած- ուեցան բանակէն դուրս եւ յատկապէս լայն տեղ գտան կրթական եւ դաստիարակչական մարզերուն մէջ:

1900-ին, Պոերներու քաղաքացիական պատերազ- մի նախօրեակին, Պէյտըն Փաուըլ առիթը ունեցաւ իր տեսութիւնները իրագործելու եւ անոնց արժէքը փաս- տելու: Արդարեւ, երկու ամսուան կարճ ժամանակա- միջոցին, ան կարողացաւ պատրաստել հետեւակա- զօրքի երկու զօրագունդեր, բոլորն ալ բաղկացած կամաւորներէ, որոնք պատերազմին մեծ դեր խա- դացին Մաֆքինկի մէջ, անգլիական բանակի երկար դիմադրութեան եւ վերջնական յաղթանակը տանե- լու մէջ:

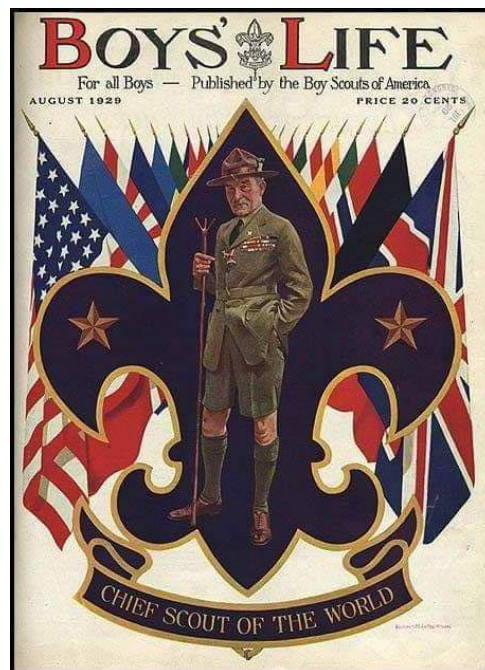
Ապա, 1901-ին, ան կազմակերպեց ԱՓՐԻԿԵԻ ՈՍ- ՏԻԿԱՆՆԵՐՈՒ 9000 գինուորներու խումբերը, որոնց պարտականութիւնը պիտի ըլլար պառակտուած երկրին մէջ կիրքերը հանդարտեցնել, դիմադրութեան վերջին գոյները չէզոքացնել եւ խաղաղութիւնն ու ան- դորրութիւնը վերահաստատել: Այս ոստիկանները թեքնիք մարզումի կողքին դաստիարակուած էին նա- եւ ընկերային գետնի վրայ, ծառայութիւն մատուցա- նելու ժողովուրդին:

Այլեւս փաստուած էր Պէյտըն Փաուըլի դաստիա- րակչական եւ մարզումի տեսութիւններուն արժէքն ու կարելորութիւնը:

1907-ի կիսուն նոր պարտականութեան մը կոչուե- ցաւ ան՝ հսկելու Բրիտանիոյ ազգային պաշտպա-

Նութեան բանակի մարզումի աշխատանքներուն: Այդ օրերուն տուաւ իր ամենէն յատկանշական գաղափարները, որոնք աւելի բիւրեղացած էին Նորանոր փորձառութիւններով: Հրատարակեց Նոր գիրք մը՝ ՅԱՌԱՋԱՊԱՅՆԵՐ անուան տակ, որ տարածուեցաւ Նոյնիսկ բանակէն դուրս, եւ կիրարկուեցաւ երիտասարդական շարժումներու կողմէ:

Այդ օրերուն, տակաւին զինուորական ծառայութեան մէջ, Պէյտըն Փաուըլ չէր մտածեր իսկ սկաւտութեան մասին, իբրեւ պատանեկան շարժում: Սակայն իր գաղափարները, որոնք մարզումի մեթոտներ էին, սկսած էին կիրարկուիլ երիտասարդական շարժումներու կողմէ, Նոյնիսկ թաղերու մէջ տղաք իրարու մօտ գալով կը կազմէին խմբակներ, որոնք կը մրցէին այլ թաղերու տղոց հետ՝ յիշեալ մարզերուն մէջ:



**Բ. ՊԵՅՏՐՆ ՓԱՌՈՐԼԻ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ
ԳԼԽԱՎՈՐ ՅԱՏԿԱՆԻՇՆԵՐԸ**

1. Բոլոր տեսութիւնները հիմնուած էին գործնական փորձառութեան վրայ:

2. Փոխադարձ վստահութիւնը գլխաւոր առանցքն էր իր յարաբերութիւններուն, նոյնիսկ դատուած եւ պատժուած զինուորներկ իր մօտ գտած էին վստահութեան զգացումը:

3. Տեսական երկար բացատրութիւնները շատ տեղ չունէին իր մօտ, այլ՝ գլխաւորաբար կեդրոնացած էր գործնական կիրարկումներուն վրայ, որովհետեւ մարդ միայն գործնական կիրարկումով կրնար իւրացնել այդ գիտելիքները:

4. Չինուորը իրեն համար ամէն բանէ աւելի անհատ մըն էր, իր թերութիւններով եւ առաւելութիւններով:

5. Խմբակները կը բաղկանային 5-6 անձերէ, որոնք կ'ունենային ղեկավար մը. այս ձեւով յառաջ կու գար յարմար միջավայր մը, անհատական զարգացման, հաւաքաբար զանազան աշխատանքներ կիրարկելու, պարտականութիւնները իրարու մէջ բաժնուելու, զիրար օգնելու, մէկգմէկու փորձառութենէն օգտուելու եւ մանաւանդ մրցելու ուրիշ խմբակներու հետ, ինչ որ կը խթանէր զինուորները՝ լաւապէս սորվելու եւ իւրացնելու տրուած գիտելիքները:

Գ. ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԽՈՒՄԵՐ

Չինուորական ծառայութենէն ձերբազատած, ամբողջովին երիտասարդական շարժումներու նուիրուելով, Պէյտըն Փաուըլ իր տեսութիւնները յարմարցուց տղոց դաստիարակութեան:

Սկաուտութեան մէջ անդամները պատանիներ են եւ տարուած աշխատանքը կը հետապնդէ անոնց դաստիարակութիւնը. դաստիարակութիւն մը, որուն հեռանկարն է պատրաստել տիպար քաղաքացիներ:

Այս նպատակով ան պատրաստեց ՅԱՌԱՋԱՊԱՅՆՆԵՐ գիրքին մէկ տարբերակը, հետագային զայն կոչելու համար ԶԵՏԱԽՈՒՉՈՒԹԻՒՆ ՏՂՈՑ ԶԱՄԱՐ: Այս գիրքով արտայայտուած գաղափարներն ու տեսութիւններն են, որոնք մինչեւ օրս հիմք կը ծառայեն սկաուտական շարժումներուն:

Այսպէսով, հետախոյզի զինուորական տիպարը կը վերածուէր քաղաքացիի տիպարին, որ իր առաքելութիւնը պիտի կատարէր ընկերային շրջանակէն ներս: Այս հեռանկարով ԶԵՏԱԽՈՅՉը կամ սկաուտը կը յատկանշուէր զոհողութեան ոգիով, պարտականութեան գիտակցութեամբ, յաղթահարելու կարողութեամբ, շրջահայեաց մտածելակերպով եւ անսակարկ պատրաստակամութեամբ, միշտ օգտակար դառնալով իր ապրած միջավայրին:

Սկաուտական շարժումը իր հիմնադրութենէն մինչեւ օրս կը մնայ պատնէշ՝ երիտասարդութեան դէմ ցցուող բոլոր տեսակի փորձութիւններու, որովհետեւ ան հիմնուած է դաստիարակչական առողջ հիմերու վրայ, պատանիները հետաքրքրող եւ անոնց սրտին

խօսող գաղափարներով, որոնք միշտ գիրենք կ'առաջնորդեն բարի առաքիլություններու, ազատատենչութեան եւ բարոյական սկզբունքներու:



7. ՍԿԱՈՒՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՏԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Պէյտըն Փառլըլի ՀԵՏԱԽՈՒՉՈՒԹԻՒՆ ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ գիրքին հրատարակութենէն ետք, սկաուտական շարժումը մեծ ընդունելութիւն գտաւ տղոց մօտ եւ տարածուեցաւ աշխարհի չորս կողմը:

Հարկ է այսքան տարածուած եւ իր սկզբունքներով բոլոր մարդկութեան բարոյական ճամբան գծող այս շարժումը կազմակերպել համաշխարհային արժեքափոյ: Յառաջացուեցաւ Սկաուտական Շարժումի Համաշխարհային Կազմակերպութիւն, որ իր մէջ կ'ընդգրկէ Համաշխարհային Սկաուտութեան Խորհրդաժողովը, Համաշխարհային Սկաուտական Յանձնաժողովը, Համաշխարհային Սկաուտական Գրասենեակը եւ միջազգային սկաուտական բաղադրիչ այլ մարմիններ:

1924-ին, Համաշխարհային Սկաուտական Խորհրդաժողովը հետեւեալ ձեւով բանաձեւած է սկաուտութիւնը.-

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՇԱՐՇՈՒՄԸ ՈՒՆԻ ԱՉԳԱՅԻՆ, ՄԻՋԱՉԳԱՅԻՆ ԵՒ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԲՆՈՅԹ, ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿ ՈՒՆԵՆԱԼՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏԵԼ ԻՐԱՔԱՆՉԻՐ ԵՐԿՐԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐԸ, ՈՐՈՆՔ ՅԱՏԿԱՆՇՈՒՆ ԱՌՈՂՋ ՄԱՐՄՆՈՎ, ԱՄՈՒՐ ՆԿԱՐԱԳՐՈՎ ԵՒ ԱՁՆԻ ԿԵՆՑԱՂՈՎ:

Սկաուտութիւնը ազգային բնոյթ ունի, որովհետեւ կը նպատակադրէ իւրաքանչիւր ազգի համար առանձին եւ ամբողջ մարդկութեան համար լաւ յատկանիշներով երիտասարդներ պատրաստել:

Սկաուտութիւնը միջազգային բնոյթ ունի, որով-
հետեւ իր հասկացողութեամբ արգելքներ չ'ընդունիր
տարբեր երկիրներու սկաուտներու միջեւ:

Սկաուտութիւնը համաշխարհային բնոյթ ունի,
որովհետեւ իւրաքանչիւր սկաուտի կը թելադրէ, հա-
կառակ տարբեր ազգութեան եւ կրօնքի պատկանե-
լիութեան, եղբայրական մօտեցում ունենալ իրարու
հանդէպ:

Ներկայիս համաշխարհային տարողութեամբ եւ
շրջագիծով սկաուտութիւնը հետեւեալ ձեւով կը բա-
նաձեւուի.-

ա. Սկաուտութիւնը դաստիարակչական շարժում
մըն է մատղաշ սերունդին համար:

բ. Սկաուտութեան նպատակն է մասնակցիլ մատ-
ղաշ սերունդին անձնական եւ ընկերային կեանքին
զարգացման:

գ. Սկաուտութիւնը ինքնակամ՝ ոչ քաղաքական
շարժում մկն է, հիմնուած բոլորին ազատ անդամակ-
ցութեան վրայ, հետեւեալ սկզբունքներով.-

1. Յարգանք մտային սկզբունքներու եւ հաւա-
տարմութիւն այն կրօնքին, որուն կը հաւատան
անոնք եւ ըստ այնմ կը կիրարկեն իրենց պարտաւո-
րութիւնները:

2. Հաւատարմութիւն հայրենիքին հանդէպ, որ կը
ներդաշնակուի խաղաղութեան ամրապնդման անհ-
րաժեշտ հասկացողութեամբ եւ գործակցութեամբ:

3. Մասնակցութիւն անձին անմիջական շրջանա-
կին զարգացման, ինչ որ կը բխի անհատի արժանա-
պատուութեան ճանաչումէն եւ յարգանքէն:

4. Ինքնազարգացման պատասխանատուութիւն
եւ պատրաստակամութիւն:

5. Մշտանորոգ ինքնադաստիարակչական ուղե-



գիծ մը, որ կ'ընդգրկէ ծրագիրներ՝ որդեգրուած տարիքային այլազան խմբաւորումներու համար եւ հիմնուած՝ խոստումի եւ դաւանանքի վրայ:

6. Անհատական զարգացման մեթոտ մը, որ կ'իրագործուի բնութեան հետ շփման մէջ մտնելով, սորվելու եւ վարժութիւն ձեռք ձգելու հիմամբ եւ փոքր խմբակներու մաս կազմելու անհրաժեշտութեամբ:

Հակառակ հիմնադրութենէն մինչեւ այսօր սկաութութեան սահմանումի եւ նպատակի մեկնաբանութեան եւ յարաբերական փոփոխութեան, միջոցները տակաւին ի գօրու են, ինչպէս Պէյտըն Փաուըլ ըսած էր. «Այս բոլորին իրագործման համար միջոցները գործնական են, անոնք կը կիրարկուին խաղերու, պատմութիւններու, պտոյտներու, արշաւներու, փորձերու եւ մրցումներու միջոցով, ասոնց յարմար վայրը ընտրելով բնութիւնը, լեռներն ու անտառները»:

Ե. Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ՍԿԱՈՒՏՈՒԹԵԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտութիւնը եւս սկաուտական շարժում մը ըլլալով, բնականաբար, իր գործունէութեամբ կը հետապնդէ նոյն նպատակը, այսինքն՝ իբրեւ դաստիարակչական միջոց, կ'առաջադրէ իրագործել նպատակ մը, որ հետեւեալ ձեւով սահմանուած է Ծրագիր-Կանոնագրի յօդուածով.-

Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտութեան նպատակն է.-

ա. Պատրաստել ամուր նկարագրի եւ բարոյական բարձր արժանիքներու տէր, հաւատաւոր եւ անձնուէր հայեր՝ ծառայելու ազգին եւ հայրենիքին ու նուիրուելու հայ ժողովուրդի ձգտումներու իրագործումին.

բ. Պատրաստել առողջ, չարքաշ եւ արի անհատներ.

գ. Չօրացնել իրենց մտային կարողութիւնները.

դ. Չարգացնել իրենց մէջ պարտականութեան, պատասխանատուութեան եւ պատուի զգացումները, ինչպէս նաեւ՝ վեհանձնութեան եւ զոհաբերութեան ոգին.

ե. Արթնցնել համագործակցութեան, ծառայասիրութեան, ընկերասիրութեան ոգին, պատրաստելով տիպար քաղաքացիներ:

Ինչպէս կը տեսնենք, Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտութեան նպատակը իր ընդհանուր իմաստին մէջ միեւնոյնն է՝ ինչ որ Պէյտըլ Փաուըլ իր գաղափարներով կ'առաջնորդէր, այսինքն՝ այսօրուան փոքրէն կամ պատանի-

Էն պատրաստել վաղուան տիպար երիտասարդը՝ քաղաքացին, որ պիտի յատկանշուի բարոյական եւ իմացական յատկութիւններու բարձրութեամբ, գոհողութեան ոգիով, պարտականութեան գիտակցութեամբ, ազգասիրութեամբ եւ հայրենասիրութեամբ:



Յետեւաբար, Յ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտութիւնը իր գործունեութեան զանազան

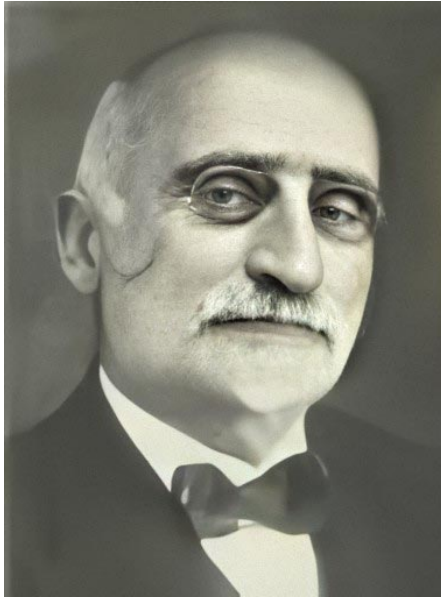
արտայայտութիւններով ընդհանրապէս եւ իւրաքանչիւր աշխատանքով մասնաւորապէս, կը յատկանշուի իր անդամներուն մտային, ֆիզիքական, զգացական, հոգեկան եւ ընկերային դաստիարակութեամբ: Շնորհիւ այս դաստիարակութեան, կարելի է իրագործել վերեւ յիշուած նպատակը եւ յառաջ բերել ցանկացած արժանիքները:



Մտային մարզ.- այս մարզով տարուած աշխատանքը կը ծառայէ զարգացնել մտային առողջ դատողութիւն, ստեղծագործ միտք եւ ղեկավարելու ընդունակութիւն, ինչպէս նաեւ կարգապահութեան գիտակցութիւն:

Մտային մարզ.- այս մարզով տարուած աշխատանքը կը ծառայէ զարգացնել մտային առողջ դատողութիւն, ստեղծագործ միտք եւ ղեկավարելու ընդունակութիւն, ինչպէս նաեւ կարգապահութեան գիտակցութիւն:

Ֆիզիքական մարզ.- այս մարզով կարելի է հսկել պատանիին ֆիզիքական կարողություններուն եւ մարմնական աճին, ապագայի առողջ, չարքաշ եւ զօրաւոր երիտասարդ ունենալու համար:



Չգացական կամ հոգեկան մարզ.- զարգացնել տղոց մէջ բարոյական արժանիքները՝ հասցնելու հոգեկան հասունութեան եւ զգացական հաւասարակշռութեան, ինքնավստահութեան, համբերութեան եւ լայնախոհութեան:

Ընկերային մարզ.- Ենթահող պատրաստել տղոց մօտ, պատրաստել եւ մղել զանոնք ընկերութենէն ներս գործօն տարրեր դառնալու, ջանալով զիրենք մասնակից դարձնել իրենց շրջանակի հարցերուն եւ հեռանկարներուն:



**ԽՈՒՄԲԻ, ՄԻԱԲՈՐԻ
ԵՒ ՄԱՄՆԱՃԻԴԻ
ԴՐՕՇԱԿՆԵՐԸ**

*Գծե՛ ապա ներկե՛ խումբիդ դրօշակը եւ տո՛ւր
կանոնագրութեամբ ճշդուած անոր չափերը.*

*Գծե՛ ապա ներկե՛ միաւորիդ դրօշակը եւ տո՛ւր
կանոնագրութեամբ ճշդուած անոր չափերը.*

Գծե՛ք ապա ներկե՛ք մասնաճիւղիդ դրօշակը եւ տո՛ւր կանոնագրութեամբ ճշդուած անոր չափերը.

Եթէ շրջանէդ (բնակած երկրէդ) ներս Գ.Մ.Ը.Մ.ի այլ մասնաճիւղեր եւս կան, թուե՛ նաեւ զանոնք եւ գրե՛ անոնց դրօշակներուն գոյները.

Անուն

դրօշակի գոյն

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Դրօշակը ճիշդ է որ շինուած է կտորէ, բայց անոր իմաստը եւ խորհուրդը այդ կտորէն շատ անելին են: Ան մեր պատիւն է, յաջողութեամբ, յառաջդիմութեան եւ պայծառութեան խորհրդանիշն է, յատուկ ուշադրութեամբ, յարգանքով եւ կարգապահութեամբ պետք է գործածենք զայն:



ՏԻՊԱՐ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ

Քաղաքացին այն անհատն է, որ կ'ապրի երկրի մը մեջ (ոչ անպայմանօրէն իրը), ունի անոր հպատակութիւնը եւ ենթակայ է այդ երկրին օրէնսդրութեան:

Քաղաքացին ունի իրաւունքներ, առաւելութիւններ, պարտականութիւններ եւ պարտաւորութիւններ, որոնցմէ ընդհանրապէս զուրկ է ոչ-քաղաքացին: Փոխադարձաբար, պետութիւնը ունի պարտաւորութիւններ՝ քաղաքացիին նկատմամբ:

Երկիր մը կը վայելէ իր քաղաքացիներուն հաւատարմութիւնը, երբ անհատին կու տայ հնարաւորութիւնը՝ առաւելագոյն չափով իրագործելու իր անհատական ծրագիրները եւ հետապնդելու իր անձնական նպատակները:

Փոխադարձաբար, տիպար քաղաքացին պարտաւոր է մասնակցելու.-

- Երկրի քաղաքական կեանքին:
- Պարտաւոր է հնազանդիլ երկրի օրէնսդրութեան:
- Պարտաւոր է վճարել տուրքերը:
- Իր մասնակցութիւնը կը բերէ երկրի բարօրութեան. կը պաշտպանէ, կը խնամէ եւ կը ծառայէ անոր:

Անպայմանօրէն, մարդիկ իրենց ազգային պատկանելութեան քաղաքացիական պատկանելիութիւնը չեն ունենար:

Ծանօթանալէ ետք տիպար քաղաքացիին,

խորհրդածե հետեւեալ հարցումներուն մասին եւ գրե՛ կարծիքներդ:

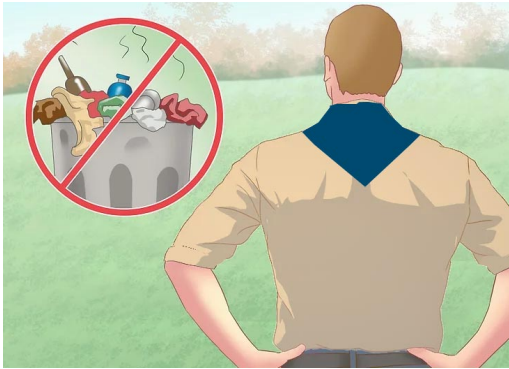
Մարդ մը տիպար է, քաղաքացի ըլլայ կամ ոչ: Ո՞վ է տիպար մարդը:

Տիպար քաղաքացին կը խուսափի՞ իր ազգային պարտականութիւններէն, ի՞նչ պէտք է ընէ:

Տիպար քաղաքացին անհրաժե՞շտ է որ ուրանայ իր ազգային պատկանելիութիւնը, տիպար քաղաքացի ըլլալու համար:

Տիպար ազգայինը քաղաքացիական ի՞նչ պարտավորություններ ունի:

ԲԾՁԻՆՆԴԻՐ ԸԼԼՁԼ ԲՆԱԿԱԾ ՇՐՋԱՆԻ ՄԱՔՐՈՒԹԵԱՆ



Այնպես ինչպես որ բծախնդիր ենք մեր տան մաքրութեան, նույնը կ'ենթադրե որ մաքուր պահենք նաեւ մեր ապրած միջավայրը, որովհետեւ մաքրութիւնը մեր պարտականութիւնն է:

Խմբակով կատարէ՛ մաքրարշաւ մը եւ հոս արձանագրէ՛ տպաւորութիւնների ձեռնարկին մասին:

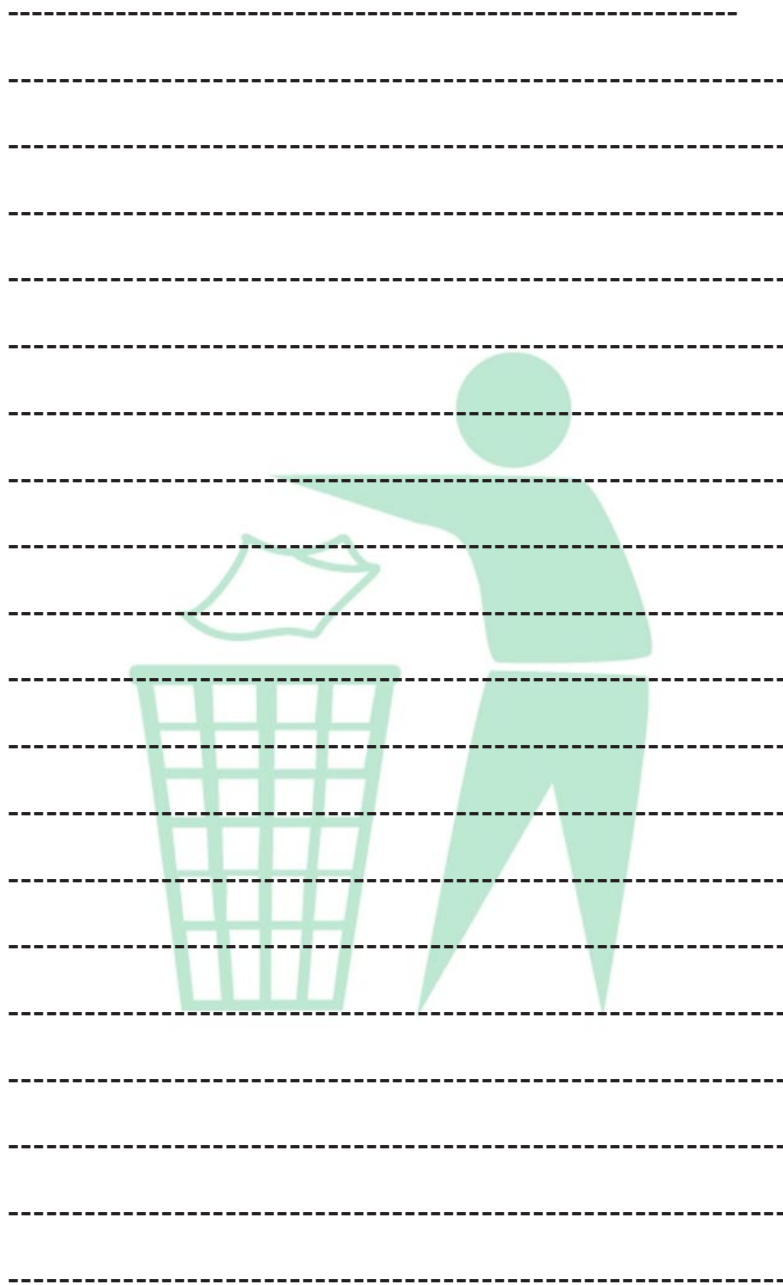
ԳԵՂԵՑԿԱՑՆԵԼ ԲՆԱԿԱԾ ՇՐՋԱՆԻ ՏԱՐԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Չի բաւեր միայն տան պատշգամը կամ անոր ան-
միջական շուրջը գեղեցիկ տեսնելու համար ցանել
զանազան տեսակի բոյսեր եւ գունաւոր ծաղիկներ,



արհիւն եւ արեւոյշիւն պարտականութիւնն է նաեւ
գեղեցկացնել բնական շրջանին մէջ գտնուող տա-
րածութիւնները՝ մշակելով ծառեր, բոյսեր, գեղեցիկ
ու գոյնզգոյն ծաղիկներ, եւ այլն:

***Խմբակով ձեռնարկէ՝ ձեր բնակած շրջանէն ներս
տարածութիւն մը գեղեցկացնելու աշխատանքին,
ապա հոս արձանագրէ՝ տպաւորութիւններդ աշխա-
տանքին մասին:***



ՊԱՀԱԿՈՒԹԻՒՆ

Պահակ ըլլալ կը նշանակէ որոշ վայր մը պահպանել՝ ստանձնել պատասխանատուութիւնը այդ վայրը պաշտպանելու որեւէ վտանգի դէմ:

Սկաուտութեան մէջ մեծ կարելորութիւն կը տրուի պահակին ու պահակութեան, որովհետեւ պահակութիւնը կը զարգացնէ նկարագրի կարգ մը կետեր եւ կ'ամրապնդէ զանոնք, ինչպէս՝ քաջասրտութիւն, վեհանձնութիւն, անձնագոհութիւն, եւ այլն:



Սկաուտական որեւէ հաւաքատեղի՝ ակումբ, խաղավայր, բանակավայր պետք է ունենայ իր պահակը, որ երբեմն թերեւս պիտի գրկուի խաղէ մը եւ կամ հաճելի այլ աշխատանքէ մը՝ պահակ կենալու համար: Այս երեւոյթը բնականաբար ամեն սկաուտի մօտ

պիտի զարգացնէ անձնագոհութեան գաղափարը: Պահակը պիտի անդրադառնայ, որ խաղէն շատ անելի եւ կարելոր գործ մը վստահուած է իրեն եւ անոր համար ուրախ պետք է զգայ եւ չնեղուի, որ ինք այս խաղին կամ այդ պտոյտին չի մասնակցիր:



Վստահաբար, սկաուտական կեանքի մէջ, բանակավայրի մը գիշերային պահակութիւնը ամենէն հետաքրքրականն է: Ամենէն վախկոտ սկաուտն անգամ, գիշերուան պահակութիւն կատարելէ ետք, ինքզինք կը զգայ անելի քաջ:

Գիշերը, բանակավայրին մէջ, պահակներու քանի մը կեդրոններ կը հաստատուին:

Չերթապահը կը ճշդէ պահակները եւ զանոնք կը կանգնեցնէ ճշդուած վայրերուն մէջ: Պահակը իրաւունք չունի խօսելու, երգելու, կրակ վառելու եւ իրեն ճշդուած վայրէն հեռանալու: Անոր պաշտպանութեան գէնքը սկաուտական ձեռնափայտն է: Ան պիտի ըլլայ հսկող, արթուն աչքը՝ քնացած բանակավայրին: Իսկ, երբ պահակութեան իր ժամանակը անարտէ, կը սպասէ յաջորդ պահակին, որպէսզի անոր յանձնէ իր պարտականութիւնը: Յաջորդ պահակը կու գայ գիշերուան հերթապահին ընկերակցութեամբ, կը բարեւէ նախորդ պահակին, որ ձեռնափայտը յանձնելով կ'ըսէ. «Կը յանձնեմ պահա-



կութեան պարտականութիւնս»: Երկրորդ պահակը կ'առնէ ձեռնափայտը ըսելով. «Կը ստանձնեմ պահակութեան պարտականութիւնս»: Երկու պահակները գիրար կը բարեւեն:

Պահակութեան մէջ կարելոր է նաեւ կարգախօսը (փարուլա): Կարգախօսը կը ճշդէ հերթապահը եւ զայն կը փոխանցէ պահակին: Կարգախօսը գաղտնի բառ մըն է, որ կը մնայ պահակին եւ հերթապահին միջեւ եւ մնայուն հերթապահը կրնայ զայն փոխանցել երրորդ անձի մը՝ պէտք եղած ժամանակ: Կարգախօսը կարելոր է, որովհետեւ անոր շնորհիւ օտար մարդիկ չեն կրնար բանակավայր մուտք գործել եւ կամ սկաուտները առանց հերթապահի գիտակցութեան չեն կրնար դուրս ելլել, որովհետեւ պահակը իւրաքանչիւր մօտեցողի պիտի հարցնէ կարգախօսը, եթէ գիտնայ, կրնայ մտնել կամ ելլել, իսկ եթէ չգիտնայ՝ չի կրնար: Այն ատեն պահակը իր սուլիչով պէտք է կանչէ հերթապահը: Հերթապահը, սակայն, պէտք է յաճախակի կերպով փոխէ կարգախօսը, որպէսզի անիկա բոլորին սեփականութիւնը չդառնայ եւ գաղտնի մնայ:

Հերթապահին պարտականութիւնները

- *Խմբապետը կը նշանակէ օրուան հերթապահները, իւրաքանչիւրին տալով 12 ժամուան պարտականութիւն:*

- *Հերթապահ կրնան ըլլալ Առաջնորդ եւ ավելի բարձր աստիճանաւորներ:*

- *Հերթապահը 12 ժամ արթուն կը մնայ եւ մօտէն հսկողութիւն կը կատարէ, ապահովելու համար բանակավայրին անդորրութիւնն ու անվտանգութիւնը:*

- Կը ճշդէ գիշերային կամ ցերեկային պահակութեան ձեւը, ինչպէս նաեւ՝ վայրերն ու դիրքերը:

- Քննական այցելութիւն կու տայ պահակին, տեղեկութիւններ կը հաւաքէ եւ առիթ չի տար, որ ան ձանձրոյթ զգայ պահակութենէն:

- Կը լսէ պահակին գանգատները եւ տրամաբանական թելադրանքներ կը կատարէ:

- Պահակութեան իւրաքանչիւր շրջանին կու տայ տարբեր կարգախօսներ, որոնք նախապէս ճշդուած կ'ըլլան խմբապետին գիտակցութեամբ:

- Կը զգուշացնէ սկաուտները, որ առանց պահակի արտօնութեան, չփորձեն իրենց վրաններէն դուրս գալ:

Գիշերային Խաղը

Գիշերային խաղը շատ օգտակար է սկաուտին համար: Ան կը ներշնչէ խիզախութիւն, անվախութիւն եւ ինքնավստահութիւն:

Խաղը գործադրելու համար, նախապէս խմբապետը կը համաձայնի միւս խմբապետներուն հետ, միասնաբար կ'որոշեն խաղին ծրագիրը եւ կը ճշդեն օրն ու ժամը:

Խաղին մասնակցող սկաուտները գաղտնագողի բանակավայրի սահմաններէն ներս կը մտնեն, կը վերցնեն կարգ մը գոյքեր եւ դուրս կ'ելլեն:

Եթէ նշմարուին պահակէն, առանց դիմադրութեան կամ փախուստի փորձի, կը յանձնուին անոր: Պահակը անվարան հերթապահին կը յայտնէ: Յերթապահը յանձն կ'առնէ բռնուողները:

Խաղը յաջողութեամբ իրագործողները, յաջորդ առաւօտ, դրօշակի արարողութենէն առաջ, իրենց վերցուցած գոյքերը կը յանձնեն խմբապետին:

ԱՐՇԱՒ-ԲԱՆԱԿՈՒՄ



Արշաւ-բանակումին բառացի նշանականութիւնն է արշաւել եւ բանակիլ: Արշաւ բանակումը կրնայ ըլլալ միօրեայ, երկօրեայ եւ աւելի: Ան տեղի կ'ունենայ խմբակային դրութեամբ, մինչեւ իսկ եթէ լրիւ խումբ մը կը մասնակցի, անոր խմբակները իրարմէ որոշ հեռաւորութեան մը վրայ պետք է ըլլան:

Որեւէ բանակումի նման, արշաւ-բանակումն ալ պատրաստութեան կը կարօտի կազմակերպողներուն, ինչպէս նաեւ մասնակցողներուն կողմէ: Կազմակերպողները պետք է լաւապէս սերտած ըլլան արշաւի ճամբան, բանակելու վայրերը եւ այլն: Իսկ մասնակցողը ինք եւս պետք է



պատրաստուի:

Արշաւ-բանակումին մասնակցող սկաուտը իր հետ կ'ունենայ անհատական գոյքեր, ինչպէս նաեւ՝ խմբակին պէտք եղած գոյքերը, որոնք կը բաժնուին խմբակի անդամներուն: Պէտք է ուշադիր ըլլաս, որ միայն կարելոր գոյքերը վերցնես, որովհետեւ երկար ճամբայ պիտի քալես եւ կարելի չէ ամէն ինչ շալկել. արդէն քեզի կը տրուի յատուկ ցանկ մը հետոյ տանելիք գոյքերուն:

Արշաւ-բանակումը ունի քալելու եւ հանգչելու յատուկ օրէնքներ: Պէտք է քալել ճամբուն հակառակ ուղղութենէն, որպէսզի դիմացէն եկող ինքնաշարժները ձեզի տեսնեն: Զալելու ընթացքը պէտք է ըլլայ



ո՛չ շատ արագ եւ ոչ ալ՝ դանդաղ, միջին հաշուով ժամական 4 քլմ. քալելով եւ 15 վայրկեան հանգչելով:

Իսկ գիշերը, արշաւ-բանակումին մասնակցողները պէտք է փայլուն նշան մը ունենան իրենց մարմինին վրայ, որպէսզի մութին մէջ անոնք տեսնուին, ինքնաշարժներէ, արկածներէ հեռու մնայու համար:

Իբրեւ Բ. կարգի սկաուտ, պէտք է մասնակցիս ար-

շաւ-բանակումի: Մասնակցելէ ետք արշաւ-բանակումին, քեզմէ կը պահանջուի նաեւ հետեւեալ կէտերը նկատի առնելով, պատրաստել ամփոփ տեղեկագիր մը:

- Արշաւ բանակումի թուականը

- Տեւողութիւնը

- Քանի՞ խմբակի մասնակցութիւն

- Անհատական ի՞նչ գոյքեր ունէիր հետդ

- Խմբակային գոյքեր տարի՞ք, ի՞նչ օրինակ

- Արշաւի ընթացքին քալելու եւ հանգչելու օրէնքները յարգուեցա՞ն

- Մօտաւորապէս քանի՞ քլմ. (մղոն) ճամբայ կտրեցիր

- Բանակելու վայրերը յարմա՞ր էին

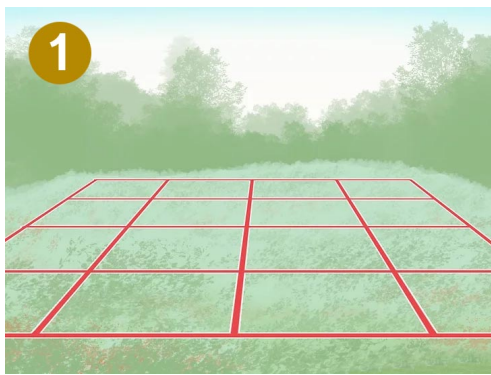
- Արկածախնդրական որեւէ դէպք պատահեցա՞ն

- Վերջապէս գրէ՛ անձնական տպաւորութիւններդ, կարծիքդ, արշաւ-բանակումի մը օգտակարութիւնները սկառուտական կեանքին մէջ ի՞նչ են:

ՎՐԱՆ ԼԱՐԵԼ

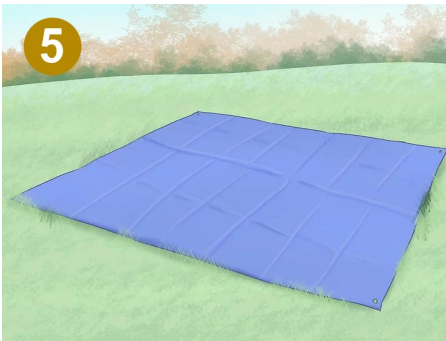
Սիրելի՛ սկաուտ, վստահաբար, երբ նորընձայի գիտելիքների ամբողջացուցիր, շատ մը բաներու կողքին, սորվեցար նաեւ վրան լարեր եւ հաւանաբար բանակումի մը ընթացքին, կարողացար ուրիշ երկու սկաուտներու օժանդակութեամբ, լարեր խմբակիդ վրանը: Հաւանաբար գիտես նաեւ, որ վրան մը լարելու համար բաւարար է, որ երեք հոգի կարճ ժամանակի մը մէջ ամբողջացնեն այդ աշխատանքը:

Վրանը լարելու ձեւը գիտնալու կողքին, կարելոր է նաեւ գիտնալ, թէ ինչպիսի՞ վայրի մը մէջ պետք է լարել զայն: Վրանը լարելու վայրը պետք է ըլլայ հարթ, չոր,



խոնաուրթեն եւ յատկապէս ճահիճներէ հեռու:

Վրանը լարերէ առաջ մաքրել վայրը քարերէ, փուշերէ եւ վրանը լարելէ առաջ ստուգել, որ միջատներու եւ կամ սողուններու բոյներ գոյութիւն ունի՞ն. եթէ այո, փոխել վրանին վայրը եւ կամ ձեռով մը փակել այդ բոյները, անշուշտ միշտ յիշելով, որ սկառուղ կը սիրէ ու կը պաշտպանէ բոյսերն ու անասունները:





Պայուսակ և անձնական իրերը տեղադրել վրանեն ներս



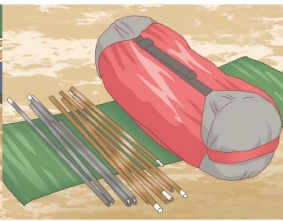
Կօշիկները միշտ տեղադրել վրանեն դուրս



Նախնական դարձանումի պայուսակը ամպայման մօտ պահել



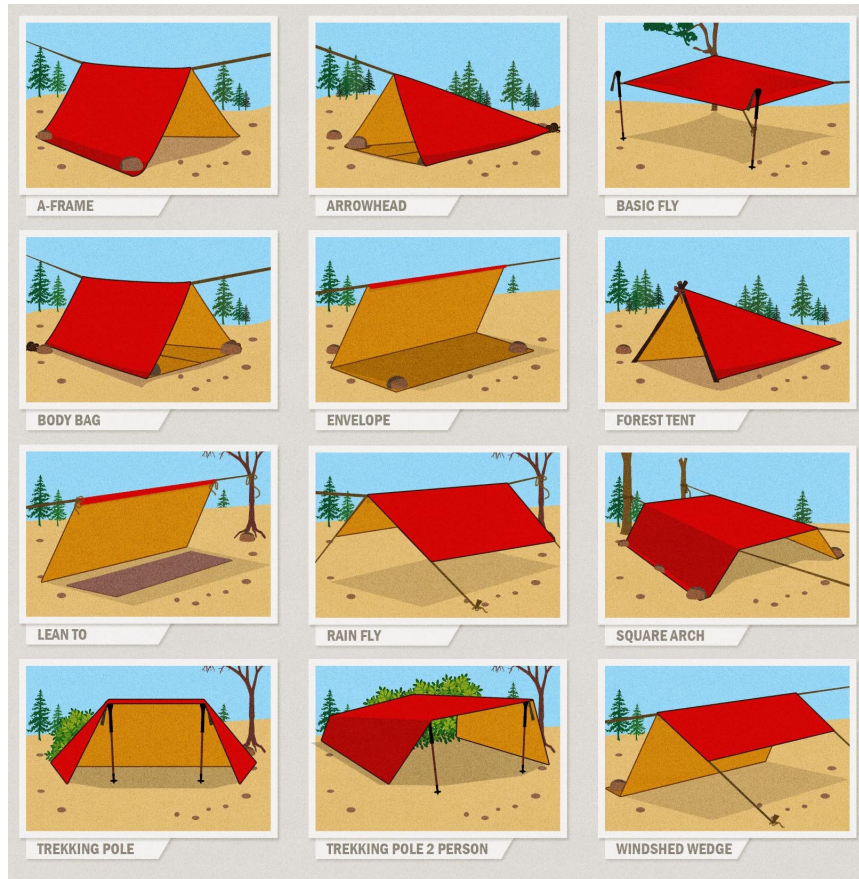
Վրանը քակելու ժամանակ ցիցերը ամպայման հանել հողէն



Վրանի գոյքերը ստուգել և հաւաքել



Վրանը պահել չոր վայրի մը մէջ խոնաւութեն հեռու



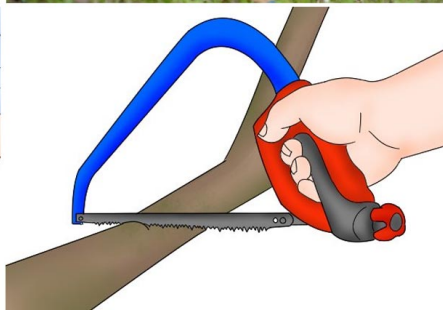
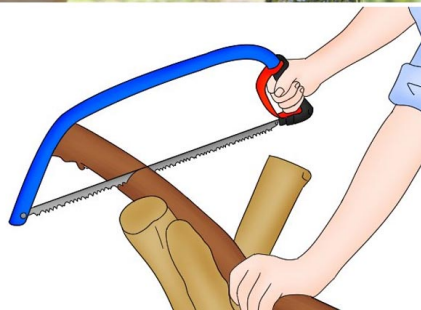
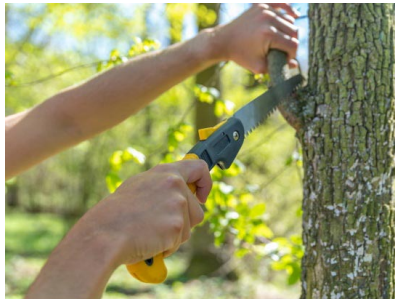
ՍՂՈՑ, ԿԱՑԻՆ ԵՒ ԴՄՆԱԿ ԳՈՐԾԱԾԵԼՈՒ ԶԵԻԵՐԸ

Ա. ՍՂՈՑ

Սղոցը կը ծառայէ փայտ կտրելու:

Կան փոքր ու մեծ ակռաներով եւ ծալուող ու ապահով սղոցներ:

Բանակումներուն ընդհանրապես աւելի դիրին է գործածել թեթեւ եւ ակռաները կոթին ծալուող սղոցը:



Ընդհանուր առմամբ, կտրուելիք փայտը ամբողջով կը գետեղուի գետինը եւ սղոցը, առանց ուժ տալու վրան, հանդարտօրէն կը քաշուի ետ ու առաջ:

Խարոյկի համար կտրուելիք փայտը կը դրուի կոճ-

ղի մը վրայ: Կտրողը մէկ ծունկը կը դնէ գետին, իսկ միւս ոտքը կտրուելիք փայտին մէկ ծայրը, ու կը կտրէ փայտին միւս կողմէն, որ կոճղէն վար կ'իյնայ:

Աւելի մեծ փայտեր կտրելու համար, կը շինուի յենակ: X ձեւով երկու փայտեր փաթթուած կը խրին գետինը: Կտրուելիք փայտը կը դրուի երկու փաթթուած փայտերուն վրայ (տե՛ս նկարը):

Բանակավայրը թերատ ծառերէ մաքրելու համար, գետնին հաւասար պէտք է կտրել, որպէսզի որեւէ վտանգ չստեղծուի:

Ծալուող եւ ապահով սղոցները ունին արագ կտրող ակռաներ: Իւրաքանչիւր ակռայ ունի հակառակ ուղղութիւն, դէպի դուրս, յաջորդ ակռայի հետ համեմատած ու, այսպէս, կտրուածքին լայնքը կրկնապատիկ կը դառնայ, հետեւաբար սղոցը դիւրութեամբ ետ ու առաջ կ'երթայ:

Երբ սղոցին ակռաները բթանան, կարելի է գանոնք սրել խարտոցով: Նախ մէկ կողմը նայող ակռաները խարտոցելով, յետոյ միւս կողմը նայող ակռաները, որպէսզի սղոցը իր ունեցած յատկութիւնը չկորսնցնէ:

Բ. ԿԱՅԻՆ

Փոքր կացինը կը գործածուի մէկ ձեռքով, իսկ մեծ կացիկը՝ երկու ձեռքով:

Փոքր կացինը կ'օգտագործուի բանակումի ընթացքին, օրուան սովորական գործերու, մանաւանդ՝ խարոյկի փայտ պատրաստելու համար, իսկ մեծ կացինը՝ ընդհանրապէս մեծ ծառեր կամ կոճղեր կտրելու համար:

Փոքր կացինը իր պատեանով կարելի է կրել տոպրակի մը մէջ, իսկ մեծ կացինը կրելու համար կարելի է կապել մէջքի տոպակին, սակայն, կացինին գլու-

խը, այսինքն երկաթ մասը պետք է դեպի վեր ըլլայ եւ սուր մասը կրողին գլուխին կողմը չըլլայ. ի հարկ է, մեծ կացինը եւս պետք է իր պատեանին մէջ ըլլայ:

Կացինը սրելու համար պետք է դրուի անշարժ տեղ մը, իսկ սրիչը՝ կացինին վրայ, միշտ 90 աստիճան բացուած դրութեան մէջ: Սրելու ատեն, սրիչը կացինին միայն ներսի մասէն դեպի եզրը պիտի քաշուի:

Կացին գործածողին համար կարելուք են հետեւեալ զգուշացումները.-



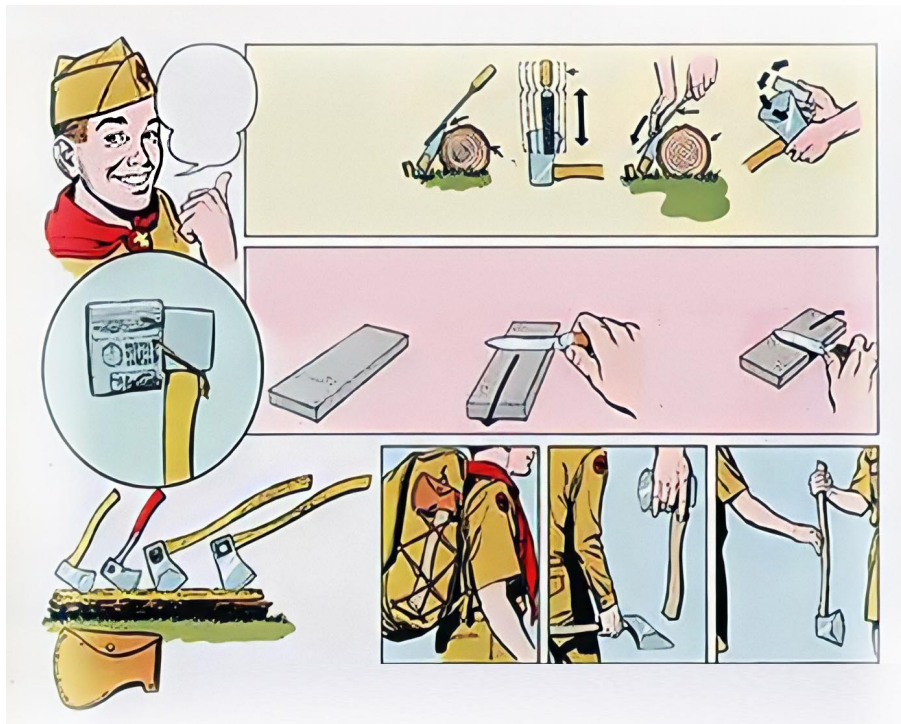
1. Պետք է զգուշանալ, չվնասելու համար շրջապատի առարկաներուն կամ անցորդներուն:

2. Երբեք պետք չէ նետել դեպի ծառ կամ որեւէ տեղ:

3. Հեռու պահել խոնաւութենէ եւ կրակէ:

4. Փայտ կտրելու կամ ճեղքելու ատեն պետք չէ բաժնուի իր կորէն:

5. Գործածելէ ետք մաքրել եւ պատեանին մէջ դնել:



Գ. ԴԱՆԱԿ

Դանակը իբրև նախնական և օգտակար գործիք, ամենէն անելի կը գործածուի, յատկապէս դաշտային աշխատանքներու և բանակումներու ընթացքին:

Դանակը կը գործածուի կերակուր պատրաստելու, պարաններ կտրելու, տաշելու, կեղուելու և ձեռքով իրեր պատրաստելու համար:

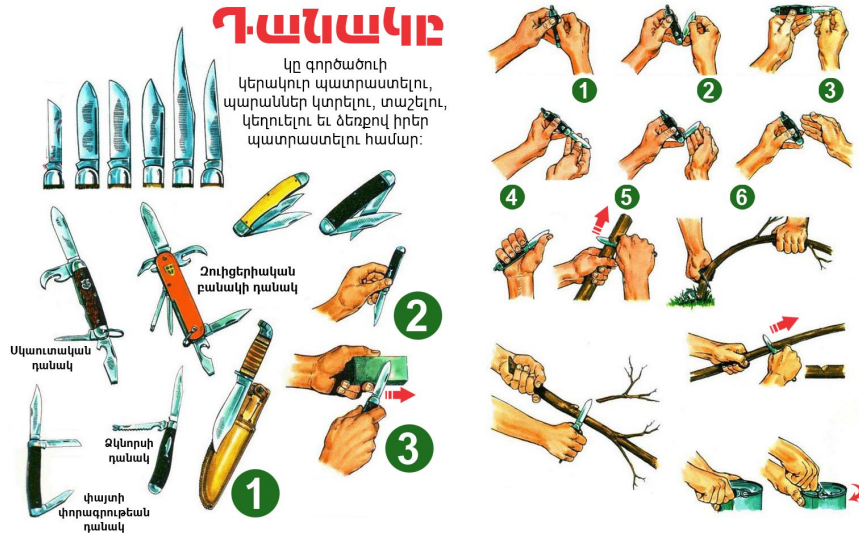
1- Դանակը կրելու համար հարկ է պահել իր պատեանին մէջ և միացնել գօտիին, տաքատին ետեւի գրպանին վրայ:

2- Դանակը փոխանցելու ատեն, սուր չեղող մասը պէտք է ափին մէջ ըլլայ, չորս մատները դանակին տակ, իսկ բթամատը՝ վրան: Այսպէս, սուր մասը որեւէ շփում չ'ունենար ձեռքին հետ:

3- Դանակը սրելու համար պէտք է մէկ ձեռքով բռ-

Նել դանակը եւ միւս ձեռքով՝ սրելու քարը: Յետոյ, դանակի սուր մասին մէկ կողմը դնել սրելու քարին վրայ եւ դանակը հրելու դէպի առաջ, սուր չեղող մասը քիչ մը բարձր պահելով, այնպէս որ, միայն դանակին սուր մասը շփում ունենայ սրելու քարին հետ: Նոյն գործողութիւնը կը կատարուի դանակի սուր մասին միւս կողմը սրելու համար:

Դանակը գործածողին համար կարելոր էն հետեւեալ զգուշացումները. -



1. Գործածելու ատեն սուր մասը մարմնին ուղղութեամբ պետք չէ ըլլայ, այլ՝ միշտ դէպի դուրս:
2. Տաշուող փայտը պետք չէ գամ ունենայ:
3. Խոնաւութենէ եւ կրակէ պետք է հեռու պահել:
4. Գործածելէ ետք մաքրել, երբեք բաց չձգել, այլ՝ անմիջապէս գոցել:

ԿՐԱԿ ՎԱՌԵԼ ԵՒ ՕՃԱԽ ՇԻՆԵԼ

Ա. Կրակ վառել

Սկսուտները պետք է գիտնան կրակ պատրաստել ու վառել, նաեւ պետք է գիտնան կրակը պահել բաց օդին, հակառակ հո վին ու անձրեւին:

Այրուելիք նիւթեր. - Բաց օդին մէջ այրելու յարմար են չոր փայտերը, սակայն չոր փայտերուն մէջէն հարկ է ընտրութիւն կատարել:

Կան կարծր, սեղմ ջիղերով, յարմար եւ դիւրին վառող տեսակներ, ինչպես՝ կաղնին, կնձնին եւ ընկուզենին:



Միջակ տեսակէն են ծիւկարին եւ փեկոնը:

Մայրին, եղեւինը եւ ուռին փափուկ եւ դիւրավառ են, բայց շուտ կը սպառին:

Կան նաեւ փայտեր, որոնք դանդաղօրէն կը սպառին, ուրիշներ ահագին բոց կ'արձակեն եւ շուտով կը սպառին ու կը մարին:

Կրակ վառել. - Կրակ վառելու համար նախ հարկ

Է ունենալ կրակ ստեղծելու միջոց: Ամենէն գործածականը լուցկին է, որ պետք է պահել թիթեղէ յատուկ տուփի մը մէջ:

Կարելի է գործածել նաեւ հրահան, կայծքարով բռնկող պատրոյգի աման կամ նոյնիսկ զօրաւոր ոսպնեակ: Կարելի է օգտագործել նաեւ ակնոցի ապակին, որուն միջոցով դիւրավառ նիւթի մը վրայ կը կեդրոնացուի արեւուն ճառագայթները, կրակ ունենալու համար:

Բ. Օճախ շիւնել

Քարով.- Կանոնաւոր քանի մը քարեր, որոնց գոնէ մէկ կողմը պետք է հարթ ըլլայ եւ նոյն մեծութիւնը ունենան: Քով-քովի կը դրուին քարերը, որոնց հարթ կողմին վրայ կը դրուի կաթսան եւ կերակուրի ամանը:

Փայտով.- Երկու խոշոր փայտեր (կողճ), ամանի լայնքի մը չափ բացուածքով իրարմէ հեռու: Երկու փայտերուն ալ այն մասերը, որոնց վրայ պիտի դրուի ամանը, պետք է տաշել ու հարթել: Երբեմն բացուածքը կը նեղցուի, եթէ կրակը շատ վառած ըլլայ:

Հողի մէջ փորուած օճախներ

ա.- Մէկ մեթր երկարութեամբ եւ (մէկ կողմը) 70 սանթիմեթր խորութեամբ ակօս մը պետք է փորել: Խորութեան երկարութիւնը 50 սանթիմեթր պետք է ըլլայ, իսկ մնացեալ խորութիւնը երթալով պետք է բարձրանայ եւ հաւասարի հողի մակերեսին: Այսինքն, բերնէն դէպի ներս պետք է զառիվար մը կազմէ: Բացուածքը պետք է նայի հովուն ուղղութեան:

բ.- Կերակուրի ամանին կլորութեան չափէն 10

ԿՐԱԿ ՎԱՌԵԼ ԵՒ ՕՃԱՆ ՇԻՆԵԼ

1 Կերակուրի ամանին կլորութեան չափին 10 սանթիմետր լայն և 80 սանթիմետր չափով խորունկ կլոր փոս մը բանալ

2 Կանոնաւոր բանի մը թարեր շարել, որոնց Չոնէ մէկ կողմը պէտք է հարթ ըլլայ և նոյն մեծութիւնը ունենան

3 Որպէս վառեցակիւք գործածել չոր տերեւներ և ծիւղեր Փոսին եզերքէն դէպի վեր երկարող փայտերը կարելի է քով-քովի շարել

4 Կրակ վառելու համար նախ հարկ է ունենալ կրակ ստեղծելու միջոց: ՄԱՆԵՆ գործածականը լուցկին է, որ պէտք է պահել թիթեղէ յատուկ տուփի մը մէջ:

5 Կրակը երբ լաւ ձեռով վառելու մասի գայն մատակարարէ փայտով և ծիւղերով

Կարծր, սեղմ ջիղերով, յարմար և դիւրին վառող փայտեր
 Կաղնի, Կեծի, Ընկուզենի

Միջակ տեսակի փայտեր ծինկարին և փեկոնը
 Մալոխ, Եղեխն, Ուռի

Փակուկ և դիւրավառ, բայց շուտ սպառող փայտեր

Կրակարանը տեղափոխելու պարագային վստահ եղի՜ր որ կրակը մարած է և ծածկէ գայն հողով

Սպահով կրակի համար, մետիւնը այրուող կիւթերէ պէտք է մաքրուի 3 մեթր տրամամիծով:

Ջուրի թոյլը ամպայման թող կրակարանին մօտ ըլլայ որպէս ապահովութիւն

սանթիմետր լայն եւ 80 սանթիմետր չափով խորունկ կլոր փոս մը բանալ, մէջը լեցնել կրակ, որ մինչեւ 10 սանթիմետր բարձրանայ: Փոսին եզերքէն դէպի վար երկարող փայտերը կարելի է քով-քովի շարել եւ ամբողջ շրջանակը գրաւել: Ամանը, որ թեթեւ կերպով պէտք է դրուած ըլլայ վար երկարած ճիւղերուն վրայ, կրնայ կախուած ըլլալ եռոտանիէ մը:

գ.- Երեք փայտով կազմել եռոտանի մը, որմէ կը կախուի ամանը, հողէն կես մետր բարձր, որուն տակ ուղղակի կը վառին փայտերը: Ասիկա կարելի է ընել հով չեղած տեղերը: Հով ըլլալու պարագային, փչող կողմը պէտք է դնել հովարգել մը:

Եռոտանիին ոտքերուն առջեւ պէտք է դնել խոշոր քար մը, կամ բաւականաչափ թաց հող, որպէսզի եռոտանիին փայտերը չսահին եւ չայրին:

Ուշադրութիւն պէտք է ընել, որ պարզ կանեփով կամ շուտ այրելի նիւթ մը չկախուի կաթսան:

Կարելոր թելադրանք

Եթէ խոհանոցը ձորի մը մէջ է, օճախին բերանը պէտք է բանալ ձորին այն կողմը, ուրկէ հովի շատ աւելի հոսանք կու գայ: Շատ հով ըլլալու պարագային, բացուածքէն քիչ մը հեռու կարելի է հողմարգել մը հաստատել:

Որովհետեւ սկաուտը մաքրասեր է, օճախին վրայ կաթսան դնելէ առաջ, հողով կը ծեփէ կաթսային տակն ու կողերը, այսինքն դուրսի կողմը, որպէսզի չսենայ:

Մաքրասեր սկաուտը կամ խոհարարը աղտոտ կաթսայով եւ ամաններով ճամբայ չ'ելլեր:

Ապահով կրակի համար, գետինը այրուող նիւթերէ պէտք է մաքրուի 3 մետր տրամագիծով:

ԽՈՂՈՒՄԻ ՄԷՋ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ ՊԱՀԵԼՈՒ ՉԵՒ ԵՒ ՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ



Սկառուտական բանակավայրի մը մէջ որքան որ կարելոր է յարմար վայրեր ընտրել վրաններուն համար, նոյնքան կարելոր է նաեւ խոհանոցին վայրի ընտրութիւնը եւ ուտեստեղէնի մաքրութիւնը:

Խոհանոցը պէտք է հաստատուի բանակավայրի ծայրամասերէն մէկուն մէջ եւ ոչ՝ կեդրոնը: Վայրը պէտք է ըլլայ շուք: Մաքրութիւնը գլխաւոր պայման է: Ուտեստեղէնին պէտք է յատուկ հոգ տանիլ, որպէսզի մայ մաքուր, որովհետեւ յատկապէս բացօթեայ վայրի մէջ միջատներ կամ այլ վնասական երե-

ւոյթները միշտ ներկայ են: Հետեւաբար, ճաշերը պետք է միշտ ծածկուած պահել, որպէսզի մանրէներ չնստին անոնց վրայ: Խոհանոցին մէջ աղբ պետք է պահել. անելի լաւ է աղբերը միշտ բանակավայրէն բաւական հեռու տեղ մը թափել, որպէսզի չվտանգեն մաքրութեան եւ հիւանդութիւններու պատճառ չդառնան, որովհետեւ շատ լաւ գիտենք, որ շատ մը հիւանդութիւններ յառաջ կու գան աղտոտութենէն:

Անշուշտ, խոհանոցը բանակավայրին միակ մասը չէ: Ինչպէս որ մաքուր պետք է պահել խոհանոցը, նոյնքան ալ մաքուր պետք է պահել ամբողջ բանակավայրը:

Հարցումը հիմա կ'ուղղեմ քեզի, ի՞նչ միջոցներու պետք է դիմել, որպէսզի սկաուտական բանակավայր մը միշտ մաքուր եւ կոկիկ ըլլայ.

3 ՏԵՍԱԿ ԾԱՇ

Սիրելի՛ սկաուտ, մինչեւ հիմա վստահ եմ, որ անդրադարձար, թե՛ սկաուտական գիտելիքները օգտակար են քեզի, ո՛չ միայն սկաուտական կեանքեդ ներս, այլեւ՝ անձնական կեանքիդ մեջ ալ: Այս իմաստով, իբրեւ Բ. կարգի սկաուտ, քեզմէ կը պահանջուի գիտնալ պատրաստել երեք տեսակ ճաշ: Այս մէկը անշուշտ, որ քեզի օգտակար պիտի ըլլայ յատկապէս բանակումներու ընթացքին, բայց եւ այնպէս, կրնայ օգտակար ըլլալ քեզի, երբ առանձին ես, օրինակ, եթէ ծնողքդ կարելորդ պատճառով մը տունէն բացակայ է կամ կը պատահի, որ դարձեալ կամքէ անկախ պատճառներով (հիւանդութիւն, ճամբորդութիւն) տունը ճաշ պատրաստող չունիս, վստահաբար անօթի պիտի չմնաս: Եթէ չգիտնաս նուազագոյնը մէկ կամ երկու տեսակ ուտելիք պատրաստել, անպայման պիտի վազես ճաշարան մը՝ պատրաստ ճաշ մը գնելու: Սակայն, որքան արեւի լաւ պիտի ըլլայ գիտնալ անձամբ ճաշ պատրաստել, այդ ձեւով ինչպէ՛ս պիտի ըլլաս կոկիկ գումար մը եւ միւս կողմէ՝ գոհունակութիւն պիտի զգաս, որ կրցած ես առանձին ճաշ պատրաստել:

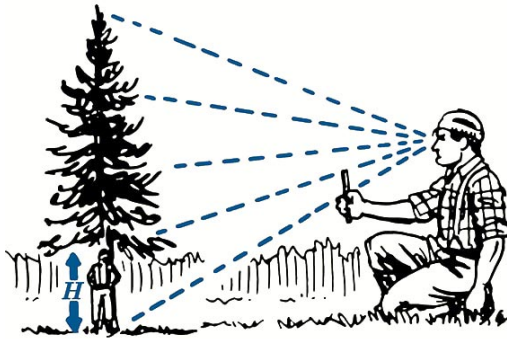
Գիտնալէ ետք այս բոլորը, քեզմէ կը պահանջուի Բ. կարգի դասընթացքի տեւողութեան պատրաստել 3 տեսակ ճաշ եւ կերակրել խումբդ: Խմբակիդ անդամները եւ անշո՛ւշտ խմբապետդ կրնան որոշել, որ դուն խոհարար մը կրնա՞ս ըլլալ կամ ոչ:

ՀԵՌԱԴՐՈՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆ ՉԱՓԵԼ

Բ. կարգի սկաուտ մը առանց որեւէ գործիքի պէտք է կարենայ գնահատել բարձրութիւնը եւ հեռաւորութիւնը:

Ա. ձեւ. Չափուելիք առարկայէն կը հեռանայ այնքան, որ հանգիստ կերպով կարենայ տեսնել անոր բարձրութիւնը:

Կ'երկարե թելը եւ կը բռնէ մատիտ մը (նկարին ձեւով): Կը գոցէ մէկ աչքը եւ բթամատով մատիտին վրայ կը նշանակէ առարկային բարձրութիւնը: Մատիտը, որ մինչ այդ



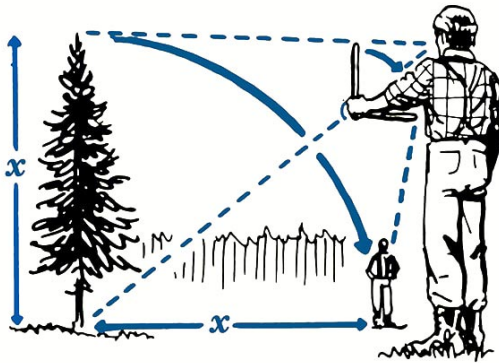
ուղղաձիգ դիրք ունէր, կը դարձնէ եւ գետնին զուգահեռ դիրք կու տայ, ու այս բոլոր առանց շարժելու բթամատը:

Իր հեռաւորութիւնը չափելով առարկայէն եւ համեմատելով զայն աչքէն մատիտի հեռաւորութեան հետ, գտած կ'ըլլայ առարկային բարձրութիւնը:

Բ. ձեւ. Չափուելիք բարձրութեան վրայ կ'առնէ գիտցուած չափ մը. օրինակի համար մէկ մէթը: Մատիտին վրայ կը նշանակէ հեռուն որոշած չափին

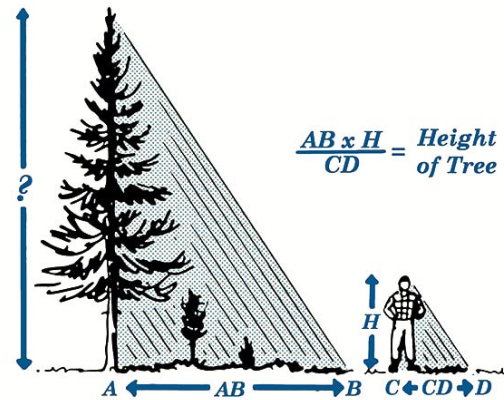
գրաւած միջոցը եւ կը նայի, թէ բարձրութիւնը ասոր քանի՞ անգամն է:

Այս երկու ձեւերուն մէջ պայման է որ չփոխէ դիրքը, մինչեւ որ չվերջացնէ բաղդատութիւնը:



Գ. Շուրի ձեւ. - Կ'աննէ գաւազան մը, որուն երկարութիւնը գիտէ: Կը դնէ գայն գետնին ուղղահայեաց: Կը չափէ գաւազանին շուքը: Կը չափէ նաեւ առարկային շուքը:

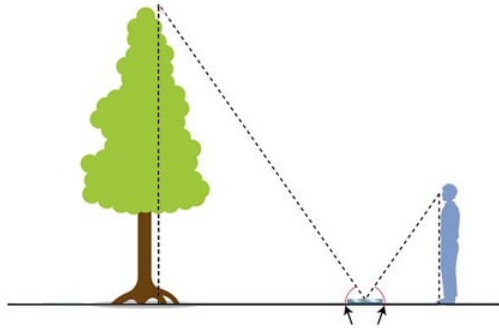
Առարկային շուքին չափը կը բաժնէ գաւազանի շուքին չափով: Քանորոք կը բազմապատկէ գաւազանի չափով ու կը գտնէ առարկային բարձրութիւնը:



Դ. Յոլացումի ձեւ. - Պնակ մը ջուր կը դնէ առարկայէն քանի մը մէթր հեռու: Կը հեռանայ պնակէն այնքան, որ ջուրին մէջ կարենայ տեսնել առարկային գագաթը: Կը չափէ իր աչքին գետնէն ունեցած բարձրութիւնը: Կը չափէ իր ոտքին եւ պնակին կեդրոնին միջեւ գտնուող հեռաւորութիւնը:

Այս գործողութիւնը կրնայ ներկայացնել հետեւեալ ձեւով.

Առարկայի բարձրությունը հալասար է՝ պնակեն առարկային հեռավորությունը, բազմապատկած աչքի բարձրության, բաժնած ոտքեն պնակի հեռավորությունը:



ՉԱՓԵԼ ԳԵՏԵՐՈՒ ԼԱՅՆԵՐԸ

Ե. Ձեւ.- Գետի մը լայնքը չափելու համար կը հագնի սկաուտական կամ առջեւի մաս ունեցող գլխարկ մը ու կը կանգնի գետին ճիշդ եզերքը:

Կը ծռէ կամ կը բարձրացնէ գլուխը այնպէս, որ կարենայ նոյն ուղղութեան վրայ տեսնել գլխարկին առջեւի մասն ու գետին դիմացի եզերքը:

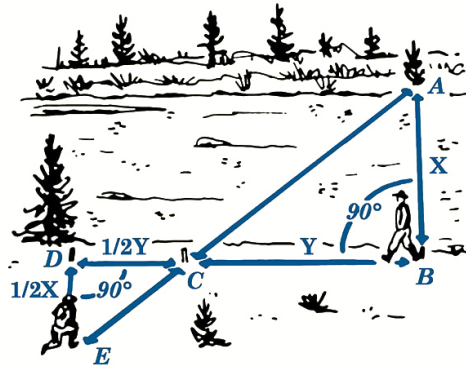
Ապա կը դառնայ, առանց փոխելու իր ոտքին կամ գլուխին դիրքը: Կը նշանակէ գետին իր կողմի եզերքին վրայ աչքին ու գլխարկին եզերքին հետ նոյնացող կետը: Կը չափէ ոտքեն մինչեւ այդ կետը ու կը գտնէ գետին լայնքը:



2. Ձեւ.- Եռանկյուններով.-

1.- Ծառ մը կամ մնայուն որեւէ առարկայ մը կ'ընտրէ գետին միւս եզերքը-Ա.: Կը կանգնի այդ առարկային դիմացը-Բ.:

2. Կը քալէ գետեզերքէն հեռաւորութիւն մը, որ իր նախկին դիրքին հետ - Ա. եւ Բ. - ուղղանկիւն մը կը կազմէ եւ կը տնկէ սիւն մը կամ կը գետեղէ նշան մը - Գ.:



3. Կը շարունակէ քալել նոյն ուղղութեամբ (Բ. եւ Գ.) հեռաւորութիւն եւ իր հասած կետին վրայ կը գետեղէ նշան մը եւս (Դ.):

4. Կը քալէ Բ. Գ. Դ. կետերէն ներս այնպէս, որ ուղղանկիւն մը կարենայ կազմել Բ.Գ.Դ. ուղիղին հետ եւ կը հասնի այնպիսի կետ մը (Ե.), որ Ե.ը Գ.ը եւ գետին միւս կողմը գտնուող առարկան (Ա.) նոյն ուղղութեան վրայ գտնուին:

5. Կը չափէ Դ.էն Ե. եւ կը գտնէ գետին լայնքը: Արդիւնքը ճիշդ կ'ըլլայ, եթէ հաւասար եղած են իր կազմած եռանկիւնները:

ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՉԱՓԵՐ

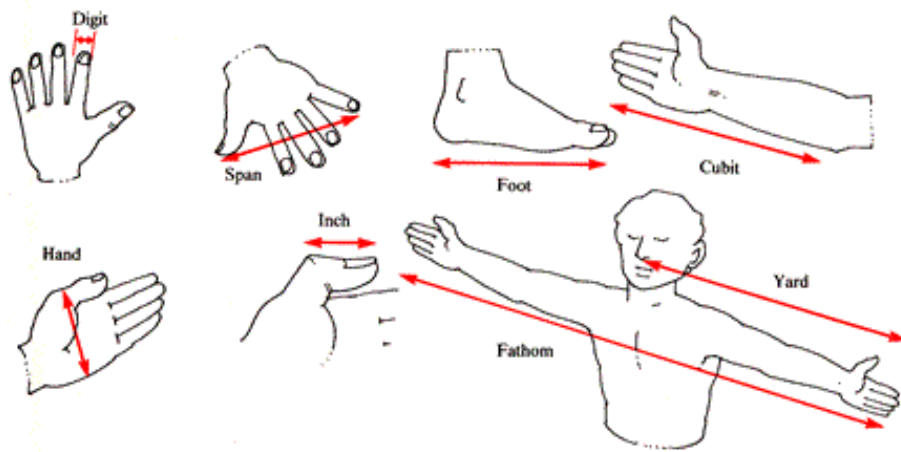
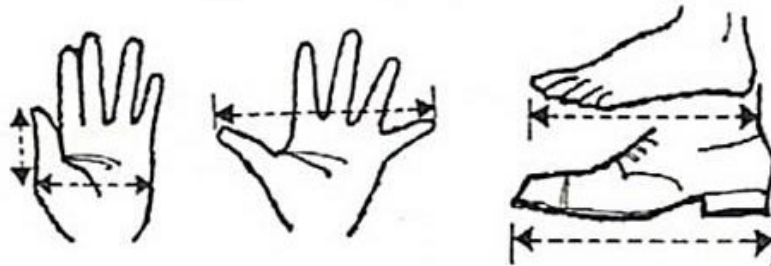
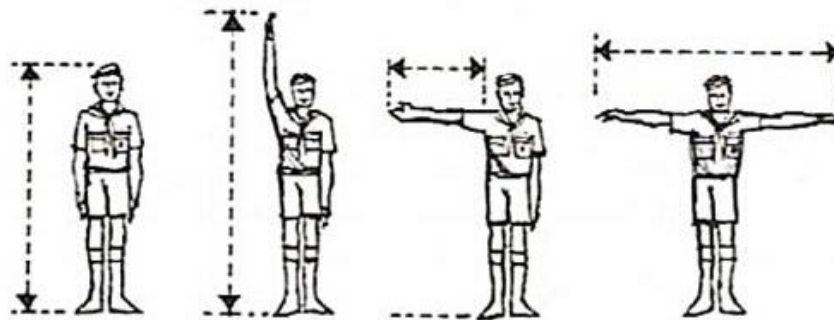
Արշաւներու եւ բանակումներու ընթացքին, յաճախ անհրաժեշտ կ'ըլլայ բարձրութիւն, տարածութիւն եւ լայնք չափել:

Այս միջոցները չափելու համար կրնանք օգտագործել նաեւ մեր մարմինը:

Նախապէս չափած կ'ըլլանք մեր մարմնին տարբեր մասերը - ոտք, ձեռք, բազուկ, հասակ, քալուածք, վազելու քայլաչափ, եւ այլն, եւ կը նշանակենք պատրաստուած աղիւսակի մը մէջ:

Այս տուեալներով կրնանք չափել եւ գիտնալ բարձ-

րութիւն, տարածութիւն եւ լայնք: Օրինակ՝ քանի՞ քառ. մետր է տարածութիւնը, եւ այլն:

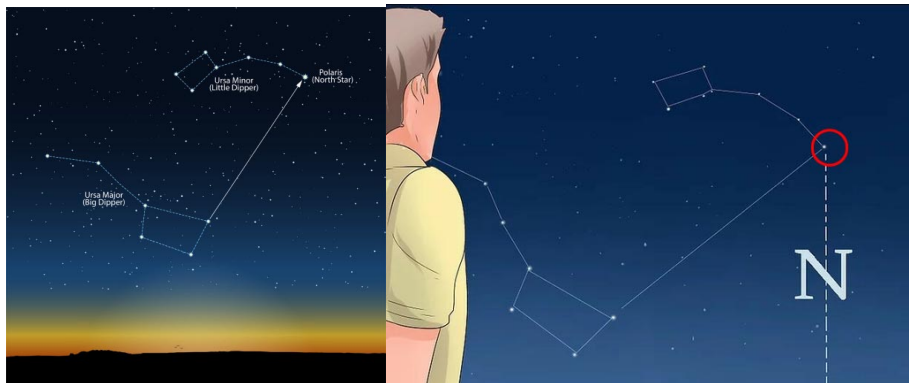


ԿՈՂՄՆԱՃԱՆԱԶՈՒԹԻՒՆ

ԲԵՆՈՒԱՅԻՆ ԿԱՄ ՅԻՄԻՍԱՅԻՆ ԱՍՏՂ

Սկաուտը պատրաստ է ճանչնալ Բենեռային կամ Յիւսիսային աստղը, որ դարերէ ի վեր երկնակամարին վրայ ճամբայ ցոյց կու տայ, առաջնորդելով ծովու կամ ցամաքի վրայ շրջողները:

Յիւսիսային աստղը իր տեղը կը մնայ անշարժ եւ անփոփոխ: Մինչդեռ, իր շուրջի աստղերը գիշերուան տարբեր ժամերուն տարբեր տեղեր կը տեսնենք, բայց



իրարու հետ ունեցած դիրքերը կը մնան նոյնը:

Յիւսիսային աստղը կը գտնուի երկնակամարին նուազագոյն փայլը ունեցող աստղերու շրջանակին մէջ, այդ պատճառով շատ աւելի ճիշդ ձեւով հիւսիսը ցոյց կու տայ, քան՝ կողմնացոյցը:

Յիւսիսային աստղը շատ դիւրին կարելի է գտնել:

Աստղագարդ գիշեր մը, երբ կողմնացոյցի օգնութեամբ դէպի հիւսիս դառնալով երկնակամարը դիտենք, հոն կը տեսնենք երկու յայտնի եւ կարելոր համաստեղծութիւններ՝ Մեծ Արջ եւ Փոքր Արջ, որոնցմէ իւրաքանչիւրը տապակի նման կը բաղկանայ եօթը

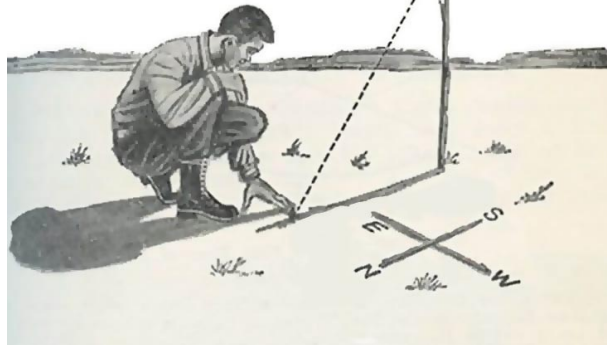
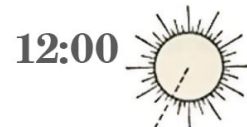
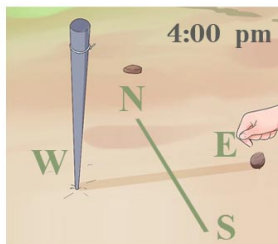
աստղերէ եւ որոնց կոթերը իրարու հակառակ դիրք ունին:

Փոքր Արջի կոթին ծայրի աստղն է ԲԵԼԵՌԱՅԻՆ կամ Յիւսիսային աստղը, որ մեծ տապակին լայնքին ուղղութեամբ շուրջ 5 անգամ հեռաւորութիւն ունի:

ՉՈՐՍ ԿՈՂՄԵՐԸ

Չորս կողմերը՝ հիւսիսը, հարաւը, արեւելքը եւ արեւմուտքը գտնելու համար, կարելի է գործածել հետեւեալ մեթոտը.-

Ուղիղ փայտի կտոր մը գետինը դնել այնպէս, որ շուք չունենայ, այսինքն՝ ուղղուած ըլլայ դէպի արեւ: Ժամանակ մը ետք, երբ փայտի շուքին երկարութիւնը 15-20 սանթիմետր ըլլայ, շուքին ուղղութիւնը արեւելք-արեւմուտք ուղղութեան վրայ կ'ըլլայ, այսինքն՝ փայտին կտորը կը գտնուի արեւմուտք, իսկ շուքին ծայրը՝ արեւելք:



Շուքին կեդրոնէն ուղղահայեաց գիծով կը ճշդունին հիւսիս եւ հարաւ կողմերը: Իսկ ամենաճշգրիտ ձեւը՝ կէսօրուայ ժամը 12:00-ին ուղղահայեաց փայտին շուքին ծայրը կ'ըլլայ հիւսիս, իսկ փայտը հարաւ:

Գտի՛ր ժամացոյցի սլաքներով եւ արեւով ուղղութիւն գտնելու ձեւը:

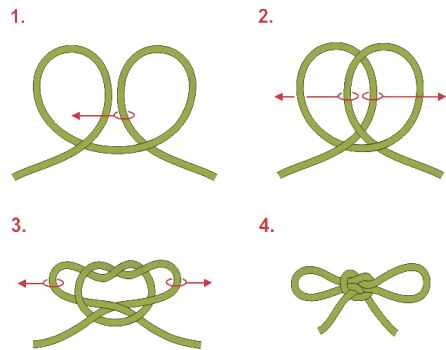
**ԳԻՏՆԱԼ ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ
ՀԱՆԳՈՅՑՑՆԵՐԸ,
ԿԱՊԵՐԸ, ՀԻՒՍՔԵՐԸ
ԵՒ ՓԱԹԹՈՒԱԾՔՆԵՐԸ**

Սկաուտության նպատակներն է նաեւ անհատին ձեռային հմտության վարժեցնելը: Վստահաբար կարիքը ունեցած ես երկու պարաններ իրարու միացնելու, առարկայ մը կապելու կամ գեղեցիկ հիւսքով մը զարդարելու: Այս հանգրուանին պետք է գիտնաս 5 հանգոյց՝ ձերբակալման, անուորդ, ամփոփ, ջուլիակ, սահուն. 4 կապ՝ ցից, կոճղ, հանգոյց, խարիսխ. 2 հիւսք՝ միացման, գլուխ. 2 փաթթուածք՝ գաւազան, խաչ: Այս բոլոր կապերը սկաուտական կապեր են: Անոնք կը տարբերին ուրիշ կապերէ, որովհետեւ անոնք կը կապուին ու կը քակուին յատուկ օրէնքով:

Ստորեւ ներկայացուած է իւրաքանչիւրին նկարը եւ կարելորութիւնը գործադրութեան համար. դիմէ՛

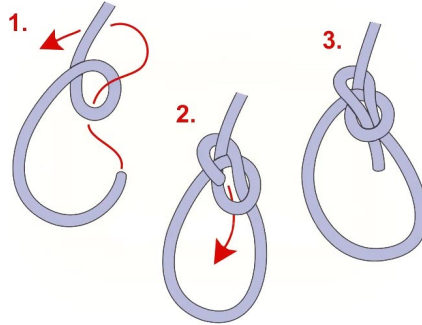
փորձառու սկաուտի մը:

Ձ Ե Ր Ք Ա Կ Ա Լ Մ Ա Ն
(Handcuff) - 2 սահուն օղակներ ունենալու համար օգտակար հանգոյց մը, որ կը գործածուի 2 գաւազաններ իրարու կապելու կամ մէկու մը

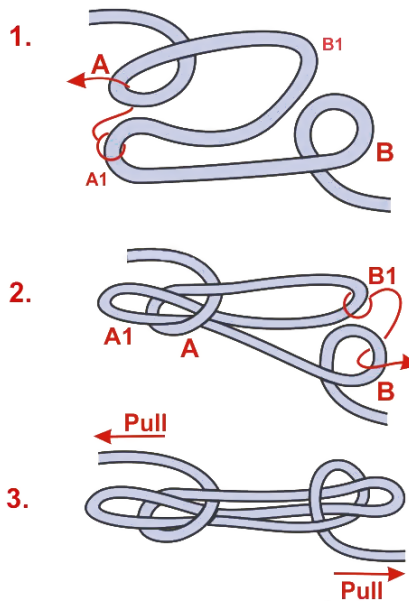


ձեռքերը եւ ոտքերը կապելու:

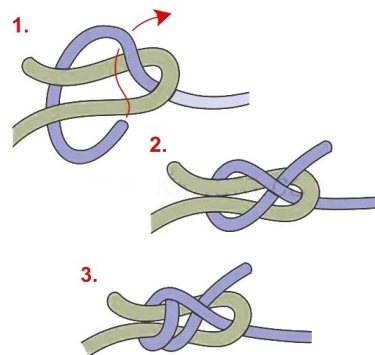
Անուորդ (The Bowline) հանգոյց մը, որ կը ծառայէ պարանի մը ծայրը հաստատուն օղակ մը ունենալու համար: Կը գործածուի ընդհանրապէս անհատ մը զառիվեր կամ բարձր տեղ մը հանելու եւ կամ կենդանիի մը վիզէն անցընելու: Ունի կարգ մը ձեւեր:



Ամփոփ (Sheepshank) երկար պարան մը ամփոփելու կամ պարանի մը վնասուած մասը պաշտպանելու կը ծառայէ: Ունի կարգ մը ձեւեր:

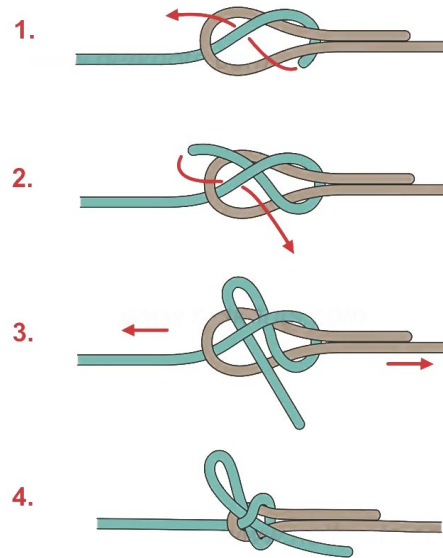


Ձուլիակ (Sheet bend) երկու անհաւասար հաստութեամբ պարաններ իրարու կապելու կը ծառայէ, նաեւ շատ բարակ թելեր (ձկնորսութեան)

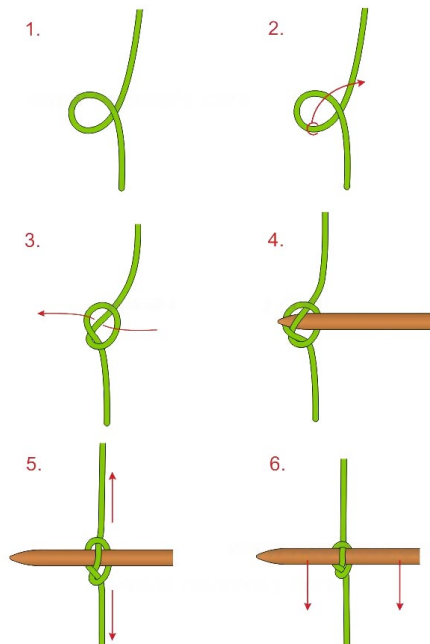


միացնելու:

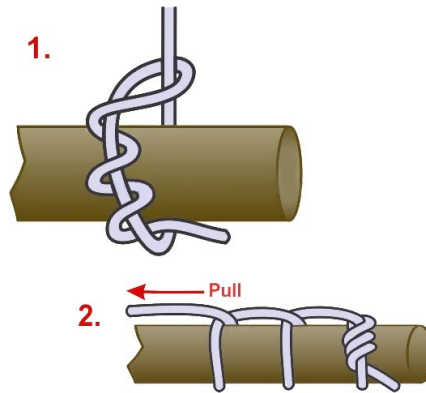
Սահուկ (Slipped Reef) հալասար հաստութեամբ պարաններ իրարու կապելու կը ծառայէ. առաւելութիւնն է պարանը քաշուած վիճակի մէջ զայն քակել:



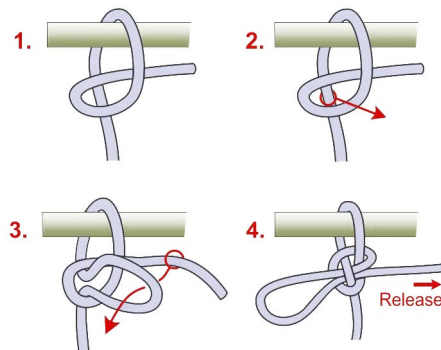
Յից (Marlinspik Hitch) կը կոչուի նաեւ սանդուխ կապ, միեւնոյն հանգոյցն է, որ նայած պայմաններու եւ գործածութեան կը ստանայ իր կոչումը: Նկատի պէտք է առնել որ հանգոյցին դարձուածքը ըլլայ քաշուած ուժին հակառակ ուղղութեամբ:



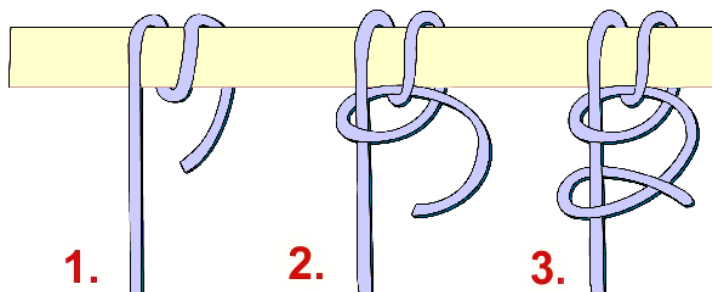
Կողմ (Timber Hitch) - ամենեն դիրին սահուն օղակը, զոր կրկանք ունենալ, պետք է ուշադիր ըլլալ, որ պարանը ինքն իր վրայ փաթթուած պարանի հիւսքին ուղղութեամբ ըլլայ:



Հանգոյց (Hitching Tie) պարանը ձողին կապելու միջոց մը, որ պարանին աւելորդ մասը երբ քաշենք՝ կապը կը քակուի:

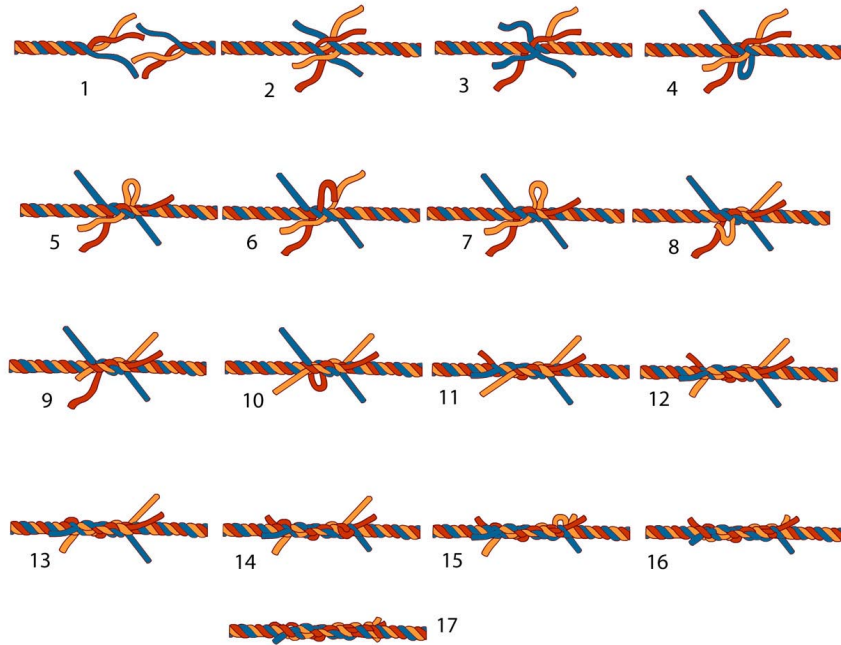


Խարիսխ (Fisherman's bend) - պարան մը արագ ձեւով ձողի մը կամ ծառի մը ամրացնելու դիրին միջոց մը. կը գործածուի նաեւ նաւաստիներու կողմէ պարանը խարիսխին ամրացնելու համար, սա-



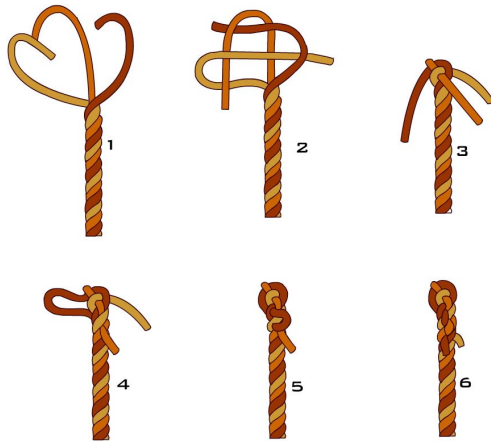
կայն երբ թրջուի՝ դիրուրեամբ կը քակուի:

Միացման հիւսք (Short Splice) - միեւնոյն հաստութեամբ եւ հիւսքերով կազմուած պարան մը իրարու միացնելու զօրաւորագոյն ձեւն է: Պարանը իր



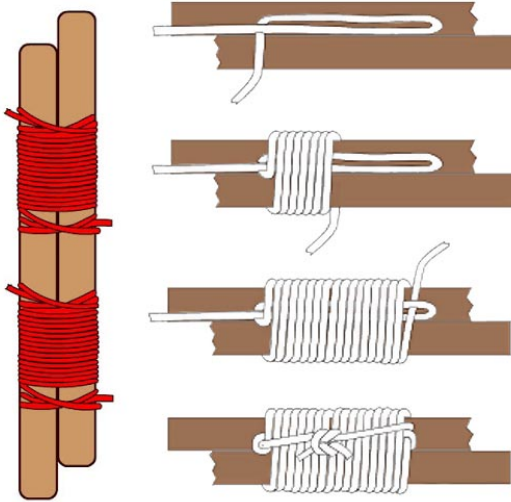
հաստութեան 10 անգամ հասակով հիւսել:

Գլուխ հիւսք (Back Splice) - պարանին ծայրը ինքնիրմով դէպի ետ հիւսել զայն պաշտպանելու համար: Հիմնական 3 կամ 4 հիւսքերը քակել 5-էն 8 սմ. հասակով, իւրաքանչիւրը իրարու խաչաձեւել եւ դէպի ետ հիւսել՝ իրեն համապատաս-

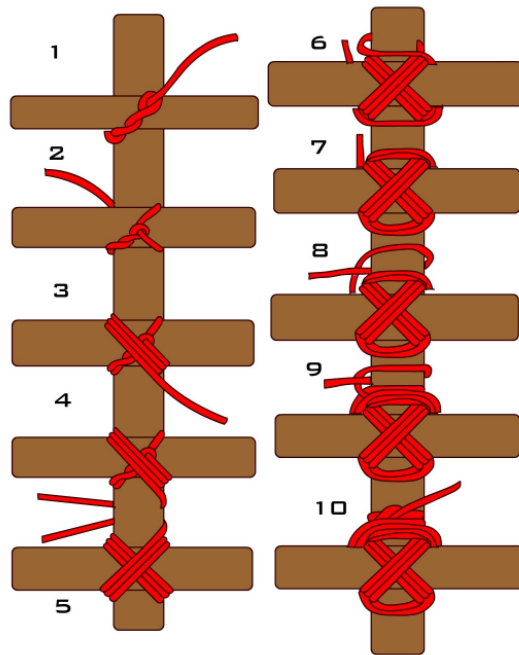


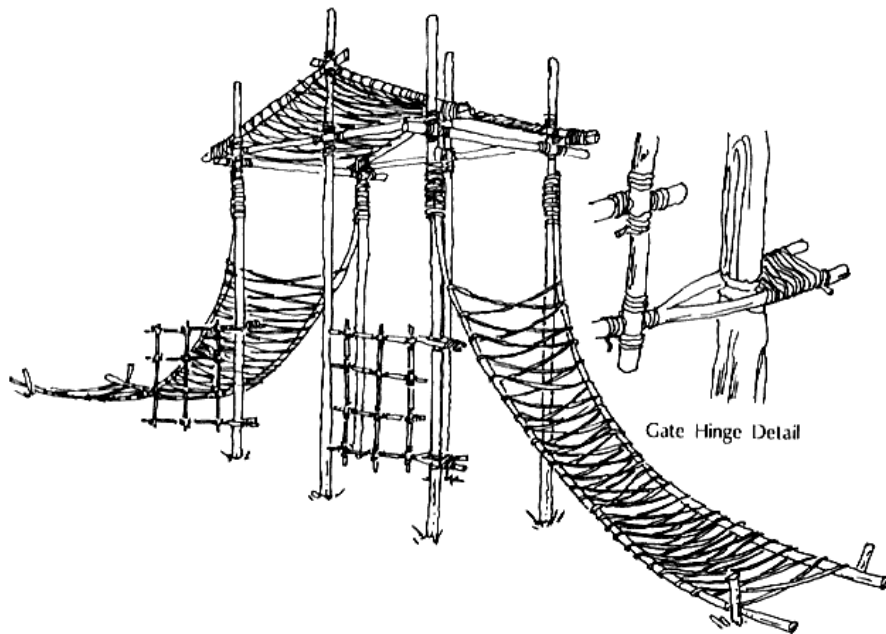
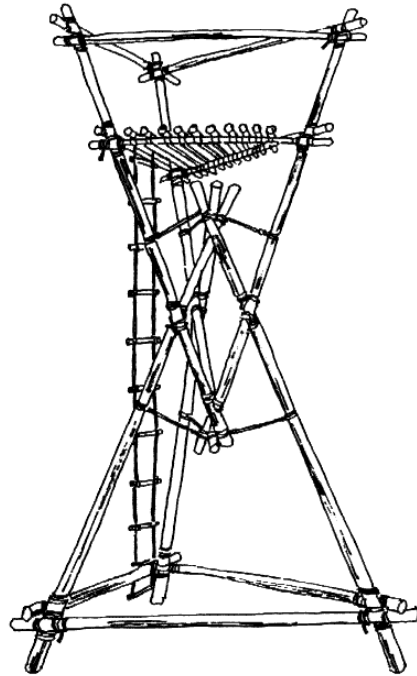
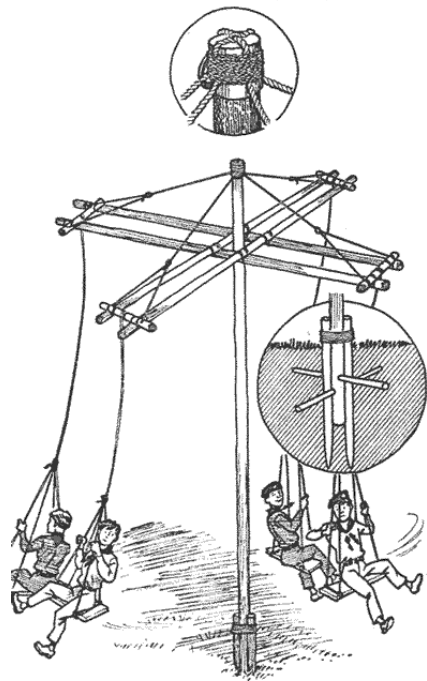
խան հիւսքին
հետ:

Չաւազան (End to End Lashing) -
Կը գործածուի 2
ծողեր իրարու ամ-
րացնելու համար,
կարճ ծողերով եր-
կար ծող մը ունե-
նալու համար:



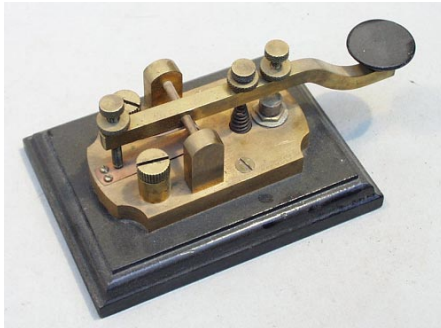
Խաչ (Diagonal Lashing) Կան քա-
նի մը տեսակներ.
այս կը գործածենք
երբ խաչաձեւուած
գ ա գ աւ ա ն ն եր ը
իրարու չեն դպած:





ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Նորընծայի գիտելիքներուդ մէջ, ծանօթացար մորսին եւ հաղորդակցութեան մէջ անոր կարելութեան: Բ. կարգին մէջ, քեզմէ կը պահանջուի գիտնալ մորսի միջազգային այբուբենը եւ զայն օգտագործել սկաւտական աշխատանքներուդ մէջ:



Մորսի միջազգային այբուբենը եւ թուանշանները.-

A — —	N — —	1 — — — — —
B — — — —	O — — — —	2 — — — — —
C — — — — .	P — — — —	3 — — — — —
D — — —	Q — — — — —	4 — — — — —
E .	R — — —	5 — — — — .
F — — — —	S — — —	6 — — — — .
G — — — —	T — —	7 — — — — .
H — — — —	U — — —	8 — — — — .
I . .	V — — — —	9 — — — — .
J — — — — —	W — — — —	0 — — — — —
K — — — —	X — — — —	
L — — — —	Y — — — — —	SOS
M — — —	Z — — — —

Գոց սորվելէ ետք միջազգային այբուբենը, քեզ-մէ կը պահանջուի նաեւ մորսով խաղ մը պատրաստել խմբակիդ համար: Խաղը կատարելէ ետք, ներկայացուր արժեւորումդ, ըսելով թէ խաղը յաջո՞ղ էր թէ՛ ձախո՞ղ:

ՀԵՏԱԽՈՒԶԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

Հետախուզական նշանները շատ կարելու է, մասնաւորաբար արշաւներու ժամանակ: Այս նշանները կը ծառայեն ճամբաները որոշելու եւ զանազան լուրեր տալու՝ ճամբէն անցնող սկաուտներուն:

Հետախուզական նշանները կը զարգացնեն սկաուտին տեսողութեան, ուշադիր զննելու եւ կեդրոնացման կարողութիւնը:

Հին ժամանակ մարդիկ կողմնացոյց չունենալով, ստեղծած են ինքնուրոյն նշաններ, իրենց ճամբան չկորսնցնելու համար: Ներկայիս այդ նշանները կը գործածուին հաճոյքի եւ խաղի համար:

Հետախուզութեան ատեն պետք է նկատի առնել հետեւեալ պայմանները.

ա. Հետք ձգողին համար

1. Հետքը ձգել տեսանելի, բայց ոչ այնքան, որ անցորդներու կողմէ ալ նշմարուի:

2. Հետքը ձգել ճամբուն աջ կողմը:

3. Հետքը ձգել խնամքով, առաւելագոյնը իրարմէ 50 քայլ հեռաւորութեամբ:

4.- Հետք չի ձգել շարժական տեղերու վրայ:

5. Նամակները թուագրել եւ ստորագրել:

6. Հետախուզական նշանները կարելի է դնել կաւիճով, խոտերով, քարերով, տերեւներով, ծառի ճիւղով:

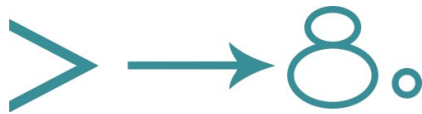
ղերով, փայտի կտորներով, եւ այլն:

բ. Հետեւողին համար

1. Հետեւողը պետք է քալէ ճամբուն աջ կողմէն:
2. Հետեւողը նշաններուն ճիշդ իմաստը պետք է գիտնայ եւ ըստ այնմ անոնց ուղղութիւնը նկատի առնէ:
3. Վերջին հետեւողները պետք է ջնջեն հետքերը եւ տեղերը անհետացնեն:

գ. Նշաններ

1.- Այս ուղղութեամբ գացէք



2.- Ապահով ճամբայ



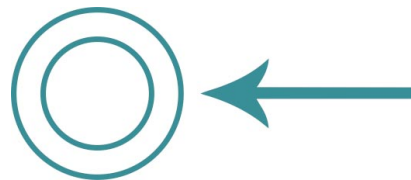
3.- Անել ճամբայ



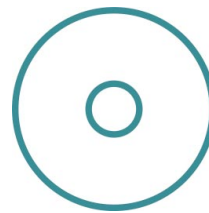
4.- Վտանգաւոր ճամբայ



5.- Վերադարձէք ձեր տեղը



6.- Վերադարձած եմ նախկին տեղս



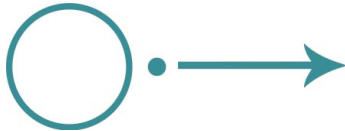
7. Վտանգ



8. Բանակավայրին մեջ հիւանդ կայ



9. Այստեղէն այս ուղղութեամբ գացի



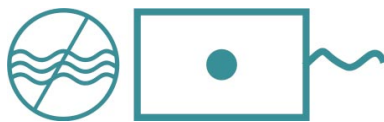
10. Այստեղէն գացի



11. Երեք քայլ յետոյ նամակ կայ



12. Վտանգաւոր ջուր



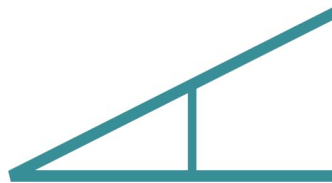
13. Մաքուր ջուր



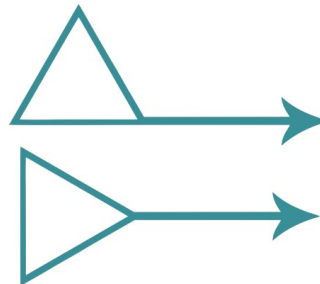
14. Մինչեւ որոշուած տեղը շատ ճամբայ կայ: Այս ուղղութեամբ, բաւական հեռու



15. Մինչեւ որոշուած տեղը քիչ ճամբայ կայ: Այս ուղղութեամբ, ոչ շատ հեռու



16. Դեպի բանակավայր



17. Հոս ինծի սպասեցէք



ԿԱՐԳԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐ

Ընդհանուր հասկացողություն սկաուտական կարգապահական հրահանգներու շուրջ

Հաւաքական գործունեութեան նախապայմանը ընդհանուրին կողմէ ընդունուած օրէնքներն են, որոնց գործադրութեան գրաւականը կարգապահութիւնն է:

Սկաուտութիւնն ալ ըլլալով հաւաքական գործունեութիւն մը, իր գոյութեան եւ յառաջդիմութեան նախապայմանը կը նկատէ կարգապահութիւնը: Կարգապահ ըլլալ կը նշանակէ կարգը պահող՝ հնազանդող ըլլալ:

Սակայն նկատի առնելով սկաուտական իւրայատուկ դաստիարակչական բնոյթը, սկաուտական ոգին եւ յարաբերութեան մթնոլորտը՝ կարգապահութիւնն ու կարգապահական հրահանգներու հասկացողութիւնը կը տարբերի զինուորական խիստ եւ անառարկելի մթնոլորտէն: Այս չի նշանակեր, թէ սկաուտութեան մէջ կարգապահական հրահանգներու հիմքը կը ծառայէ հրահանգի ենթարկուելու պատրաստակամութիւնը՝ սրտանց, վեհանձն, պարտականութեան գիտակից, ճիշդ ու անթերի գործ մը տանելու սկաուտի գոհունակութեամբ:

Հետեւաբար, սկաուտական կարգապահական հրահանգները պետք չէ անիմաստ սովորութեան վերածել:

Կարգապահական հրահանգներ տալու իրաւասութիւններ եւ գործադրութեան պայմաններ

1. Սկաւտական կարգապահական հրահանգները կը տրուին սկաւտ աստիճանաւորներու կողմէ, սկաւտական հաւաքոյթներու ընթացքին միայն:

2. Ստորադաս աստիճանաւոր մը չի կրնար բեկանել գերադաս աստիճանաւորի մը հրահանգը, առանց այս վերջինին գիտակցութեան:

3. Առանց համապատասխան իրաւասութիւն ունենալու ընդհանուր բնոյթ կրող հրահանգներ կարելի չէ տալ, երբ մեկէ աւելի խմբաւորումներ մեկտեղուած են:

4. Տարազաւոր սկաւտներու միայն տարազաւոր պատասխանատուներ կրնան կարգապահական հրահանգներ տալ, ապա թէ ոչ հրահանգը կը փոխանցուի տարազաւոր ամենէն բարձր աստիճանաւորին միջոցով:

5. Կարգապահական հրահանգները կը տրուին բարձր եւ յստակ ձայնով, նախ շեշտելով հրահանգի բնոյթը եւ ապա գործադրութիւնը:

6. Շարժուձեւերով հրահանգները տալու համար անհրաժեշտ է բոլոր սկաւտներէն տեսանելի ըլլալ եւ անոնց ուշադրութիւնը գրաւել:

7. Կարգապահական հրահանգները սկաւտներու կողմէ կը գործադրուին շատ արագ, առանց իրարանցումի, յաճախ վազելով, միշտ գիտակցութեամբ, վեհանձնութեամբ եւ բարձր տրամադրութեամբ:

Ա. ԲԵՐԱՆԱՅԻ ՅՐԱՅԱՆՉՆԵՐ

1. Յրահանգ ա. Ընդհանուր խո՛ւմբ, հանգի՛ստ բ. Խո՛ւմբ, հանգի՛ստ

Գործադրություն. -

Աջ եւ ձախ ձեռքերը մարմնին ետեւը տանիլ, հոն աջ ձեռքով ձախ ձեռքին դաստակը բռնել (ձախ ավիով բռունցք կազմել), ապա կոնքին վրայ գետեղել, իսկ ձախ ոտքը 20 սմ. կողմնակի տանիլ:

2. Յրահանգ ա. Պատրա՛ստ բ. Խո՛ւմբ, պատրա՛ստ գ. Ընդհանուր խո՛ւմբ, պատրա՛ստ

Գործադրություն. -

Այս հրահանգին վրայ սկառուտը կը կանգնի պատրաստ վիճակի մեջ, ոտքի կրունկները իրարու դպած, յառաջամասը 30 աստիճան բացուած, ողնայարը ուղիղ, դեմքը առջեւ, ավերը բաց, սակայն մատները իրարու փակած եւ միջնեմատը ճիշդ տաբատին կարի գիծին վրայ:

3. Յրահանգ ա. Պատո՛ւի ա՛ն բ. Խո՛ւմբ, պատո՛ւի ա՛ն գ. Ընդհանուր խո՛ւմբ, պատո՛ւի ա՛ն

Գործադրություն. -

Այս հրահանգը կը տրուի, երբ սկառուտը պատ-

րաստ վիճակի մեջ է, հակառակ պարագային նախ կը կանգնի պատրաստ եւ անմիջապէս աջ ձեռքով կու տայ բարեւը, մատներուն ծայրը կը մօտեցնէ ճակատին աջ անկիւնը կամ գլխարկին ծայրը, աջ ձեռքի ափը պէտք է ուղղել դիմաց, բազուկը 30 աստիճան կազմելով՝ նախաբազուկի բաղդատմամբ:

Ծանօթ.

Արիներու խումբը փոխանցուած գայլիկը կու տայ իր գայլիկական բարեւը:

Նորագիր սկաուտը կը կանգնի պատրաստ վիճակի մեջ:

Ընդհանուր խո՛ւմբ հրահանգը կը տրուի, երբ մէկէ աւելի խմբաւորումներ ըլլան:

- 4. Հրահանգ ա. Մէկէն վերջ թիւ տուր օ՛ն**
- բ. Մէկէն երկու թիւ տուր օ՛ն**
- գ. Մէկէն երեք թիւ տուր օ՛ն**
- դ. Մէկէն չորս թիւ տուր օ՛ն**

Գործադրութիւն.-

Օ՛ն հրահանգին վրայ, շարքին աջ կողմը կանգնող եւ կամ հրահանգողին ձախ կողմը կանգնող առաջին սկաուտը կու տայ մէկ թիւը, գլուխը ձախ դարձնելով եւ կտրուկ շեշտով, ապա դէմքը կը շտկէ. շտկելէն ետք յաջորդը կու տայ իր թիւը նոյն ձեւով, եւ յաջորդաբար միւսները, միայն վերջին սկաուտը դէմքը կը դարձնէ դէպի աջ՝ քովի սկաուտին կողմը:

- 5. Հրահանգ ա. Խո՛ւմբ, հեռաւորութիւն առ, օ՛ն**

Գործադրություն. -

ա. 1/Եթե սկաուտները իրարու ետեւ շարուած են, թիւ մէկը կը կանգնի պատրաստ, մնացեալները իրենց աջ ձեռքի մատները կը դպցնեն առջեւի սկաուտի աջ ուսին եւ կը հեռանան իրենց ձեռքի երկայնքով, եւ դիմացինի ծոծրակէն նայելով կը շտկեն շարքին ուղղութիւնը:

2/ Եթե սկաուտները իրարու քով շարուած են, աջ ձեռքի մատները կը դպցնեն քովինին ձախ ուսին եւ կ'առնեն հեռաւորութիւնը, միեւնոյն ժամանակ դէմքը աջ դարձնելով կը շտկեն շարքին ուղղութիւնը:

3/ Եթե խումբը շարուած է եռեակ կամ քառեակ ձեւով, առաջին շարքի սկաուտները կը կանգնին պատրաստ, Ա. շարքի սկաուտները աջ ձեռքով կ'առնեն իրենց հեռաւորութիւնները, հորիզոնական ձեւով հիմնուելով թիւ մէկի դիրքին վրայ, իսկ յաջորդ շարքերը իրենց հեռաւորութիւնը կ'առնեն աջ ձեռքով, հիմնուելով իրենց առջեւի սկաուտներուն վրայ:

6. Հրահանգ

ա.- Աջ արմուկով հեռաւորութիւն առ, օ՛ն

բ.- Ձախ արմուկով հեռաւորութիւն առ, օ՛ն

Գործադրություն. -

ա.- Աջ արմուկով հեռաւորութիւն առ, օ՛ն

Օ՛ն հրահանգին վրայ, շարքի աջ ծայրի սկաուտը կը կանգնի պատրաստ, իսկ միւսները աջ ձեռքերը կը դնեն իրենց մէջքին եւ արմուկով կ'առնեն հեռաւորութիւն, միեւնոյն ժամանակ դէմքերը աջ դարձնելով կը ճշդեն շարքին ուղղութիւնը:

բ.- Ձախ արմուկով հեռաւորութիւն առ, օ՛ն

Օ՛ն հրահանգին վրայ, շարքի ձախ ծայրի սկաուտը կը կանգնի պատրաստ, իսկ միւսները ձախ ձեռքերը կը դնեն իրենց մէջքին եւ արմուկով կ'առնեն հեռաւորութիւն, միեւնոյն ժամանակ դեմքերը ձախ դարձնելով կը ճշդեն շարքին ուղղութիւնը:

7. Հրահանգ ա.- Ձախ դարձ, օ՛ն

բ.- Աջ դարձ, օ՛ն

գ.- Ետ դարձ, օ՛ն

Գործադրութիւն.-

ա.- Ձախ դարձ, օ՛ն

Օ՛ն հրահանգին վրայ, սկաուտը կը յենի ձախ ոտքի կրունկին եւ աջ ոտքի մատներուն վրայ եւ կը դառնայ դեպի ձախ, աջ ոտքը կը մօտեցնէ ձախին, ապա կը կանգնի պատրաստ:

բ.- Աջ դարձ, օ՛ն

Օ՛ն հրահանգին վրայ, սկաուտը կը յենի աջ ոտքի կրունկին եւ ձախ ոտքի մատներուն վրայ եւ կը դառնայ դեպի աջ, ձախ ոտքը կը մօտեցնէ աջին, ապա կը կանգնի պատրաստ:

գ.- Ետ դարձ, օ՛ն

Օ՛ն հրահանգին վրայ, սկաուտը ձախ ոտքը աջին ետեւը կը տանի եւ 90 աստիճան կազմելով, ապա ձախին կրունկին եւ աջին մատներուն վրայ դեպի ձախ կը դառնայ, աջ ոտքը ձախին կը մօտեցնէ եւ կը կանգնի պատրաստ:

- 8. Հրահանգ** ա.- Հասակի կարգով մի շարք, օ՛ն
բ.- Երկշարք, օ՛ն
գ.- Եռեակ, օ՛ն
դ.- Քառեակ, օ՛ն
ե.- Մի շարք, օ՛ն

Գործադրութիւն.-

ա.- Հասակի կարգով մի շարք, օ՛ն

Օ՛ն հրահանգին վրայ սկառուտները կը շարուին իրարու ետեւ, ամենէն երկար սկառուտը կը կանգնի հրահանգ տուողէն երեք քայլ հեռու, դէմքը հրահանգողին:

բ.- Երկշարք կը կազմուի երկու ձեւով.

1.- Դեպի առջեւ երկշարք, օ՛ն

2.- Դեպի ետեւ երկշարք, օ՛ն

Գործադրութիւն.-

1.- Դեպի առջեւ երկշարք, օ՛ն

Օ՛ն հրահանգին վրայ, թիւ մէկը կը մնայ իր տեղը, իսկ թիւ երկուքը ձախ ոտքը մէկ քայլ առջեւ կը տանի, յետոյ աջ ոտքը թիւ մէկին առջեւ կը բերէ, ձախ ոտքը աջին քով կը մօտեցնէ ու կը կանգնի պատրաստ:

2.- Դեպի ետեւ երկշարք, օ՛ն

Օ՛ն հրահանգին վրայ, թիւ մէկը կը մնայ իր տեղը, իսկ թիւ երկուքը ձախ ոտքը մէկ քայլ ետեւ կը տանի, յետոյ աջ ոտքը թիւ մէկին ետեւ կը բերէ, ձախ ոտքը աջին քովը կը մօտեցնէ ու կը կանգնի պատրաստ:

գ. Եռեակ, օ՛ն

Գործադրութիւն.-

Օ՛ն հրահանգին վրայ, թիւ մէկը տեղքայլ ընելով,

թիւ երկուքը միջակ քայլերով, իսկ թիւ երեքը մեծ քայլերով, ձախ ոտքով սկսելով դեպի աջ կը դառնան՝ հաշուելով չորս քայլեր:

դ. Քառեակ, օ՛ն

Գործադրութիւն.-

Օ՛ն հրահանգին վրայ, եռեակ կազմելու ձեւերը գործադրել, այս պարագային թիւ չորսը աւելի մեծ քայլեր կ'առնէ եւ կը փորձէ միւսներուն հետ մէկ գիծի վրայ մնալ:

ե. Մի շարք, օ՛ն

Գործադրութիւն.-

Օ՛ն հրահանգին վրայ, նախապէս տրուած հրահանքի շարժումները կրկնել հակառակ ուղղութեամբ:

9. Հրահանգ Խումբ տեղքայլ, օ՛ն

Գործադրութիւն.-

Օ՛ն հրահանգին վրայ, ձախ ոտքը առջեւ տանիլ ետ բերել, ապա աջ ոտքի ծունկը ծալել թեթեւօրէն եւ կրունկը բարձրացնել մինչեւ մատներուն ծայրերը, նոյնպէս ձեռքերը թեթեւօրէն շարժել, ափերը բռունցք:

10. Հրահանգ Խումբ քայլառաջ, օ՛ն

Գործադրութիւն.-

ա.- Օ՛ն հրահանգը տալ երբ աջ ոտքի կրունկը բարձրացած է եւ կ'իջնէ գետին, ուրեմն սկաուտը ձախ ոտքով կը սկսի քալել, երկու ծունկերը մեղմօրէն նոյն չափով ծալելով, սրունքը 45 աստիճան կազմելով, նոյնպէս թիւերը չարկուած ձեւով բարձրացնել մինչեւ 45 աստիճան, երկու ոտքերը համաչափ քալել կրունկին վրայ:

11. Հրահանգ Խո՛ւմբ, կա՛ց

Գործադրութիւն. -

Կա՛ց հրահանգը կը տրուի երբ աջ ոտքը առջեւ ըլլայ, սկառուոր միտքէն կը համրե մէկ-երկու, այսինքն՝ կ'առնէ քայլ մը եւս եւ կը կանգի ձախ ոտքին վրայ, աջը ձախին քով գետին զարնելով:

12. Հրահանգ Խո՛ւմբ տեղ վազք, օ՛ն

Գործադրութիւն. -

Օ՛ն հրահանգին վրայ, սկառուոր ձախով կը սկսի տեղւոյն վրայ թեթևօրէն ցատկել, արմուկը կէս ծալած առանց պրկումի:

13. Հրահանգ Վազք առաջ, օ՛ն

Գործադրութիւն. -

Օ՛ն հրահանգին վրայ, սկառուոր ձախ ոտքով կը սկսի վազել ձեռքերը առջեւ եւ ետեւ շարժելով, շնչառութիւնը դիւրացնելու համար (արմուկները կէս ծալած):

14. Հրահանգ ա. Ձախ շրջան, օ՛ն

բ. Աջ շրջան, օ՛ն

Գործադրութիւն. -

ա.- եւ բ.- Օ՛ն հրահանգին վրայ առաջին սկառուորը կը դառնայ այն ուղղութեամբ, որ կը հրահանգուի եւ կը յառաջանայ, իսկ յաջորդ սկառուորը կը շարունակէ ուղիղ մինչեւ առաջինին տեղը, ուրկէ դարձած էր այդ կետին վրայ, ինք ալ նոյնպէս կը դառնայ, եւ այսպէս յաջորդաբար մինչեւ վերջին սկառուորը:

Ծանօթ.- Այս հրահանգը կը տրուի նաեւ տարբեր ձեւով, երբ խումբը կանգնած է.- (ձախ շրջան քայլ առաջ, օ՛ն, կամ՝ հակառակը):

Բ. Ձեռքի ՇԱՐԺՈՒՁԵԿԵՐՈՎ ՀՐԱՅԱՆՉՆԵՐ

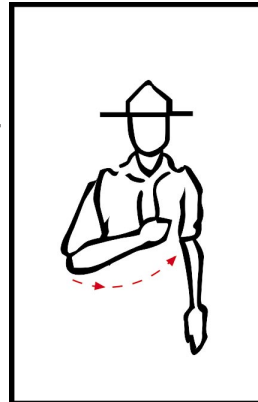
1. Հանգիստ

Աջ ձեռքը վար, ափը գոց, շարժել կամ տանիլ մինչև ձախ ձեռքին մօտ եւ ետ բերել կտրուկ ձեռով. ոտքերը հանգիստ վիճակի մեջ:



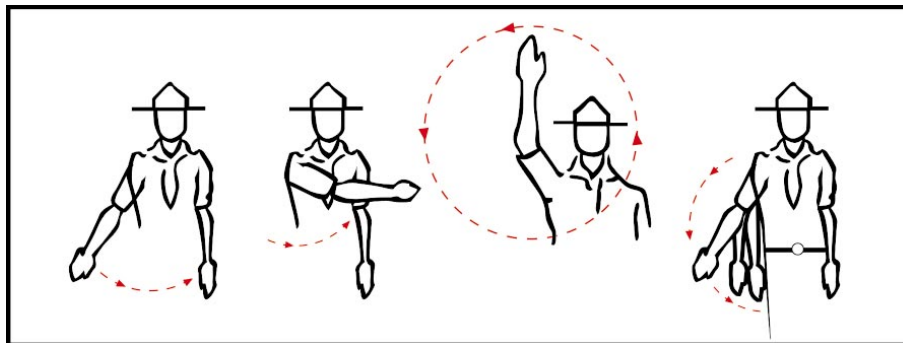
2. Պատրաստ

Աջ ափը գոցել եւ ձեռքը բարձրացնել մինչև ձախ կուրծքը շատ կտրուկ ձեռով:



3. Միջտ պատրաստ

Աջ ձեռքը ափը բաց, ձախ կողմեն ամբողջ երկայնքով գլուխեն վեր բարձրացնել, յետոյ աջ կողմէ իջեցը-



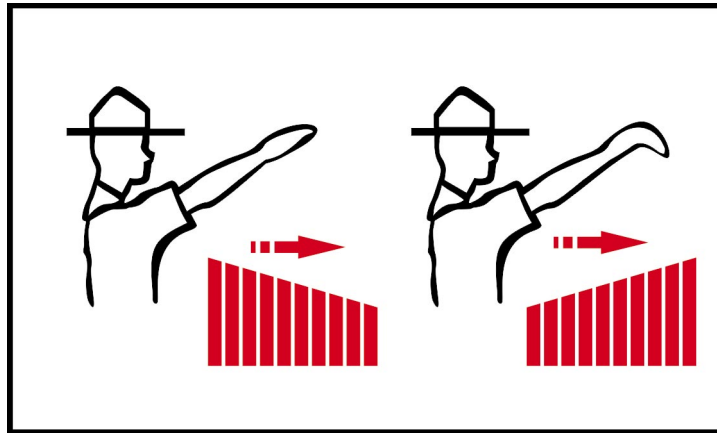
նել եւ գարնել սրունքին:

4. Հասակի կարգով մի շարք

Աջ ձեռքը բարձրացնել 135 աստիճան՝ ափը բաց, ոտքերը պատրաստ վիճակի մէջ:

Ծանօթ.- Այս հրահանգը կը գործադրուի երկու ձեւով.-

ա.- Եթէ բարձրացած ձեռքին մատները ուղղուած

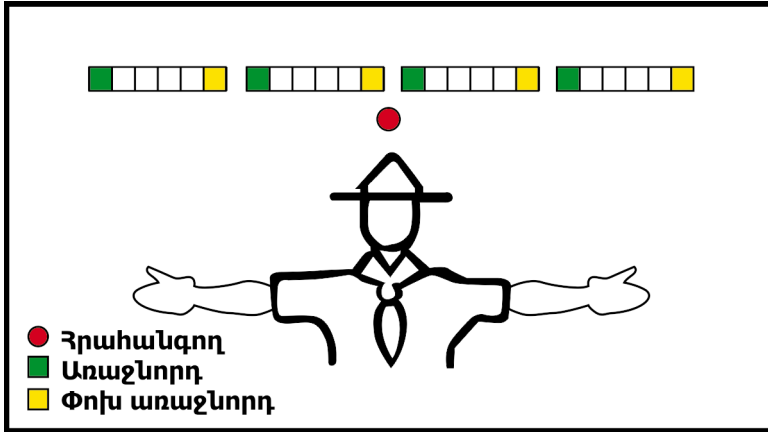


են գետին, կը նշանակէ, որ շարքը պետք է ըլլայ կարճէն երկար:

բ.- Իսկ եթէ մատները ուղղուած են դեպի երկինք՝ շարքը պետք է ըլլայ երկարէն կարճ:



5. Հորիզոնական շարք



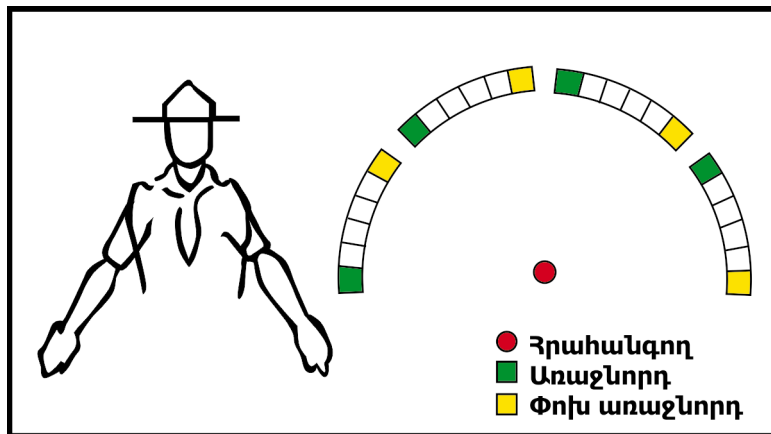
Հրահանգ

Երկու ձեռքերը հորիզոնական կողմնակի բացած 180 աստիճան՝ ուսերուն համեմատ, ասիերը բաց դեմ դիմաց ուղղուած, ոտքերը հանգիստ վիճակի մէջ:

Գործադրութիւն.-

Խմբակները հրահանգողին դիմաց, 3 քայլ հեռու, ձախէն աջ՝ դեմքերը հրահանգողին, հորիզոնական կը շարուին. իւրաքանչիւր խմբակի միջեւ մէկ քայլ բացութիւն ձգելով:

6. Կէս կլոր շարք



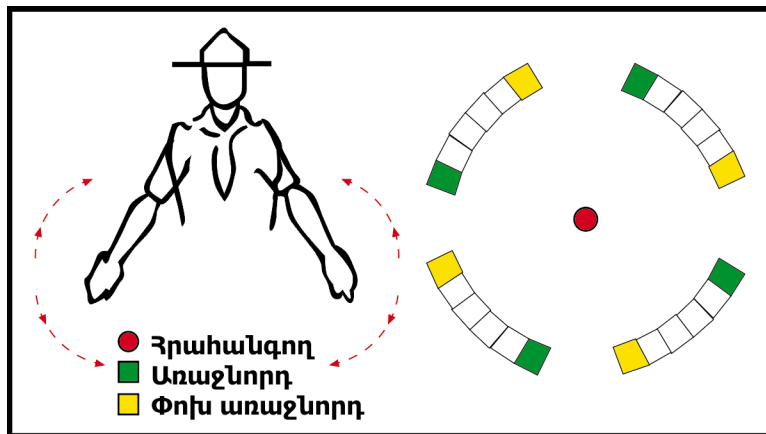
Հրահանգ

Երկու ձեռքերը ավերը բաց եւ գետին ուղղուած բարձրացնել 45 աստիճան, ոտքերը հանգիստ վիճակի մէջ:

Գործադրութիւն. -

Առաջին խմբակին առաջնորդը կը շարուի հրահանգողին ձախին, երեք քայլ հեռաւորութեամբ համահաւասար գիծի մը վրայ, իսկ մնացեալները կը շարուին կէս կլոր, խմբակներու միջեւ մէկ քայլ բացութիւն ձգելով. վերջին խմբակին փոխառաջնորդը կը շարուի հրահանգողին աջին, երեք քայլ հեռաւորութեամբ, համահաւասար գիծի մը վրայ:

7. Կլոր շարք



Հրահանգ

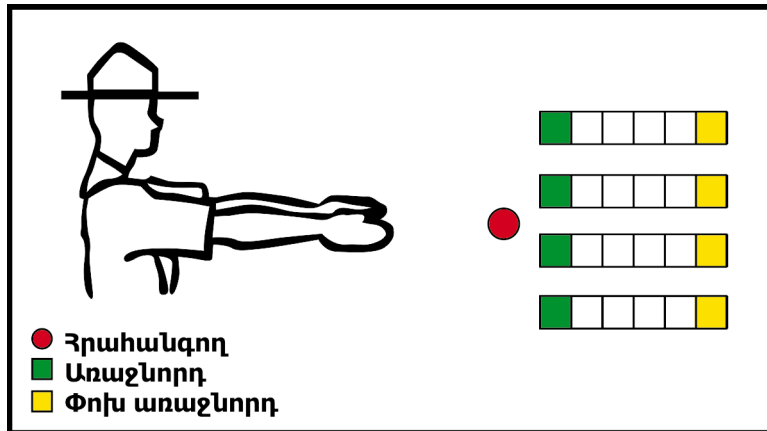
Երկու ձեռքերը ավերը բաց եւ գետին ուղղուած բարձրացնել 45 աստիճան, յետոյ երկու ձեռքերը միասին նոյն դիրքով 3 անգամ դէպի առջեւ ու ետեւ տանիլ, ոտքերը հանգիստ վիճակի մէջ:

Գործադրութիւն. -

Խմբակները կը վազեն եւ հրահանգողէն 3 քայլ հեռաւորութեան վրայ կը կազմեն շրջանակ մը, խմբակ-

Ներու միջեւ 1 քայլ բացութիւն ձգելով:

8. Ուղղահայեաց շարք



Հրահանգ

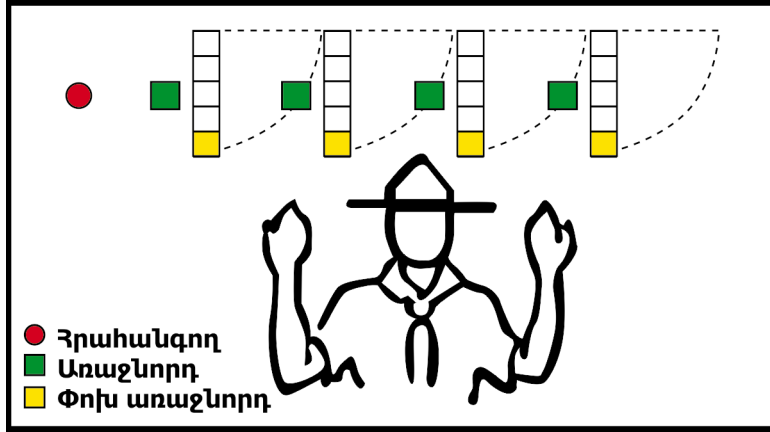
Երկու ափերը բաց, ձեռքերը բարձրացնել առջեւ՝ 90 աստիճան, երկու ձեռքերը զուգահեռ մը կազմելով, ափերը տրարու ուղղուած, ոտքերը հանգիստ վիճակի մէջ:

Գործադրութիւն.-

Առաջին խմբակը հրահանգողին աջ ձեռքին ուղղութեամբ եւ 3 քայլ հեռաւորութեան վրայ ուղիղ կը շարուի. երկրորդ խմբակը հրահանգողին ձախ ձեռքին ուղղութեամբ եւ 3 քայլ հեռաւորութեան վրայ ուղիղ կը շարուի, իսկ երրորդ խմբակը առաջին խմբակին ձախին կը շարուի, իսկ չորրորդը՝ երկրորդ խմբակին աջին:



9. Խմբակային ցանցառ շարք (տողանցքի հա-



մար)

Հրահանգ

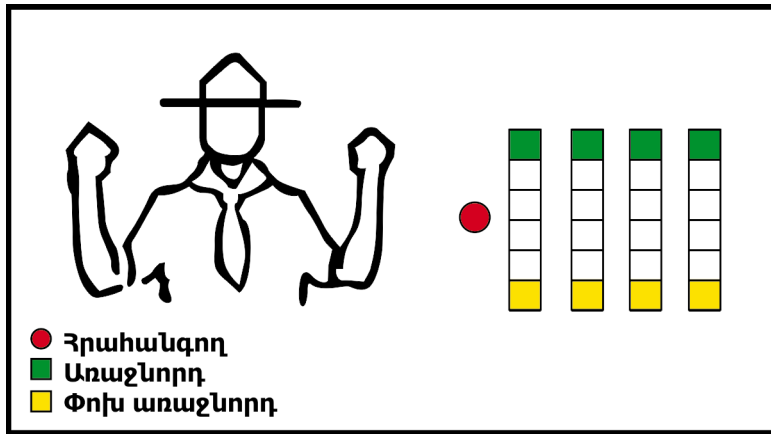
Բազուկները բարձրացնել առջեւ, նախաբազուկները 90 աստիճան կազմել եւ ուղղահայեաց պահել, ավերը բաց ետեւ ուղղուած, ոտքերը հանգիստ վիճակի մէջ:

Գործադրութիւն.-

Առաջին խմբակը հրահանգողէն 6 քայլ հեռու հորիզոնական կը շարուի, դէմքերը հրահանգողին, յետոյ Առաջնորդը 3 քայլ յառաջանալով կը կանգնի խմբակին ճիշդ կեդրոնը (դէմքը հրահանգողին):

Մնացեալ խմբակներն ալ կը շարուին նոյն ձեւով, միշտ Առաջնորդին եւ համռանհն միջեւ 3 օտու հեռաւորութիւն պահելով:





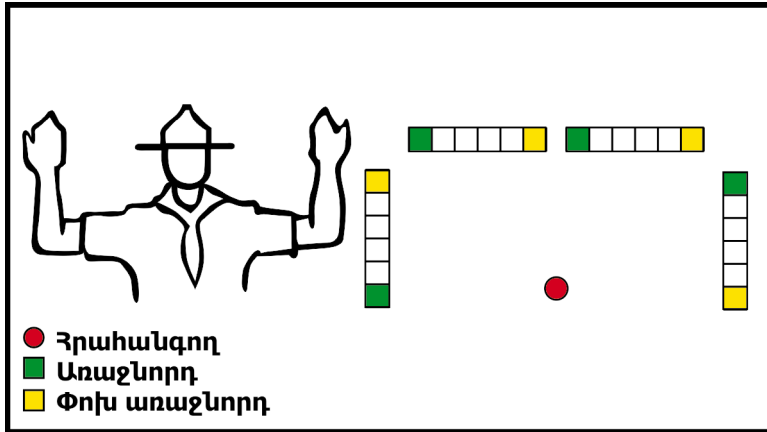
**10. Խմբակային խիտ շարք (տողանցքի համար)
Հրահանգ**

Բազուկները բարձրացնել առջեւ, նախաբազուկները 90 աստիճան կազմել եւ ուղղահայեաց պահել, ավերը բռունցք՝ ետեւ ուղղուած, ոտքերը հանգիստ վիճակի մէջ:

Գործադրութիւն.-

Առաջին խմբակը հրահանգողէն 3 քայլ հեռաւորութեան վրայ հորիզոնական կը շարուի, նոյնպէս յաջորդ խմբակները իրարու ետեւ կը շարուին, իրարու միջեւ մէկ քայլ բացութիւն ձգելով (Առաջնորդները կը մնան խմբակներու շարքին):





11. Քառակուսի շարք

Հրահանգ

Բազուկները կողմնակի բարձրացնել 90 աստիճան կազմելով, նախաբազուկները ուղղահայեաց պահել եւ ավերը բաց՝ իրարու ուղղուած, ոտքերը հանգիստ վիճակի մէջ:

Գործադրութիւն.-

Առաջին խմբակը հրահանգողէն 6 քայլ հեռաւորութեան վրայ հորիզոնական եւ դէմքերը իրեն կը շարուի, նոյն խմբակին փոխառաջնորդը պետք է ըլլայ հրահանգողին ձախ ձեռքի ուղղութեան վրայ:

Երկրորդը՝ առաջին խմբակի շարքին կը շարուի, մէկ քայլ բացութիւն ձգելով:

Երրորդը՝ հրահանգողի աջին ուղղահայեաց 90 աստիճան կը շարուի (այս խմբակին Առաջնորդը պետք է երկրորդ խմբակի փոխառաջնորդին կողմը ըլլայ):

Չորրորդը՝ հրահանգողին ձախէն ուղղահայեաց 90 աստիճան կը շարուի, այնպէս մը որ Առաջնորդը կ'ըլլայ հրահանգողէն 3 քայլ հեռու եւ նոյն գիծի վրայ:

Գ. ՍՈՒԽՉՈՎ ՅՐԱՅԱՆԳՆԵՐ

- | | |
|-------------------------|--------------------------|
| Յանգիստ. _ | Միաւորի խմբապետ _ / _. |
| Պատրաստ. | Խոհարարապետ _. |
| Յաւաքում | Մատակարարապետ _/._. |
| Յրում _ _ _ _ _ | Գոյքապահ _./._. |
| Յերթապահ | Կամաւոր _./._. |
| Կարմիր Խաչ _.. | Վտանգ _._._._. |
| Փողահար .. _ | Չարթնում _... |
| Պահակ . _ _ . | Քննութիւն _._. |
| Փոխ Առաջնորդ _.../ ..._ | Խո՛ւմբ քայլ առաջ, օ՛ն _. |
| Առաջնորդ ..._ | Խումբ կա՛ց _. |
| Վարիչ Առաջնորդ/_._ | Քնանալ _..._... |
| Փոխ Խմբապետ _.../_._ | Կրակմար _./ _ |
| Խմբապետ _ . _ | |



ԽՄԲԱԿԱՅԻՆ ԴՐՈՒԹԻՒՆ

Խումբի անդամներուն մօտէն հետեւելու եւ իւրաքանչիւր յառաջդիմութիւնը հետապնդելու եւ յատկապէս իւրաքանչիւր սկաուտ խումբին աշխատանքներուն մասնակից դարձնելու համար, ստեղծուած է խմբակային դրութիւնը: Խմբակային դրութիւնը լաւագոյն միջոցն է սկաուտը սկաուտին միջոցով դաստիարակելու:

Խմբակը բաղկացած է 7-9 սկաուտներէ, որոնցմէ մէկը Առաջնորդն է: Նման այն իրողութեան, երբ թաղամասի մը տղաքը կամ դպրոցական ընկերները կ'ունենան մէկը, որ սորվորաբար իրենց առաջնորդը կ'ըլլայ եւ իրենք կը հետեւին անոր, սակայն սկաուտական խմբակը կը տարբերի այս տեսակի խմբաւորումներէն այն առաւելութեամբ, որ այստեղ շեշտուած են կարգապահութիւնը եւ օրէնքները:

Եթէ պիտի խօսինք խմբակային դրութեան առաւելութիւններուն մասին, կրնանք ըսել հետեւեալները.-

1.- Ան կը թոյլատրէ, որ տղաքը իրենց-իրենց կազմակերպուին եւ դերեր ստանձնեն:

2.- Ան լաւագոյն ձեւն է սկաուտութեան նպատակը իրագործելու եւ իրարու օգնելու:

3.- Ան յարմարագոյն ձեւն է խումբ մը վարելու:

4.- Պատասխանատուութեան գիտակցութիւն կը յառաջացնէ տղոց մէջ:

5.- Տղոց կը վարժեցնէ որոշումներ տալ եւ աշխատանք տանիլ:

6.- Կը մղէ տղաքը յարգելու՝ խոստումն ու դաւանանքը:

Այս բոլորը գործադրելով, տղաքը իրենք զիրենք մէկ ընտանիքի մէջ կը զգան, կը վարժուին ուրիշ տղոց հետ աշխատելու: Միասնաբար որոշումներ կու տան: Եւ այս բոլորին գործադրութեամբ յառաջ կու գան խմբակային եւ սկաուտական ոգին: Խմբակը կը դառնայ ամենէն փոքր միաւորը խումբին: Խմբակը ունի իր թոթեմը, որ կենդանիի մը պատկերն է, զոր եռանկիւն դրօշակի մը վրայ անցուցած կ'ըլլան ձեռնափայտէն: Սկաուտները կը գուրգուրան անոր եւ կը յարգեն զայն:

Խմբակը կ'ունենայ իր Առաջնորդը եւ փոխառաջնորդը, որոնք կը ղեկավարեն խմբակը: Անոնց կողմքին, խմբակը կ'ունենայ զանազան պաշտօններ: Խմբակի իւրաքանչիւր անդամ պետք է պաշտօն մը ստանձնէ իր խմբակէն ներս, որպէսզի իւրաքանչիւրը զգայ, որ ինք խմբակին ամբողջութենէն մաս մըն է: Այդ պաշտօնները կ'ըլլան քարտուղար, գոյքապահ, գանձապահ, լուսանկարիչ, Կարմիր Խաչի պատասխանատու, խաղերու պատասխանատու, խոհարար եւ այլն:

Խումբի քանի՞ խմբակ ունի, թու՛՛մ անունները

Դուն ո՞ր խմբակէն ես:

Խմբակէն ներս պաշտօն ունի՞ս.-

***Ի՞նչ է խօսե՛ պաշտօնիդ մասին, կը սիրե՞ս, հա-
ճոյքով կը կատարե՞ս աշխատանքներդ:***

Ի՞նչ գործեր կը կատարես պաշտօնիդ համար:

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆԱԲՈՐԱԿԱՆ ԿԱՌՈՑՅԸ

Սկաուտական շարքերը կ'ունենան աստիճանա-
ւորական կազմեր, որոնք իրենց կարողութեան եւ
փորձառութիւններուն համաձայն բաժնուած կ'ըլլան
զանազան աստիճաններու:

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի սկաուտութիւնը ունի հետեւեալ աստի-
ճանաւորները.-

ԱՐԾՈՒԿ

Երամի պետ
Երամի փոխպետ
Վարիչ վեցեակապետուհի
Վեցեակապետուհի
Փոխ վեցեակապետուհի

ԳԱՅԼԻԿ

Վոհմակի պետ
Վոհմակի փոխպետ
Վարիչ վեցեակապետ
Վեցեակապետ
Փոխ վեցեակապետ

ԱՐԵՆՈՅԾ

Խմբապետուհի
Փոխխմբապետուհի
Վարիչ առաջնորդուհի
Առաջնորդուհի
Փոխ առաջնորդուհի

ԱՐԻ

Խմբապետ
Փոխ խմբապետ
Վարիչ առաջնորդ
Առաջնորդ
Փոխ առաջնորդ

ՊԱՐՄԱՆՈՒՅԻ

Խմբապետուհի
Փոխ խմբապետուհի
Տասնապետուհի
Փոխ տասնապետուհի

ԵՐԷՑ

Խմբապետ
Փոխ խմբապետ
Տասնապետ
Փոխ տասնապետ



Աստիճանաւորի մը նշանակումի պայմանները, պարտականութիւնները, պարտաւորութիւնները, իրաւասութիւնները եւ մարմիններու հետ յարաբերութիւնը իւրաքանչիւր շրջան կը տնօրինէ իր երկրի սկաւտական կանոններուն համաձայն: Այդ բոլորը պէտք է ամփոփուած ըլլան շրջանի Զ.Մ.Ը.Մ.ի Սկաւտական Ներքին Կանոնագիրին մէջ:

Սկաւտական աստիճանները մնայուն հանգամանք ունին:

Աստիճանը տիտղոս մըն է միայն եւ ենթակային իրաւական պատասխանատուութիւն չի տար:

Աստիճանաւոր մը իր պատասխանատուութիւնները կը ստանայ այն ատեն միայն, երբ կ'ունենայ նաեւ համապատասխան պաշտօն:

Սկաւտ աստիճանաւորը կը գործադրէ իրմէ գերադաս գործօն աստիճանաւորին կամ պաշտօնի վրայ եղող սկաւտ պատասխանատուին հրահանգները:

ԱՍՏԻՃԱՆԱԲՈՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Աստիճանաւորական ժողովը խմբակային դրութեան կորիզն է եւ խմբակային աշխատանքներուն մեկնակէտը: Հոս է նաեւ, որ խմբակին պատասխանատուները խմբակ վարել պիտի սորվին ու իրենց աշխատանքներուն յայտագիրը կազմեն:

Որո՞նք կը մասնակցին աստիճանաւորական ժողովին:

- Առաջնորդը
- Վարիչ առաջնորդները
- Փոխ խմբապետը
- Խմբապետը

Եթէ անհրաժեշտ է, ժողովին կը մասնակցին նաեւ փոխ առաջնորդները:

Խմբապետը կը վարէ աստիճանաւորական ժողովը:

Աստիճանաւորական ժողովը նախընտրաբար տեղի կ'ունենայ իւրաքանչիւր հաւաքոյթէ ետք՝ քննարկելու համար օրուան աշխատանքը եւ ճշդելու համար յաջորդ հաւաքոյթին մանրամասնութիւնները: Ամիսը անգամ մը պէտք է գումարուի աւելի երկար ժողով մը՝ ճշդելու համար յաջորդ ամսուան յայտագիրը:

Աստիճանաւորական ժողովը պաշտօնական բնոյթ պէտք է ունենայ, խմբապետին խօսքին վրայ

օրակարգը կը ճշդուի եւ ապա ժողովին նիւթերը կարգով կը քննուին: Անշուշտ, միշտ մեծամասնութեամբ կը տրուին որոշումները: Կը պատահի նաեւ, որ Միաւորի խմբապետը ներկայ ըլլայ ժողովին՝ քննական այցելութեան մը համար: Երբ ան ներկայ ըլլայ աստիճանաւորական ժողովին, իր անունով օրակարգ կը դրուի միաւորի խմբապետին խօսքը:



Աստիճանաւորական ժողովը կը դասաւորէ հաւաքոյթները, արշաւները, բանակումները, եւ այլն ու կը հսկէ անոնց գործադրութեան: Այս ժողովն է նաեւ, որ կը ճշդէ հաւաքոյթներուն վայրն ու ժամը:

ԺՈՂՈՎԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Ժողովական կեանքի համակարգը կը պարզէ հետեւեալ պատկերը

1. Խմբակային ժողով
2. Աստիճանաւորական ժողով
3. Խումբի ժողով
4. Պատուոյ ատեան
5. Միաւորի խմբապետական ժողով

1. Խմբակային ժողով

Այս մասին մանրամասն պիտի խօսուի խմբակային դրութեան նիւթին մէջ (Ա. կարգ):

2. Աստիճանաւորական ժողով

Այս ժողովը ժողովական դրութեան առաջին հանգրուանն է աստիճանաւոր սկաուտին համար, հոն է, որ ան կամաց-կամաց կը թրծուի իբրեւ ապագայ ղեկավար, մասնակցելով աշխատանքներու ծրագրումին, քն-

նարկումին եւ գնահատումին, կը գիտակցի իր սխալներուն եւ կը ստանայ համապատասխան ուղղութիւն, հոն է որ իր անհատականութիւնը պիտի փաստէ իբրեւ ներկայացուցիչը իր խմբակին, այս ժողովը պարզ ժողով մը ըլլալէ աւելի դպրոց մըն է աստիճանաւոր սկաուտին համար:



Այս ժողովին կը մասնակցին փոխառաջնորդ, առաջնորդ, վարիչ առաջնորդ, փոխխմբապետ, խմբապետ:

Ժողովը կը վարէ խմբապետը:

3. Խումբի ժողով

Այս ժողովը միւս ժողովներուն չի նմանիր, որովհետեւ մասնաւոր հերթականութիւն մը չունի, այլ երբ խմբապետը կարիքը զգայ, խումբը կը հրաւիրէ ժողովի, քննարկելու համար խումբին աշխատանքները վարքն ու բարքը, կարգապահական օրէնքները, սկաուտական ոգին, եւ կը փոխանցէ իր թելադրանքները եւ ուղղութիւնները, միեւնոյն ժամանակ առիթ տալով տղոց, որ արտայայտեն իրենց առաջարկները:

րը, դժգոհութիւնները եւ ստանան համապատասխան լուծումները:

4. Պատուոյ Ատեան

Ատեանը կը բաղկանայ առաջնորդներէն, վարիչէն, փոխ խմբապետէն, խմբապետէն եւ միաւորի խմբապետէն:

Ատեանը ժողով կ'ունենայ յատուկ առիթներով: Ժողովը կը վարէ խմբապետը եւ կը հովանաւորէ միաւորի խմբապետը:

Ժողովը կը գումարուի քննարկելու եւ կամ գնահատելու համար խումբին այն անդամները, որոնք դրական մասնակցութիւն բերած են խումբին աշխատանքներուն եւ կամ՝ հակառակը:

Ժողովը իր որոշումները կու տայ 2/3 մեծամասնութեամբ:

5. Միաւորի խմբապետական ժողով

Ի՞նչ է միաւորը:

Միաւորը կը բաղկանայ գայլիկներու վոհմանէն, արիւններու խումբէն եւ երեցներու փաղանգէն:

Միաւորի պատասխանատուն կը կոչուի միաւորի խմբապետ:

Միաւորի խմբապետական ժողովին, միաւորի խմբապետին կողքին կը մասնակցին վոհմակին, խումբին եւ փաղանգին պատասխանատուները:

Այս ժողովին իւրաքանչիւր պատասխանատու զեկուցում կու տայ իր վոհմակին, խումբին եւ փաղանգին կատարած աշխատանքներուն մասին, կը ներկայացնէ իր ունեցած դժուարութիւնները եւ պահանջները, որպէսզի համապատասխան լուծումներ որդեգրուին, նոյն ձեւով աղջկանց միաւորը:

ԳԻՏՆԱԿԸ ԿԵՆՍԱՎՆՈՒԹԵՐԸ

ՍՆՈՒՆԴ

Սնունդը աշխուժութեան իրթան մըն է: Առանց սնունդի կարելի չէ ապրիլ: Սննդառութեան նպատակն է մարմնին կողմէ շարունակաբար վատնուած



ուժերը վերանորոգել:

Սնունդին կարեւորութիւնը, սակայն, պէտք է մղել կարծելու, որ շատ ուտելով մարդ շուտ կ'աճի կամ աւելի զօրաւոր կ'ըլլայ: Ընդհակառակն, ստամոքսը ծանրաբեռնելով՝ մարմինը կը թուլնայ ու կը գիրնայ, կամքը եւս կը թուլնայ եւ կ'առաջնորդէ հիւանդութիւններու:

Քիչ ուտելն ալ վնասական հետեւանքներ կ'ունենայ: Քիչ ուտողը կը հիւժի, կը տժգունի, կը տկարանայ եւ ի վերջոյ կը հիւանդանայ:

Ուտելու համար պէտք է հետեւիլ կարգ մը կանոններու.-

- Ուտել որոշ ժամերու.
- Ուտել դանդաղօրէն.
- Լաւ ծամել եւ կերակուրները լորձունքով շաղել: Ակռաներուն վերապահուած աշխատանքը լաւ կատարել, այլապէս ստամոքսը մեծապէս կը յոգնի.
- Եթէ շատ յոգնած էք, պէտք է ուտել: Ընդհակառակը, պէտք է պառկիլ ու հանգստանալ.
- Ուտելէ անմիջապէս ետք, պէտք է խաղալ կամ մարզանք ընել.
- Չգուշանալ շատ տաք սիւթեր ուտելէ եւ խմելէ.
- Սննդառութեան չափը տարիքի եւ աշխատանքի հետ կապ ունի.
- Սկաուտ մը կամ մարզիկ մը աճման տարիքի մէջ ըլլալով, պէտք է լաւ ուտէ.
- Ֆիզիքապէս յոգնեցուցիչ աշխատանք կատարողը աւելի առատ սնունդի պէտք ունի, քան նստած կամ մտաւորական աշխատանք կատարողը.
- Ձմեռը շատ աւելի կարիք կ'ունենանք տաքութեան՝ շերմուծի: Յետեւաբար, պէտք է լաւ սնունդ ստանալ, իսկ ամառը պէտք է թեթեւ ուտել:

ՎԻՏԱՄՈՐ ԿԵՆՍԱՆԻԹԵՐՆ ԵՆ

ՎԻՏԱՄՆ Ա - Ա. ԿԵՆՍԱՆԻԹ

- Ձկան իւղ, կաթ, կարագ, պանիր, մածուն, հաւկիթ, լեարդ, երիկամ, ուղեղ:

- Ստեպղին, լոլիկ, դդում, վարունգ, կաղամբ, հազար, կանաչ լուբիա, շոմին, դեղձ, ծիրան, կեռաս:

Ա. կենսանիւթը ստացողը կ'ունենայ առողջ, փայլուն եւ ողորկ մորթ, առատ ու զօրաւոր մազեր, գե-



ղեցիկ եղունգներ, սուր տեսողութիւն, մանաւանդ՝ գիշերը, ու մանրեական հիւանդութիւններու դիմադրողական ուժ: Ա. կենսանիւթը կը կանոնաւորէ Նաեւ երեխաներուն աճը:

Ա. կենսանիւթին պակասը կը յառաջացնէ աչքի, մորթի եւ մարսողական գործարաններու հիւանդութիւններ: Իսկ շատ մեծ քանակութեամբ Ա. կենսանիւթը վնասակար է: Մանաւանդ դեղահատի կամ ներարկումի ձեւին տակ խտացած Ա. կենսանիւթը, որ կը գործածուի իբրեւ դեղ, պետք է առնել բժիշկին յանձնարարութեամբ, անոր որոշած դեղաչափով ու ժամանակով, այլապէս չափազանցեալ գործածութիւնը կը յանգի գլխու ցաւի, փսխունքի, ջղայնութեան եւ թունաւորումի:

ՎԻՔԱՄԻՆ B - ՊԷ. ԿԵՆՍԱՆԻԹ

- Չատիկներ, մասնաւորապէս անոնց կեղեւը, ցորենի ծիլ, գարեջուրի թթխմոր, սել հաց, գետնախնձոր, ստեպղին, շոմին, հազար, ոսպ, լոլիկ, նարինջ:

- Կաթ եւ կաթնեղէններ, կովու լեարդ, հաւկիթ, ձուկ, թարմ միս, երիկամ:

- ՊԷ. կենսանիւթը կը սրէ յիշողութիւնը եւ ըմբռնելու կարողութիւնը, կը փարատէ մտային եւ ֆիզիքական յոգնութիւնը, կը պայքարի ջղայնութեան եւ կանխահաս ծերութեան դէմ, կը կանոնաւորէ մարսողութիւնը եւ կը վանէ պնդութիւնը:

ՊԷ. կենսանիւթը անհրաժեշտ է նաեւ աղմուկին պատճառած ջղային սպառումը չեզոքացնելու համար:

ՊԷ. կենսանիւթին պակասը կը յառաջացնէ ջղային, մկանային եւ մարսողական հիւանդութիւններ:

ՎԻՔԱՄԻՆ C - ՍԷ. ԿԵՆՍԱՆԻԹ

- Նարինջ, լեմոն, ելակ, ձմերուկ, խնձոր, տանձ, դեղձ, սեխ եւ այլն:

- Լոլիկ, կանաչ եւ կարմիր պղպեղ, կաղամբ, վարունգ, հազար, շոմին, բողկ, ազատքեղ եւ այլն:

ՍԷ. կենսանիւթը կը շնորհէ առողջ ակռաներ եւ լիւտեր, ճկուն յօդեր եւ փայլուն մորթ: Յիւանդութիւններու դէմ կ'աւելցնէ մարմինի դիմադրողական ուժը եւ արագօրէն կը սպիացնէ վերքերը:

ՍԷ. կենսանիւթը մասնաւորաբար օգտակար է ծերերուն, որոնց մազերակներուն պատեանները կը զօրացնէ եւ առաջքը կ'առնէ ուղեղային արիւնահոսութեան եւ կաթուածին:

ՍԷ. կենսանիւթին պակասը կը յառաջացնէ արիւնահոսութիւն եւ ընդհանուր տկարութիւն:

ՎԻՔԱՄԻՆ D - ՏԵ. ԿԵՆՍԱՆԻՒԹ

- Ձկան իւղ, իւղոտ ձուկերու միս, սարտին, լեարդ, հաւկիթ, կաթ, կարագ:

- Արեւու ճառագայթ:

ՏԵ. կենսանիւթին պետք ունին մասնաւորապէս մանուկները, յղի կիները եւ կաթ տուող մայրերը:

ՏԵ. կենսանիւթն ալ, խտացեալ ձեւով, դեղահատի կամ ներարկումի միջոցով, կը գործածուի իբրեւ դեղ, որուն չափազանցեալ գործածութիւնը կը նիհարցնէ, կը տկարացնէ եւ, ի վերջոյ, կը թունաւորէ մարմինը:

ՏԵ. կենսանիւթին պակասը կը յառաջացնէ ոսկրաթեքութիւն եւ մկանային ջղաձգութիւն:

ՎԻՔԱՄԻՆ E - Է. ԿԵՆՍԱՆԻՒԹ

- Բուսական իւղեր, ցորենի ծիլ:

- Քիչ քանակութեամբ կը գտնուի նաեւ թարմ միսի, լեարդի, հաւկիթի, բրինձի եւ հազարի մէջ:

Է. կենսանիւթը, որ կը կոչուի նաեւ ամլութեան կենսանիւթ, ՊԷ. կենսանիւթին հետ միասնաբար կը կանոնաւորէ ջղային դրութիւնը:

Է. կենսանիւթին պակասը կիներու մօտ կը պատճառէ յաճախակի վիժումներ, իսկ այրերու մօտ՝ սերմի տկարութիւն:

ՎԻՔԱՄԻՆ K - ՔԷ. ԿԵՆՍԱՆԻՒԹ

- Առատ է բուսական սնունդներու, մասնաւորաբար կանաչեղէններու եւ լեարդին մէջ:

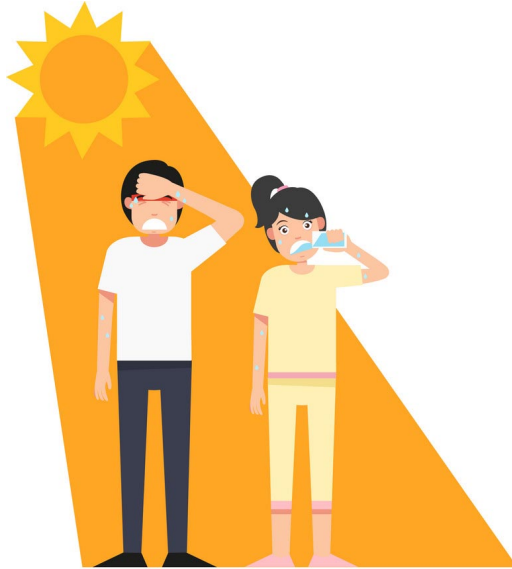
ՔԷ. կենսանիւթը կը լերդացնէ արիւնը եւ ՍԷ. կենսանիւթին հետ կը զօրացնէ մազերակները:

ՔԷ. կենսանիւթին պակասը վտանգաւոր արիւնահոսութիւն կը պատճառէ:

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԵՒԱՅԱՐՈՒԹԻՒՆ

Արեւահարութիւնը կը պատահի տաք օրերուն, առանց հովանիի, արեւու տակ անշրդի ճամբաներէ երկարատեւ քալելու միջոցին: Մարմինը չափէն անելի կը տաքնայ օդէն, քալելէն եւ ջուրի պակասէն:



Պէտք է ջանալ արեւու տակ գլուխը բաց չքալել, մարմինն տալ ջուրի անհրաժեշտ պահանջը եւ շատ չյոգնիլ: Գտնել շուք տեղեր եւ հանգստանալ, յաճախ պաղ ջուրով լուացուիլ:

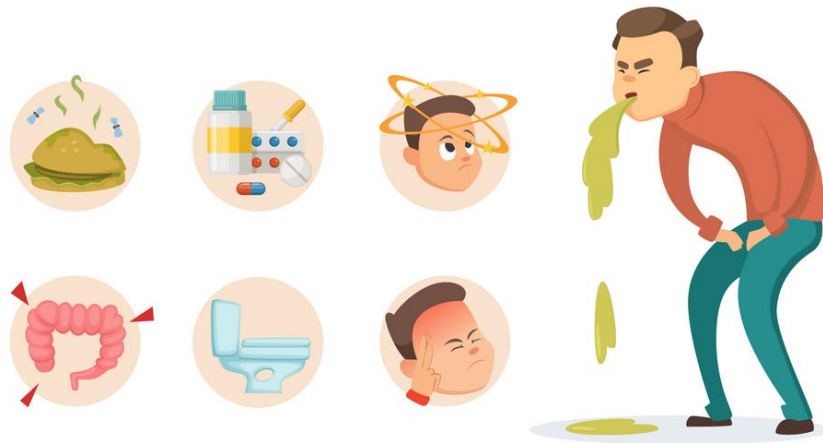
Արեւահարութեան նշաններն են քալուածքի դժուարութիւնը, արագ շնչառութիւնը, բազկերակի թեթեւ, բայց արագ զարկը, մորթի գոյնի փոփոխութիւնը՝ տժգունիլ, կարմրիլ կամ կապուտնալ, գլխապտոյտը, ցաւի զգացումը եւ կամաց-կամաց ուղքերու կթոտումը:

Արեւահարը նաեւ կը կորսնցէ իր գիտակցութիւնը եւ գետին կ'իյնայ:

Նախնական օգնություն.- Ենթական պետք է տանիլ շուք տեղ մը եւ երկնցնել, քակել մարմինը սեղմող կապերը եւ կոճակները, ամբողջ մարմինը թոջելով ու հովահարելով զովացնել եւ ոտքերը վեր բարձրացնել:

ԹՈՒՆԱԿՈՐՈՒՄ

Թոյն կ'ըսուի այն նիւթերուն, որոնք երբ մարդու մը մարմինի մէջ մտնեն, անոր մահուան պատճառ կ'ըլլան:



Թունաւորուողը սոսկալի ցաւեր կ'ունենայ, բերանն ու կոկորդը կ'այրին, բազկերակը քիչ կը զարնէ եւ ոտքերը կը դողան:

Նախնական օգնություն.- Թունաւորումի պարագային, առաջին առիթով պետք է թոյնը նօսրացնել: Այսինքն՝ թունաւորուողին պետք է առատ ջուր կամ կաթ խմցնել:

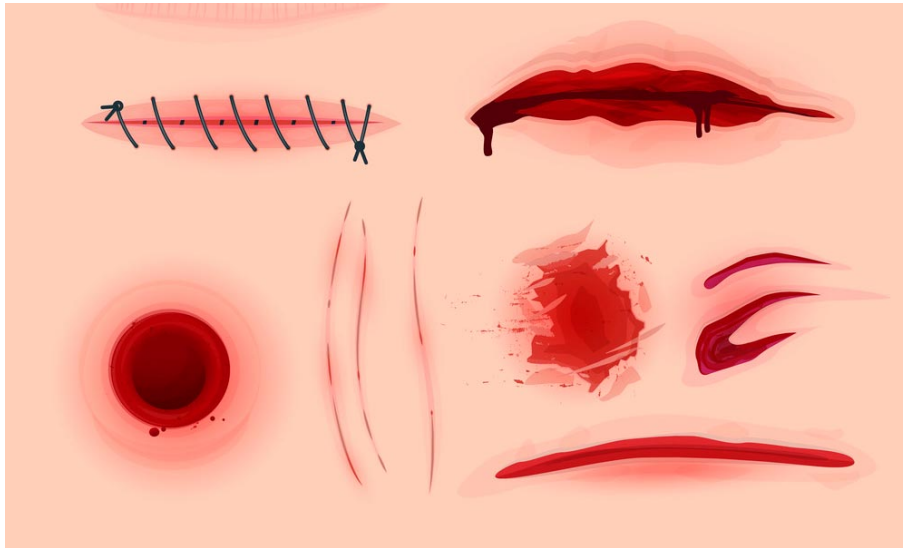
Թունաւորուած մը առաջին հերթին պետք է հասկնալ, թէ ի՞նչպէս կամ ինչէ՞ր թունաւորուած է եւ անվարան պետք է բժիշկ կանչել, որպէսզի ըստ այնմ հակաթոյն տրուի:

ՎԵՐՔ

Վերքը մորթին վնասուիլն է կամ մորթի հիստուաձքներուն ոչնչանալը:

Վերքերու տեսակներն են՝

1.- Սկրթուք.- Յատուկ բուժում չունի եւ միայն ջուրով ու օճառով պէտք է լուալ: Նոյնիսկ վիրակապի



կարիք չկայ:

2.- Մակերեսային վերք.- Մորթին վրայ յառաջացած ճեղքուածքն է եւ թեթեւ արիւնահոսութիւն կ'ունենայ:

Պէտք է լուալ հականեխիչ լուծոյթով, ապա հականեխուած լաթով վերքը ծածկել եւ փաթեթել վիրակապով:

3.- Խոր վերք.- Ճեղքուածքը շատ խոր կ'ըլլայ եւ կրնայ երակին կամ ջիղերուն վնասել:

Ընդհանրապէս ձեռքով սեղմելով կարելի է դանդաղեցնել արիւնահոսութիւնը:

4.- Կետային վերք.- Օրինակ՝ փամփուշտին տեղը, որ երեւութապէս փոքր կտրուածքի կը նմանի,

բայց շատ խոր կ'ըլլայ եւ հաւանաբար պատռած կ'ըլլան երակը, ջիղը կամ մկանները:

Մաքուր եւ հականեխուած լաթով պետք է ծածկել վերքը, ապա փաթթել վիրակապով եւ բժիշկին լուր տալ: Այս վերքը յաճախ ուժեղ արիւնահոսութիւն կ'ունենայ:

ՎԵՐՔ ՄԸ ԴՎՐՄԱՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ Ի՞ՆՉ ՊԵՏՔ Է ԸՆԵԼ

1.- Չգործածել ծծող տեսակի լաթ կամ բամպակ, որովհետեւ կը փակի վերքին վրայ եւ դժուար է վերցնել:

2.- Վերքին չդնել կերպընկալէ կամ նայլընէ իրեր, որոնք կրնան արգելք ըլլալ մորթի շնչառութեան, ինչ որ վնաս է առողջութեան:

3.- Վերքը դարմանելու համար չգործածել աղտոտ լաթեր, որովհետեւ մանրէներ կրնան աւելնալ:



Ի՞ՆՉՊԵՏ ՊԵՏՔ Է ՀՈԳ ՏԱՆԻԼ ՎԵՐՔԵՐՈՒՄ

1.- Մաքուր պահել վերքը, որպէսզի չթունաւորուի վիրաւորը:

2.- Իւրաքանչիւր վերք դարմանել առանձին-առանձին:

3.- Վերքը նախ գոցել մաքուր լաթով, ապա փաթթել վիրակապով:

4.- Վիրակապը փաթթել այնպէս, որ վերքին վրայ փաթթուած բոլոր մասերը հաւասար ճնշում ունենան:

Վիրակապեր



Ի՞ՆՉ ՊԵՏՔ Է ԸՆԵԼ, ԵԹԵ ԱԶՔԻՆ ՄԷՋ ՈՐԵԷ ՆԻԹ ՄՏՆԷ

1.- Ամեն բանե առաջ լուալ ձեռքերը:

2.- Կամաց մը վար քաշել աչքին վարի կոպը եւ մաքրել մաքուր անձեռոցով:

3.- Աչքի վերի կոպը վերցնել եւ մաքրել նոյն ձեւով:

4.- Երկու պարագաներուն ալ եթե նիւթը դուրս չելաւ, պարզ ջուրով լուալ աչքը:

5.- Եթե որեւէ նիւթ կարելի չեղաւ հանել, լուր տալ բժիշկին:



Ի՞ՆՉ ՊԵՏՔ Է ԸՆԵԼ, ԵԹԵ ՔԻԹԸ ԱՐԻՒՆԻ

1.- Ենթական նստեցնել, գլուխը քիչ մը ետեւ ծռած:

2.- Բերնով շնչել տալ:

3.- Պաղ ջուրով լաթ մը թրջել եւ ճակտին դնել:

4.- Ձեռքի մատներով սեղմել քիթը:

5.- Եթե շուտով չդադրի արիւնահոսումը, պետք է բժիշկին դիմել, որովհետեւ հիւանդութեան մը նշանը կրնայ ըլլալ, օրինակ՝ թիֆոյիտ, կամ գանկի ոսկորներուն կոտրուելուն նշանը կրնայ ըլլալ:



Ի՞ՆՉ ՊԵՏՔ Է ԸՆԵԼ, ԵՔԷ ԱԿԱՆՁԻՆ ՄԷՋ ՆԻԹ ՄԸ ՄՏՆԷ

1.- Գոցուած ականջին կողմին վրայ ծռել գլուխը: Մտած նիւթը պետք է հանել ինքնիրեն, ինքնաբերաբար:

2.- Եթէ ինքնաբերաբար չելլէ, երբեք չփորձել հանել, որովհետեւ կը վնասուի ականջին ճամբան կամ թմբուկը: Զետեւաբար, պետք է բժիշկին տանիլ:

3.- Եթէ միջատ մը մտած է ականջին մէջ, քիչ մը ձեթ կաթեցնելով կարելի է սատկեցնել: Ցաւը կը դադորի եւ սատկած միջատը կարելի է դուրս հանել:

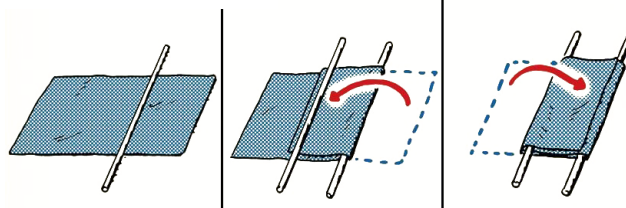


ՀԻՒԱՆԴԸ ՓՈԽԱԴԻՐԵԼՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

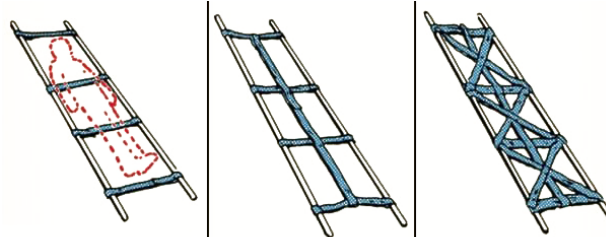
ՀԻՒԱՆԴԸ ՓՈԽԱԴԻՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԿԸ ԳՈՐԾԱԾՈՒԻ ՊԱՏԳԱՐԱԿ



Շապիկով պատգարակ



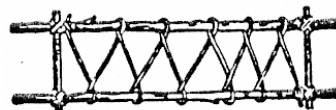
Ծածկոցով պատգարակ



Գօտիով պատգարակ



Փողկապով պատգարակ



Թռկով պատգարակ

**ՊԱՏՐԱՍԵԼ
ԽՄԲԱԿԱՅԻՆ ԿԱՐՄԻՐ
ԽԱԶԻ ՊԱՅՈՒՍԱԿԸ**

Չիմա որ գաղափար ունեցար անմիջական օգնություն մասին, հարկ է նաեւ, որ գիտնաս, թե ի՞նչ պիսի իրերու եւ գործիքներու կրնաս պետք ունենալ անհրաժեշտ պարագային գործածելու համար:

Խմբակին աստիճանաւորներուդ օգնութեամբ պատրաստէ՛ խմբակիդ համար Կարմիր Խաչի կամ անմիջական օգնութեան իրերու եւ գործիքներու պայուսակդ եւ զանոնք հոն արձանագրէ:

ՄԱՐԶԱՆՔ

Մարզանքը անհրաժեշտ է մարմնին գործարանները գործունեության լաւագոյն վիճակի մէջ պահելու համար, որովհետեւ շարժումը կ'օգնէ սնունդներու իւրացումին, շնչառութեան եւ, հետեւաբար, արեան շրջագայութեան կանոնաւորութեան:

ՄԱՐԶԱՆՔԻ ՓՈՐՁԵՐ

Մարմնին զանազան մասերը զարգացնելու համար, պատկերներով ցոյց տրուած փորձերը կարելի է բաւարար նկատել: Այսուհանդերձ, աւելի շատ փորձեր կատարելու կամք եւ ժամանակ ունեցողները կրնան մասնագիտական գրքոյկներէ եւ մարզիչներէ օգտուիլ եւ ձեռք բերել իրենց պահանջած կամ ցանկացած փորձերը:

Մարզանքը կատարելէ անմիջապէս ետք, պէտք է լուացուիլ եւ թաց ձեռքերով մարմինը շփել: Ուշադիր պէտք է ըլլալ, որ շփումի շարժումը սրտի ուղղութեամբ կատարուի:

Պատանիներու եւ դեռատի երիտասարդներու համար շարժումի փորձերը, իբրեւ ճկունութիւն տուող փորձեր, կարելի է բաւարար նկատել: Երիտասարդներու եւ տարեցներու համար պէտք է ջանալ նախապատուութիւն տալ մկան շինող եւ ճարպերը հալեցնող փորձերուն:

Ուղիղ կեցուածք մը մարզիկի մը լաւագոյն յատկանիշն է: Գլուխը վեր բռնած, կուրծքը դուրս, փորը

ներս քաշած, բազուկները զիստերուն կպած, ոտքերուն բացուածքը ուղղանկիւն մը կազմած, ահա պատրաստ դիրքը, զոր մարզանքի իւրաքանչիւր փորձէ առաջ պետք է ունենալ:

ՇՆՉԱՌՈՒԹԻՒՆ

Պատրաստի դիրքէն նախ քիչ մը դէպի առջեւ ծռիլ, թելերը վար՝ երկնցած դիրքով եւ ձեռքին ափերը դուրս դարձուցած՝ արտաշնչել: Ապա, ձեռքերը գլուխէն վեր բարձրացնել, թելերը պրկուած վիճակով եւ ուսերուն վրայ դարձնելով: Շարժումը շարունակել մինչեւ ուղղահայեաց դիրքի հասնիլը, միաժամանակ



ոտքի մատներուն վրայ վեր բարձրանալով:

Թելերը վեր բարձրացնելու ատեն, երբ հորիզոնական դիրքին կը հասնին, սկսիլ շունչ առնելու, իսկ երբ թելերը հորիզոնական դիրքը կը թողուն, սկսիլ արտաշնչելու:

Փորձը կատարել դանդաղօրէն, շնչել քիթերու ծակերէն եւ արտաշնչել բերնէն:

Մարզանքի այս ձեւը շնչառութիւնը կը դիւրացնէ, կուրծքի վանդակին ճկունութիւն կու տայ, իրանին եւ ուսերուն մկանները կը զարգացնէ:

ԻՐԱՆԸ ԼԻՈՎԻՆ ԾՈՒՄԸ

Ուղիղ կեցուածքի կամ դիրքի վիճակը ստանալ, երկու ձեռքերը ծոծրակին վրայ իրարու միացած եւ



մարմինը կռնակին վրայ ետ ծռած: Ձեռքերը ուղղահայեաց վեր նետել, մարմինը դեպի առջեւ ծռել՝ բազուկները միաժամանակ վար իջեցնելով, մինչեւ որ ձեռքերուն ծայրերը ոտքի ծայրերուն դպչին: Ծունկերը պետք չէ կոտրուին:

Դեպի ետ ծռած ատեն շնչել, իսկ դեպի առջեւ ծռելու ատեն արտաշնչել:

Մարզանքի այս ձեւը որովայնին դիւրաթեքութիւն կու տայ, յետոյքին եւ գիստին դնդերներուն՝ ճկունութիւն:

ԻՐԱՆԸ ՇՐՋԱՆԱԿԱԶԵՒ ԾԱՐԺԵԼ

Ուղիղ կեցուածքի դիրքէն մեկնելով, թելերը գլուխն ի վեր պարզուած եւ բազուկին դնդերները ականջին դպած վիճակի մէջ կռնակի վրայ ծռիլ, ապա ծռիլ դեպի աջ եւ ի վերջոյ կրկին դեպի ետ, ու այսպէս, ձեռքերուն կոն մը գծել տալ:

Ուշադիր ըլլալ, որ փորձի պահուն ոտքերը գետնին հարթ փակած ըլլան եւ ծունկը պրկուած ըլլայ:

Մարզանքի այս ձեւը ողնայարին ճկունութիւնը եւ ծռելու կարողութիւնը կը զարգացնէ, որովայնի դն-

դերները արկուած վիճակէն դուրս կը բերէ:

ՈՒՍԻ ՅՕԴԵՐՈՒ ԾԱՐԺՈՒՄ

Արմուկները դէպի առջեւ, նախաբազուկը ծալուած, մատները ուսերուն փակած եւ բազուկը զուգահեռական դիրքի մէջ:

Այս վիճակին մէջ բազուկը եւ նախաբազուկը կողմնակի ուժգին կերպով բանալ ու այս շարժումը կրկնել:

Մարզանքի այս ձեւը բազուկներու եւ ուսերու յօդերուն դնդերները կը զարգացնէ:

ԲԱԶՈՒԿՆԵՐՈՒ ԾԱՐԺՈՒՄ

Նախաբազուկը ետ քաշուած եւ բռունցքները կուրծքին դպած, բազուկները դէպի առջեւ նետել եւ ետ բերել:

Մարզանքի այս ձեւը բազուկներուն դնդերները եւ ուսերուն յօդերը ճկուն կը դարձնէ ու կը զարգացնէ:

ԲԱԶՈՒԿՆԵՐՈՒ ԾՐՋԱՆԱԿԱԶԵՒ ԾԱՐԺՈՒՄ

Նախ ոտքի մատներուն վրայ բարձրանալ, բազուկները գլխուն վերեւ բարձրացնելով: Այս դիրքէն մեկնելով՝ բազուկները շրջանակաձեւ շարժել: Ծարժումը կատարել՝ յաճախ ուղղութիւնը փոխելով:

Մարզանքի այս շարժումը ուսի յօդերն ու դնդերները կը զարգացնէ:

ԻՐԱՆԻ ԳՎԱՐՈՒՄ

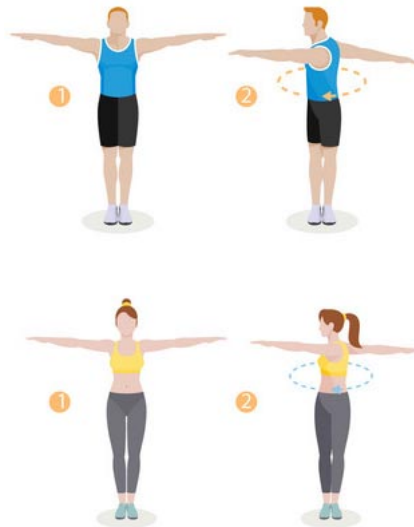
Դիրք.- Ոտքերը քով-քովի, բազուկները դէպի առջեւ տարածուած եւ ձեռքին ափերը դէպի գետին:

Դանդաղօրէն իրանը դարձնել դէպի ձախ, ձեռքերը ուսերուն բարձրութեան վրայ պահելով: Սրունք-

ները եւ ոտքերը պետք չէ շարժել, իսկ ծունկի ետեւի դնդերները պահել՝ պրկուած:

Վերադառնալ սկզբնական դիրքի վիճակին եւ շարժումը կատարել դեպի ձախ դարձնելով իրանը:

Մարզանքի այս շարժումը կուրծքի վանդակի եւ իրանի դնդերներուն ճկունութիւն կու տայ:

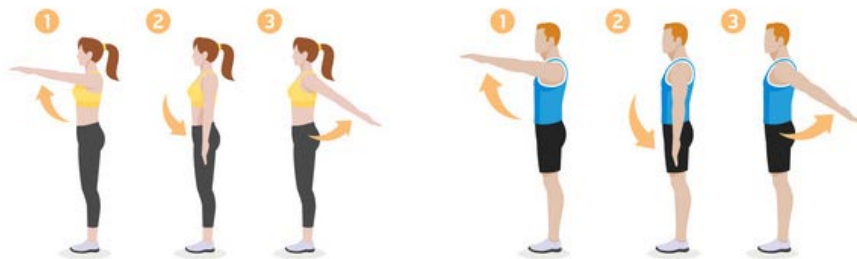


ԲԱԶՈՒԿԻ ԴՆԴԵՐՆԵՐՈՒ ՇԱՐՇՈՒՄ

Բազուկները կողմնակի տարածուած, հորիզոնական դիրքով եւ կռնակը թեթելօրէն դեպի առջեւ ծռած:

Բազուկները առջեւի կողմէն դեպի ետեւ, շրջանակաձեւ շարժումներ կատարել:

Մարզանքի այս ձեւը բազուկներուն եւ ուսին յօդերը կը զարգացնէ:



ՎԱՐԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒ ԹԵՔՈՒՄ

Ուղիղ կանգնիլ, ձեռքերը մէջքին, բթամատը ետին եւ մատները որովայնին կողմը:

Ոտքի մատներուն վրայ բարձրանալ, գլուխը վեր

ցցած եւ ուղիղ, արմուկը եւ ուսը թեթեւ մը ետ նետուած: Իջնելու ատեն բերնէն արտաշնչել, իսկ բարձրանալու ատեն քիթով ներշնչել:

Մարզանքի այս ձեւը սրունքին, ոտքերուն եւ յօդերուն դիւրաշարժութիւն կու տայ:

ՎԱՐԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒ ՇԱՐՇՈՒՄ

Կռնակի վրայ պառկել, ձեռքերը ծոծրակին տակ ծալուած եւ արմուկները գետին. կամ ձեռքերը դէպի ետ, դաստակները գետին դպած, ոտքին մատները երկնցուցած:



Դանդաղօրէն սրունքները բարձրացնել, միասին կամ անջատ-անջատ եւ փոխն ի փոխ, առանց կռնակը եւ գլուխը շարժելու կամ իջեցնելու:

Մարզանքի այս ձեւը որովայնին եւ իրանին դնդերները կը զարգացնէ:

ԲԱԶՈՒԿՆԵՐԸ ԾԱԼԵԼ

Ոտքի ծայրերուն եւ ձեռքին վրայ յենելով, մարմինը ուղի պրկուած պահել:

Բազուկները ծալելով իջնել եւ բարձրանալ, մար-



մինը միշտ պրկուած:

Մարզանքի այս ձեւը ուսին եւ բազուկին դնդերները կը գարգացնէ:

ՄԷՋՔԻ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐ

Ուղիղ կանգնիլ, ձեռքերը մէջքին:

ա.- Առանց ոտքերը եւ սրունքները շարժելու, մէջքին վրայ ծռիլ դէպի առջեւ:

բ.- Ծռիլ դէպի ետեւ:

գ.- Ծռիլ կողմնակի, նախ աջ, յետոյ ձախ:

դ.- Մէջքին շուրջ շարունակաբար շրջանակային շարժել իրանը, նախ աջէն ձախ, յետոյ ձախէն աջ ուղղութեամբ:

ՈՐՈՎԱՅՆԻ ԴՆԴԵՐՆԵՐՈՒ ԶԱՐԳԱՅՈՒՄԸ

Կռնակի վրայ պառնկիլ, թեւերը կողմնակի պարզած:

ա.- Առանց կրունկները գետին դպցնելու, սրունքները ծալել, հեծանիւ քշելու շարժում կատարել տալով:

Շարժումներուն

ընդարձակ ծաւալ տալ:

Իւրաքանչիւր սրունքով

քսան անգամ կրկնել:

բ.- Երկու սրունքները

բարձրացնել, ծունկերը

ծալելով: Յետոյ

քակել ծունկերը եւ ոտքերը

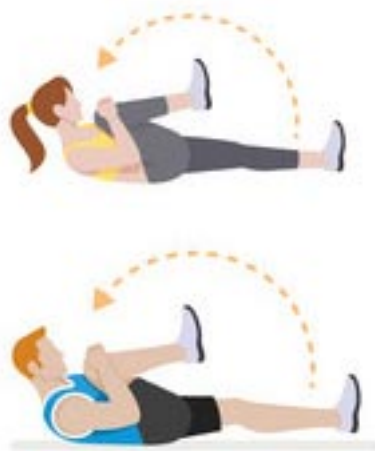
յառաջացնել դէպի

գլուխ: Դանդաղօրէն

իջեցնել, սրունքները

պրկուած պահել, առանց

կրունկները գե-



տին դպցնելու: Հինգ անգամ կրկնել:

գ.- Սրունքները իրարու միացած բարձրացնել: Ապա դանդաղորեն իջեցնել, սրունքները որքան կարելի է իրարմե հեռացնելով: Իւրաքանչիւր անգամուն ալ կրունկները գետին չդպցնել:

դ.- Միեւնոյն շարժումը կատարել հակառակ ուղղութեամբ, այսինքն՝ նախ բարձրացնել սրունքները, իրարմե հեռու վիճակով, յետոյ միացնել օդին մէջ եւ իջեցնել, առաւելագոյնը հինգ անգամ:

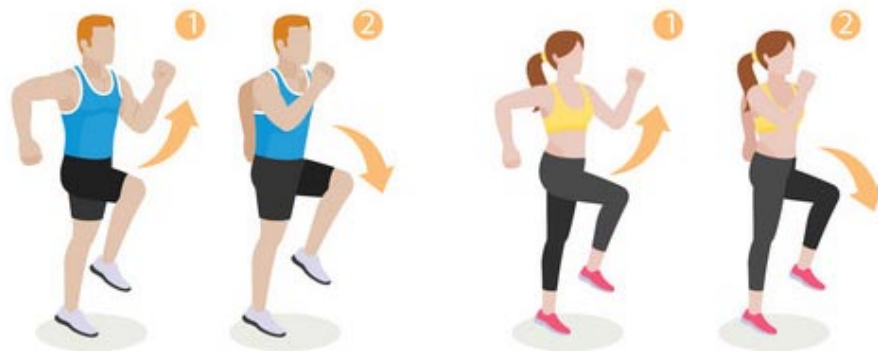
Այս փորձերը կատարել՝ ձեռքերը մարմնին ուղղութեամբ դեպի գլուխն ի վեր երկնցնելով: Այս վիճակով թեւ շարժումը աւելի դժուար է կատարել, բայց աւելի օգտակար է:

ԴԱՇՏԻ ԿԱՄ ԳԵՏՆԱՅԱՐԿ ՏԵՂԵՐՈՒ ՎՐԱՅ ՅԱՏՈՒԿ ՓՈՐՁԵՐ

1. Տեղւոյն վրայ վազք

ա.- Ծունկերը փոխն ի փոք կարելի եղածին չափ վեր հանելով եւ ոտքի ծայրերուն վրայ բարձրացնելով: Տեւողութիւն՝ մէկ վայրկեան:

բ.- Ոտքերուն վրայի մասը մարմինէն 50 սանթիմետրի առաջ եւ 30 սանթիմետր գետնէն վեր կապ-

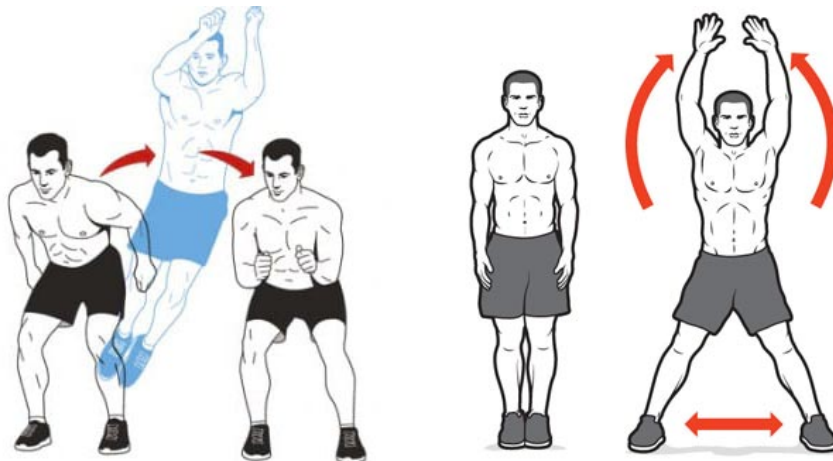


ուած պարանի մը դպցնելով:

Փորձերը կատարել պարանին բարձրութիւնը փոխելով, փորձին տեւողութիւնը երկարելով եւ ոտքի բախումներուն արագութիւնը աւելցնելով:

2. Տեղւոյն վրայ ոստումներ

Ձեռքերը մէջքին, ոտքերը իրարու կպած:



ա.- Ձեռքերը մէջքին, ոտքերը դէպի ետեւ ու առջեւ իրարմէ գատել:

բ.- Ձեռքերը մէջքին, ոտքերը կողմնակի իրարմէ անջատել:

գ.- Ձեռքերը մէջքին, ոտքերը մկրասի ձեւ շարժելով:

դ.- Ոտքերը իրարմէ անջատել, թեւերն ալ շարժելով:

Այս բոլոր ոստումներուն թիւը պէտք չէ անցնի 50-ը:

3. Մարզախաղ կամ դաշտային խաղեր

Ճշմարիտ մարզիկի մը յատուկ խաղերն են ասոնք, սփոր անունով ծանօթ:

Գնդակի խաղեր՝ ոտքով, ձեռքով, ջուրի վրայ եւ ջուրին մէջ: Ֆութպոլ, պասքեթպոլ, վոլիպոլ, փինկ-փոնկ, թենիս, եւ այլն:

Արագ վազքեր եւ երկար վազքեր:
 Ձողով ցատկել, կանգնած կամ վազելով երկարու-
 թիւն ու բարձրութիւն ցատկել:
 Գունդ, սկաւառակ եւ սիգակ նետել:
 Պարաններէ բարձրանալ, բազուկներէն միայն
 կախուելով:
 Սուներամարտ, ինքնապաշտպանութեան յատուկ
 վարժութիւններ, եւ այլն, եւ այլն:
 Վազքերով եւ ոստումներով խաղերը մարմնին
 ճկունութիւնը եւ շնչառութիւնը զարգացնող առաջ-
 նակարգ խաղեր են, ինչպէս նաեւ՝ հեծանիւ նստիլը,
 թիավարելը եւ լողալը:



